

Komparace vzdělání v oblasti ochrany obyvatelstva ve vybraných zemích

Bc. Josef Pančocha, MBA

Diplomová práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Bc. Josef Pančocha
Osobní číslo:	L23404
Studijní program:	N1032A020002 Bezpečnost společnosti
Specializace:	Ochrana obyvatelstva
Forma studia:	Kombinovaná
Téma práce:	Komparace vzdělání v oblasti ochrany obyvatelstva ve vybraných zemích

Zásady pro vypracování

- Zpracujte z domácích a zahraničních zdrojů literární rešerši a vytvořte teoretický základ pro praktickou část práce.
- Proveďte komparaci tuzemské a zahraniční legislativy se zaměřením na preventivně výchovnou činnost.
- Připravte analýzu současného stavu preventivně výchovné činnosti v oblasti ochrany obyvatelstva na vybraných školách.
- Na základě průzkumu realizujte, porovnejte a vyhodnoťte stav edukace ve vybraných zemích.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. HADDOW, George D.; BULLOCK, Jane A. a COPPOLA, Damon P. *Introduction to Emergency Management*. Amsterdam: Elsevier-Health Sciences Division, 2020. ISBN 978-012-8171-394.
2. HRADIL, Jaroslav; MIKA, Otakar; MUSIL, Miroslav; SVOBODA, Bohuslav; RAK, Jakub et al. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.
3. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY-GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030*. Online. 2021. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mv/strategie/koncepce-ochrany-obyvatelstva-do-roku-2025-s-vyhledem-do-roku-2030>.
4. PAULUS, František. Východiska vzdělávání studující populace v oblasti bezpečnosti v zemích skupiny Visegrádské spolupráce. *The Science for Population Protection*. 2016, č. 1/2016, s. 9. ISSN 1803-635X.
5. PLUCKOVÁ, Irena; VIČAR, Dušan; SLÁDEK, Petr; SVOBODA, Ivo; ŠMEJKALOVÁ, Kateřina et al. *Jak se zachovat, když...* Brno: Nová škola, 2015. ISBN 978-80-7289-746-9.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **2. prosince 2024**

Termín odevzdání diplomové práce: **25. dubna 2025**

L.S.

prof. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení diplomové práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na diplomové práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne 24.4.2025

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Tato práce se věnuje komparaci jednotlivých vzdělávacích systémů v oblasti ochrany obyvatelstva ve vybraných evropských zemích. Volba posuzovaných států probíhala především na základě geografických podmínek, a to: společná hranice s Českou republikou nebo její blízká poloha, podobná rozloha a také přibližně stejný počet obyvatel jednotlivých zemí. Výsledkem výběru je Visegrádská skupina států (V4) a Rakousko. Hlavním cílem je porovnat přístup jednotlivých států, a také vyhodnotit stav edukace žáků na základních školách v dané problematice.

Dále budou vyhodnoceny metody vzdělávání a postupů zavedení do učebních osnov jednotlivých školských systémů. Pozornost je zaměřena především na praktickou stránku vzdělávacího procesu, a také připravenost na řešení krizových situací, ať už se jedná o naturogenní nebo antropogenní události, či průmyslové havárie.

Předložená práce používá metodu komparace, empirického výzkumu a dotazníkové šetření. Porovnání výsledků práce je použito pro navržení vylepšení vzdělávacích programů a nových přístupů v České republice v oblasti ochrany obyvatelstva. Autor z nich vycházel i při přípravě pracovního sešitu pro druhý stupeň základních škol. Závěry této práce mohou napomoci k lepšímu porozumění edukaci, která se následně odrazí v odolnosti naší společnosti proti hrozbám a mimořádným událostem.

Klíčová slova: edukace, komparace, ochrana obyvatelstva, rámcový vzdělávací program, základní škola

ABSTRACT

This thesis focuses on the comparison of educational systems in the field of civil protection in selected European countries. The choice of countries was primarily based on geographical factors, namely: a shared border with the Czech Republic or close proximity to it, similar territory size, and a comparable population count. As a result, the selected countries include the Visegrád Group (V4) and Austria. The main goal is to compare the approaches of individual countries, and to evaluate the state of education of pupils in this issue in primary schools.

Furthermore, the methods of education and procedures for introducing them into the curricula of individual school systems will be evaluated. Attention is focused primarily on the practical side of the educational process, as well as preparedness for dealing with crisis situations, whether natural or anthropogenic events or industrial accidents.

The presented work uses the method of comparison, empirical research and questionnaire survey. The comparison of the results of the work is used to propose improvements to educational programs and new approaches in the Czech Republic in the field of population protection. The author also used them as a basis for preparing a workbook for the second level of elementary schools. The conclusions of this work can help us to better understand education, which will subsequently be reflected in the resilience of our society against threats and emergencies.

Keywords: Civil Protection, Comparison, Education, Framework Educational Program, Primary School

Rád bych vyjádřil upřímné poděkování **panu prof. Ing. Dušanu Vičarovi, CSc.** za rady, vstřícnost, ochotu, okamžitou reakci na dotazy a trpělivost při psaní této diplomové práce. Jeho zkušenosti a podpora významně přispěly k úspěšnému dokončení tohoto studijního úkolu.

OBSAH

ABSTRAKT	7
ÚVOD.....	15
CÍLE A METODY PRÁCE.....	16
VÝZKUMNÉ OTÁZKY	17
HYPOTÉZA	17
I TEORETICKÁ ČÁST	18
1 LITERÁRNÍ REŠERŠE	19
1.1 DEFINICE A POJMY OCHRANY OBYVATELSTVA	19
1.2 VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA – ROLE, CÍLE	21
1.3 ÚVAHA O PODSTATĚ VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA	21
1.4 METODY A PŘÍSTUPY KE VZDĚLÁVÁNÍ	22
1.5 MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE A JEJICH VLIV NA VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA	22
1.5.1 Organizace spojených národů (OSN).....	23
1.5.2 Evropská unie (EU).....	23
1.5.3 NATO (North Atlantic Treaty Organization)	24
2 PŘEHLED LEGISLATIVNÍCH NOREM, DOKUMENTŮ A DALŠÍCH ZDROJŮ.....	25
2.1 ZDROJE INFORMACÍ – ČESKÁ REPUBLIKA	25
2.2 ZDROJE INFORMACÍ – MAĎARSKÁ LIDOVÁ REPUBLIKA	27
2.3 ZDROJE INFORMACÍ – POLSKÁ REPUBLIKA	28
2.4 ZDROJE INFORMACÍ – RAKOUSKO	30
2.5 ZDROJE INFORMACÍ – SLOVENSKÁ REPUBLIKA.....	32
2.6 POROVNÁNÍ LEGISLATIVNÍCH ÚPRAV VE VYBRANÝCH ZEMÍCH V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ K OCHRANĚ OBYVATELSTVA	33
2.7 KOMPARACE A SPOLEČNÉ PRVKY	36
3 POSUZOVANÉ ZEMĚ, STRUKTURA OCHRANY OBYVATELSTVA A EDUKACE	38
3.1 ČESKÁ REPUBLIKA	38
3.1.1 Struktura ochrany obyvatelstva.....	39
3.1.2 Organizace výuky ochrany obyvatelstva.....	40
3.1.3 Identifikace problémů a možností zlepšení.....	41
3.2 MAĎARSKO	42
3.2.1 Struktura ochrany obyvatelstva.....	42
3.2.2 Organizace výuky ochrany obyvatelstva.....	44
3.2.3 Identifikace problémů a možností zlepšení.....	45
3.3 POLSKO	45

3.3.1	Struktura ochrany obyvatelstva	46
3.3.2	Organizace výuky ochrany obyvatelstva	47
3.3.3	Identifikace problémů a možností zlepšení	48
3.4	RAKOUSKO	49
3.4.1	Struktura ochrany obyvatelstva	50
3.4.2	Organizace výuky ochrany obyvatelstva	51
3.4.3	Identifikace problémů a možností zlepšení	52
3.5	SLOVENSKO	53
3.5.1	Struktura ochrany obyvatelstva	54
3.5.2	Organizace výuky ochrany obyvatelstva	55
3.5.3	Identifikace problémů a možné zlepšení	56
DÍLČÍ ZÁVĚR		58
II PRAKTICKÁ ČÁST		59
4	PŘÍSTUP A ŘEŠENÍ PRÁCE	60
5	ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÉ ČINNOSTI NA ŠKOLÁCH	62
5.1	RÁMCOVÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY	62
5.1.1	Rámcový vzdělávací program v České republice	62
5.1.2	Komparace rámcových vzdělávacích programů s důrazem na ochranu obyvatelstva	63
5.2	VÝSLEDEK HYPOTÉZY Č. 1	65
5.3	PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÁ ČINNOST	65
5.3.2	SWOT analýza preventivně výchovné činnosti pro Českou republiku	66
5.3.3	Národní základní kurikulum v Maďarsku	68
5.3.4	SWOT analýza preventivně výchovné činnosti pro Maďarsko	68
5.3.5	Rámcový vzdělávací program všeobecného vzdělávání v Polsku	70
5.3.6	SWOT analýza preventivně výchovné činnosti pro Polsko	70
5.3.7	Učební plán v Rakousku	72
5.3.8	SWOT analýza preventivně výchovné činnosti pro Rakousko	72
5.3.9	Státní vzdělávací program na Slovensku	73
5.3.10	SWOT analýza preventivně výchovné činnosti pro Slovensko	74
6	NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA	76
6.1	MOŽNOSTI INOVACÍ VE VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMECH	76
6.2	DOPORUČENÍ PRO LEGISLATIVNÍ A METODICKÉ ÚPRAVY V ČESKÉ REPUBLICE	76
6.3	NÁVRHY PRO EFEKTIVNĚJŠÍ SPOLUPRÁCI MEZI ŠKOLAMI, STÁTNÍ SPRÁVOU A ODBORNOU VEŘEJNOSTÍ	77
7	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ NA VYBRANÝCH ŠKOLÁCH	78
7.1	POSTUP REALIZACE DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	78
7.2	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ – ČESKÁ REPUBLIKA	79
7.2.1	Výsledky dotazníkového šetření	80

7.2.2	Vyhodnocení dotazníkového šetření	83
7.3	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ – MAĎARSKO	84
7.4	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ – POLSKO	84
7.5	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ – RAKOUSKO	85
7.6	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ – SLOVENSKO	86
7.6.1	Výsledky dotazníkového šetření	87
7.6.2	Vyhodnocení dotazníkového šetření	90
7.7	KOMPARACE VÝSLEDKŮ ŠETŘENÍ	91
7.8	VÝSLEDEK HYPOTÉZY Č. 2	92
8	DISKUSE	93
8.1	INTERPRETACE VÝSLEDKŮ A SOUVISLOSTÍ	93
8.2	VYJÁDŘENÍ K CÍLŮM A VÝZKUMNÝM OTÁZKÁM	94
8.3	KRITICKÉ ZHODNOCENÍ A OMEZENÍ VÝZKUMU	95
8.4	PŘÍNOS A NÁVRHY DO PRAXE	95
	ZÁVĚR	97
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	99
	SEZNAM OBRÁZKŮ	108
	SEZNAM TABULEK	109
	SEZNAM GRAFŮ	110
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	111
	SEZNAM PŘÍLOH	113

ÚVOD

Vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva je v současnosti vysoce aktuální téma, a to především proto, že bezpečnostní hrozby a rizika, kterým naše společnost čelí, se neustále vyvíjejí a jsou v prakticky na denním pořádku. S rostoucími dopady především klimatických změn, také technologických hrozeb a dalších krizových situací, mezi které jednoznačně patří přírodní katastrofy, průmyslové havárie, anebo v dnešní době stále častější teroristické a kybernetické útoky, se kvalitní vzdělávání v této oblasti stává zcela zásadním a nezbytným nástrojem prevence. Nesmíme opomenout ani válečný konflikt na Ukrajině, který se nás, bohužel, také dotýká.

Vzdělávací systémy jednotlivých zemí se v přístupu k ochraně obyvatelstva liší v legislativním rámci, v metodách výuky i v rozsahu začlenění této problematiky do školních osnov. Porovnání těchto zahraničních přístupů umožňuje zjistit a spolehlivě určit vyzkoušené postupy, které by mohly být případně aplikovány i v českých podmínkách, s cílem zvýšit efektivitu vzdělávání v oblasti krizové připravenosti občanů České republiky.

Významným hlediskem je také vzrůstající podíl veřejnosti v této oblasti. Dobře informovaná a připravená populace je schopna mnohem lépe reagovat na mimořádné události, čímž se minimalizují škody na zdraví, životech i majetku. Občané si musí uvědomit, že jejich role je důležitá a nezastupitelná. Edukace je také, bezesporu, významným faktorem, který může činnosti pozitivně ovlivnit a zlepšit. Srovnávání vzdělávacích systémů v této oblasti poskytuje cenné poznatky nejen pro odborníky a tvůrce politik jednotlivých států, ale i pro samotné vzdělávací instituce a veřejnou správu.

Tato diplomová práce se zaměřuje na komparaci vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva ve vybraných zemích s cílem identifikovat silné a slabé stránky jednotlivých přístupů. Po provedení analýzy bude možné formulovat doporučení pro případné zlepšení systému vzdělávání v České republice a přispět tak k vyšší úrovni připravenosti obyvatel na krizové situace.

CÍLE A METODY PRÁCE

Hlavním cílem práce je komparace vzdělávacích přístupů v oblasti ochrany obyvatelstva (dále jen OO) na základních školách ve vybraných zemích – České republice (dále jen ČR), Slovensku, Maďarsku, Polsku a Rakousku. Práce se zaměřuje na analýzu a porovnání výukových metod, obsahu vzdělávání, praktických přístupů a na znalosti, které si následně žáci odnášejí. Na základě poznatků z jednotlivých zemí budou určena doporučení, která by mohla být využita v českém vzdělávacím systému.

Aby bylo dosaženo tohoto cíle, je práce strukturována do několika dílčích kapitol. Nejprve bude analyzován současný stav vzdělávání v oblasti OO ve sledovaných zemích, dále to, jakým způsobem je výuka nastavena, jaký je obsah učebních osnov a jaká je metodika výuky. Následně dojde k porovnání výukových metod, které zahrnují teoretickou výuku, praktická cvičení a další formy vzdělávání. Důležitou částí výzkumu bude také zjištění úrovně znalostí a názorů žáků k tématu OO. Na závěr budou všechna data vyhodnocena s konkrétním doporučením pro české školství, čímž by se mohla zkvalitnit výuka OO na základních školách v ČR.

Pro dosažení těchto cílů bude využita kombinace kvalitativních a kvantitativních výzkumných metod. Základem toho bude porovnání vzdělávacích systémů, což zahrnuje studium dokumentů, jako jsou školní osnovy, vzdělávací programy, metodiky používané ve sledovaných zemích a legislativní dokumenty jednotlivých zemí. Tento přístup fakticky umožní porovnat strukturu výuky, délku vzdělávacího procesu a témata, na která je kladen důraz. Jednou z metod pro porovnání preventivně výchovných činností (dále jen PVČ) bude SWOT analýza. Ta ukáže silné a slabé stránky postupů výuky a jiné možnosti pro její zlepšení. Další metodou je dotazníkové šetření mezi žáky základních škol, které bude obsahovat uzavřené otázky a jeho výsledky budou následně statisticky vyhodnoceny.

Na základě získaných poznatků budou výsledky zrekapitulovány a zhodnoceny. Toto umožní porovnat silné a slabé stránky jednotlivých vzdělávacích přístupů. Výstupem práce bude soubor konkrétních doporučení pro efektivnější výuku OO v českém vzdělávacím systému, přičemž zohledněny budou jak teoretická, tak praktická hlediska.

Cílem práce je pomoci k rozvoji vzdělávání v oblasti OO v ČR a přinést návrhy, které by mohly lépe připravit žáky na krizové situace a zvýšit jejich bezpečnostní gramotnost.

Výzkumné otázky

Výzkumné otázky hledají hlavní směr výzkumu. Formulace musí být jasná, specifická, odpověditelná a relevantní k danému tématu. Dají se rozdělit do několika typů: popisné otázky, zaměřené na fakta, srovnávací, porovnávají různé přístupy, vysvětlující otázky analyzující příčiny a důsledky, a prognostické otázky, ty sledují budoucí vývoj daného jevu. (Mind the Graph, 2023b)

V rámci této diplomové práce byla formulována explorativní otázka, jejímž cílem je prozkoumat rozdíly ve vzdělávání v oblasti OO v různých evropských zemích. Tento typ otázky nevede k jednoznačné odpovědi, ale umožňuje analyzovat různé přístupy a identifikovat silné i slabé stránky jednotlivých vzdělávacích systémů. Výsledky zjištěné na základě této otázky mohou posloužit jako východisko pro návrh doporučení a zlepšení v českém vzdělávacím prostředí. (Mind the Graph, 2023c)

Hlavní výzkumná otázka této práce zní:

- 1) Jaké jsou rozdíly ve vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva mezi Českou republikou, Slovenskem, Rakouskem, Maďarskem a Polskem?

Díličí výzkumné otázky zaměřené na vybrané státy:

- 1) Jaké místo zaujímá výchova ochrany obyvatelstva v rámcových vzdělávacích dokumentech jednotlivých zemí?
- 2) Jaká je úroveň znalostí žáků v oblasti chování při mimořádných událostech?
- 3) Lze pozorovat rozdíly v důrazu na teorii a praxi v rámci výuky ochrany obyvatelstva?

Hypotéza

Hypotéza je výrok, který předpokládá existenci vztahu mezi dvěma či více proměnnými a slouží jako základ pro empirické ověření v rámci výzkumu. Formulace hypotézy vychází z teorie a předpokládá určitý vztah, který je možné zkoumat a ověřovat. Hypotéza musí být jasná, srozumitelná, stručná a ověřitelná. (PROSTUDENT, 2018)

- Hypotéza č. 1: V České republice je výuka ochrana obyvatelstva více teoretická, zatímco v některých okolních státech je kladen důraz na praktické dovednosti.
- Hypotéza č. 2: Žáci na základních školách mají pouze omezené znalosti o tom, jak se chovat v případě mimořádné události.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 LITERÁRNÍ REŠERŠE

Literární rešerše je systematické studium, shromažďování, analyzování a hodnocení odborných materiálů, které jsou dostupné a vztahují se k určitému tématu nebo dané výzkumné problematice. Jejím cílem je zjistit současné teorie, metody a poznatky, které byly publikovány na dané téma, a tím vytvořit teoretický podklad pro vlastní výzkum. Dobře zpracovaná rešerše umožňuje předejít zbytečnému opakování již realizovaných výzkumů, které byly v minulosti provedeny, a tím poskytuje poměrně dobrý přehled o aktuálním stavu poznání v dané oblasti. (Krčál, 2017)

Prakticky to znamená vyhledávání potřebných odborných knih, článků, diplomových, disertačních, anebo jiných vědeckých publikací a z takto získaných informací vytvořit ucelený pohled na danou problematiku. Při důsledném průzkumu lze určit nedostatky nebo mezery v již existujících studiích a připravit si podklady pro další výzkum. Tento krok je důležitý pro správné zahájení diplomové práce, protože poskytne potřebné základy pro formulaci vlastních hypotéz a přístupů. (Genius Institut, 2022)

V podstatě můžeme zjednodušeně říct, že rešerše je jakýmsi výzkumem, analýzou podkladů s kvalitativním vyhodnocením. Pro její přípravu je vhodné zvážit na které typy zdrojů se zaměřit. V tomto případě to jsou především odborné monografie, články v odborných časopisech, odborné weby, vzdělávací metodiky, učební materiály nebo zprávy organizací, které se zabývají problematikou OO. Dalším, neméně důležitým, zdrojem informací pro tuto práci je legislativa (zákony, vyhlášky, nařízení vlády apod.) a strategické dokumenty. Pro porovnání jednotlivých vzdělávacích systémů vybraných zemí je také samozřejmě nezbytné pracovat i s materiály těchto států. Nabízí se rovněž porovnávat např. délku studia, metodické přístupy, témata, na které je kladen důraz nebo praktické ukázky používané při edukaci. Cílem rešerše je vyhledávání relevantních zdrojů, které pomohou lepšímu pochopení dané problematiky.

1.1 Definice a pojmy ochrany obyvatelstva

Odborné pojmy, které se v oblasti problematiky OO a krizového řízení běžně používají, jsou uvedeny v terminologickém slovníku Ministerstva vnitra (MV) ČR a slouží v podstatě jako nástroj pro sjednocení odborných pojmů, které se běžně používají. Tím je pro všechny zainteresované subjekty zajištěno jasné porozumění jednotné terminologie pro srozumitelnou komunikaci při koordinaci řešení krizových situací. Eliminují se tak

nedorozumění, která by mohla vzniknout při různém výkladu jednotlivých pojmů. Je to velmi důležité pro spolupráci složek Integrovaného záchranného systému (IZS), úřadů státní správy, místní samosprávy nebo neziskových organizací. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016)

Podle slovníku je **ochrana obyvatelstva** soubor opatření, určený k zabezpečení ochrany zdraví a životů občanů, jejich majetku a enviromentálního prostředí. Úkoly, které s touto problematikou souvisí, plní nejenom složky IZS, ale částečně také orgány krajů, obcí, právnické osoby, podnikající fyzické osoby a ostatní obyvatelé ČR. (Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2021)

Situace, které vznikají v důsledku přírodních katastrof, technických havárií, ohrožením kritické infrastruktury (KI), šířením nákaz nebo nebezpečím pro vnitřní bezpečnost a ekonomiku, nazýváme **mimořádná událost** (dále jen MU). Je zpravidla řešena obvyklými postupy příslušných orgánů a složkami bezpečnostního systému v souladu s právními předpisy ČR. Podle zákona o IZS je **krizová situace** MU, při níž dochází k poškození KI nebo k jiné hrozbě. Ta vede následně k vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016)

Proces, během kterého si lidé nejen osvojují teoretické znalosti, ale také rozvíjejí praktické dovednosti a formují své osobní hodnoty, nazýváme **edukace**. Díky tomuto ucelenému postupu jsou lidé lépe připraveni na měnící se podmínky a mohou se aktivně zapojovat do rozvoje své komunity, což je zásadní pro celkový společenský pokrok. (LYDA.cz, 2023)

Vzdělávací proces v oblasti OO, tzn. vzdělávání odborníků a edukační postupy, je zpracován v „Koncepci vzdělávání v oblasti krizového řízení“, která byla schválena Bezpečnostní radou státu (BRS). Vedly k tomu měnící se potřeby společnosti a změny požadavků, které byly kladeny právě na vzdělávání odborníků. To má zajistit „Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem na rok 2030“: *„Cestou meziresortní pracovní skupiny analyzovat stávající systém výchovy a vzdělání v oblasti ochrany obyvatelstva (vzdělávání obyvatelstva, odborníků, učitelů, lektorů atp.), navrhnout systémové změny a opatření k odstranění stávajících nedostatků a tento systém legislativně zakotvit“*. (Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2013)

1.2 Vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva – role, cíle

Vzdělávání v oblasti OO je důležité pro zvýšení připravenosti společnosti na MU, krizové situace a bezpečnostní hrozby. Cílem je nejen předat odborné znalosti o rizicích a jejich zvládání, ale také formovat dovednosti a postoje, které povedou k efektivní reakci na krizové situace. Vzdělávání v této oblasti má několik funkcí. Je to **prevence**, která předchází krizovým situacím a minimalizuje jejich dopady. Kvalitní **praktickou přípravou** jsou jednotlivci i organizace schopni správně reagovat na různé typy hrozeb, např. přírodní katastrofy, průmyslové havárie nebo sociální nepokoje. Také **informační a osvětová činnost** je důležitá pro edukaci veřejnosti o bezpečnostních opatřeních a možnostech ochrany. Do vzdělávacího procesu patří i rozvoj **odborných kompetencí** u profesionálů působících v oblasti krizového řízení, civilní ochrany a IZS. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2017)

Úkoly je možné rozdělit do několika úrovní. Základní úroveň se zaměřuje na informace pro širokou veřejnost a zvyšování jejího povědomí o možných rizicích a opatřeních, která lze přijmout. Velmi důležitou součástí je i implementace vzdělávacích programů do školních osnov a odborná příprava studentů ve studijních oborech na vysokých školách. Příprava specialistů schopných analyzovat hrozby, plánovat opatření a koordinovat krizové situace je cílem zvyšování jejich odborné úrovně. Součástí vzdělávacího systému je také mezinárodní spolupráce. Ta umožňuje výměnu zkušeností a osvědčených postupů mezi jednotlivými státy a jejich začlenění do systému. Efektivní vzdělávání v této oblasti přispívá nejen k vyšší míře bezpečnosti, ale také ke zvýšení odolnosti společnosti vůči mimořádným situacím a krizím. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2017)

1.3 Úvaha o podstatě vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva

Vzdělání v oblasti OO je důležité pro zajištění bezpečnosti a připravenosti společnosti čelit krizovým situacím. Některé země kladou důraz na teoretickou přípravu a systematické osvojování si legislativních a technických znalostí, jiné upřednostňují praktická cvičení, simulace a interaktivní výuku, která umožňuje studentům získat reálné zkušenosti s krizovým řízením. Tento rozdíl v přístupech odráží nejen kulturní a historické kontexty jednotlivých států, ale také specifické bezpečnostní potřeby a priority v daném regionu. (Linhart a Šilhánek, 2009)

Výsledky srovnání přispějí k lepšímu pochopení jednotlivých vzdělávacích systémů a mohou sloužit jako podklad pro návrhy na zlepšení a sladění učebních osnov v oblasti OO.

1.4 Metody a přístupy ke vzdělávání

Je zřejmé, že každá země má jiný způsob vzdělávání. Pro vysvětlení přístupů a metod se využívají zdroje, které jednoznačně popisují, jak probíhá edukace žáků, z jakých materiálů a médií získávají teoretické znalosti a jaké se používají materiály, které se týkají simulací a praktických cvičení. V tomto směru je v ČR a na Slovensku na vysoké úrovni spolupráce s jednotlivými složkami IZS, zatímco v Rakousku a Maďarsku jejich systém podporuje a spoléhá na zapojení dobrovolníků. (Linhart a Šilhánek, 2009)

Dá se předpokládat, že hlavním cílem všech posuzovaných zemí je co nejlépe připravit občana na krizové situace a rozvíjet jeho znalosti a dovednosti. Rešerše napomáhá odhalit cíle jednotlivých vzdělávacích systémů a lépe pochopit tuto problematiku z pohledu jednotlivých států. K tomu bude využita především legislativa a další vládní a strategické dokumenty, a také učební osnovy či Rámcové vzdělávací programy (RVP). Výsledky důležitých zjištění se následně promítnou v praktické části této práce. Rešerše má, jak už bylo řečeno, neoddiskutovatelný přínos pro porozumění problematice OO. (Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2021)

Efektivní vzdělávání v oblasti krizového řízení je podle Haddowa, Bullocka a Coppoly (2020) postaveno na čtyřech základních pilířích: prevence (mitigation), připravenost (preparedness), reakce (response) a obnova (recovery). Tito autoři zdůrazňují, že výuka musí zahrnovat nejen teoretické poznatky, ale i praktická cvičení, simulace a scénáře MU. Pouze komplexní přístup, který propojuje teoretické poznatky s praxí, může vést k tomu, že žáci budou schopni reagovat adekvátně v krizových situacích. Vzdělávání tak neslouží pouze k získání znalostí, ale rozvíjí také dovednosti a posiluje schopnost rozhodování pod tlakem.

1.5 Mezinárodní organizace a jejich vliv na vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva

Mezinárodní organizace sehrávají důležitou roli v rozvoji vzdělávání v oblasti OO. Díky standardizaci, metodické podpoře a financování vzdělávacích programů přispívají k lepší připravenosti na krizové situace a posilují mezinárodní spolupráci. Tyto organizace

poskytují směrnice, normy a systémy školení, které pomáhají sjednotit vzdělávání v jednotlivých zemích. Tím se zvyšuje úroveň koordinace a efektivita reakce na nastalé krizové situace.

1.5.1 Organizace spojených národů (OSN)

Prostřednictvím svých agentur, jako jsou „Světová zdravotnická organizace“ (WHO), „Mezinárodní organizace pro migraci“ a „Úřad OSN pro snižování rizika katastrof“ (UNDRR), přispívá OSN k tvorbě vzdělávacích politik v oblasti OO. Zaměřují se například na zvyšování znalostí o rizicích katastrof a podporu vzdělávání v oblasti krizového řízení. (United Nations Office for Disaster Risk Reduction, 2025)

1.5.2 Evropská unie (EU)

V říjnu 2001 přijala EU „Rozhodnutí č. 2001/792/ES, Euratom“, kterým byl vytvořen „Mechanismus civilní ochrany EU“. Jeho hlavním cílem je zlepšit spolupráci členských států při asistenčních zásazích v oblasti civilní ochrany, zejména v situacích vyžadujících rychlou reakci na MU. Od roku 2002 začala EU více prosazovat spolupráci v oblasti obrany a bezpečnosti, což zahrnovalo soudní spolupráci, vnitřní bezpečnost a koordinaci postojů k terorismu, šíření zbraní hromadného ničení a mírové operace. V roce 2003 pak přijala EU dokument „Bezpečnější Evropa v lepším světě“, známý jako „Evropská bezpečnostní strategie“. Popisuje pět klíčových bezpečnostních hrozeb: proliferaci zbraní hromadného ničení, místní konflikty, zhroucení států, terorismus a organizovaný zločin. V roce 2007 došlo k aktualizaci „Mechanismu civilní ochrany EU“, který zahrnuje výcvik zásahových týmů, zavedení hodnotících a koordinačních týmů a posílení monitorovacích a informačních center, která jsou schopna aktivovat potřebné síly a prostředky. V ČR je propojeno s operačním a informačním střediskem IZS. (Kratochvílová et al., 2013)

V posledních letech byly vytvořeny další dokumenty, které se touto problematikou zabývají. Je to především „Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady EU 2019/420“ ze dne 13. března 2019, který posiluje vzájemnou spolupráci mezi jednotlivými státy EU v oblasti civilní ochrany a zlepšuje schopnost reagovat na přírodní a člověkem způsobené katastrofy. Upravuje a rozšiřuje předchozí dokument z roku 2013 s cílem posílit mechanismus civilní ochrany EU. (Evropská unie, 2019)

Podpora vzdělávání v oblasti OO je realizována skrze programy jako jsou „EU Civil Protection Mechanism“ a projekty financované z programu „Horizon Europe“. Tyto iniciativy podporují osvědčené postupy, společná školení a sladění vzdělávacích programů v oblasti krizového řízení. (European Comission, 2024)

1.5.3 NATO (North Atlantic Treaty Organization)

Tato organizace přispívá k odbornému vzdělávání v OO prostřednictvím svých programů zaměřených na krizové řízení a civilní ochranu. Centrum excelence krizového řízení a reakce na katastrofy poskytuje školení pro odborníky z oblasti krizového managementu a civilní ochrany. Získalo mezinárodní uznání nejen pro kvalitní vzdělávání v oblasti krizového řízení a činnostech při katastrofách, ale i pro inovativní přístup v této oblasti. (NATO's Strategic Warfare Development Command, 2024)

Vzdělávací programy v oblasti OO se ve zkoumaných zemích inspirojí mezinárodními standardy a státy s výše uvedenými organizacemi spolupracují na výběru a zavedení nejlepších praktik. Přispívají tím k lepšímu začlenění problematiky OO do systému vzdělávání.

2 PŘEHLED LEGISLATIVNÍCH NOREM, DOKUMENTŮ A DALŠÍCH ZDROJŮ

Pro lepší představu, přehled a pochopení dané problematiky jsou v této části uvedeny relevantní zdroje, které se týkají OO ve zkoumaných zemích. Cílem je získat informace z dostupných pramenů, které poskytnou teoretické informace o výukových metodách, přístupech a možnostech a případně pomohou odhalit možné nedostatky.

2.1 Zdroje informací – Česká republika

Mezi hlavní zdroje informací, ze kterých tato práce čerpá, můžeme zařadit především legislativní normy, a to je „zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému“, který předkládá postupy organizace, koordinace a činnosti všech složek záchranného systému. Mezi ně patří hasiči, policie, záchranná zdravotnická služba a další instituce. Vymezuje vzájemné právní vztahy, určuje odpovědnosti jednotlivých složek a mechanismy jejich spolupráce (Česko, 2000a). „Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení“, stanovuje rámec pro prevenci, připravenost, řízení a následnou obnovu při krizové situaci. Uvádí základní principy a postupy, které musí orgány veřejné správy a krizové štáby dodržovat při identifikaci hrozeb, varování obyvatelstva a koordinaci zásahových opatření. (Česko, 2000b)

„Prováděcí vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva“, upravuje organizační a provozní pravidla, která se týkají přípravy a realizace úkolů OO. Předpis stanovuje odpovědnosti orgánů veřejné správy a dalších subjektů, které mají povinnost chránit životy, zdraví a majetek obyvatel v případě MU. Určuje požadavky a postupy pro tvorbu krizových plánů, zavedení varovných systémů, provádění evakuace, zajištění úkrytů a zavádění dalších preventivních opatření, která jsou důležitá pro správné postupy při krizové situaci. (Sagit, 2023)

Dále jsou to také vládní dokumenty. „Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030“ Ministerstva vnitra – Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru (2013) je strategický dokument, který upřesňuje opatření na OO v případě MU a krizových situací. Analyzuje aktuální hrozby, popisuje rizikové faktory a určuje základní oblasti, kterým je třeba věnovat zvláštní pozornost. Definuje organizační struktury a rozdělení odpovědností mezi státní, regionální a místní úrovní. Dále klade důraz na důležitost vzdělávání a informování veřejnosti, což by mělo přispět k lepší připravenosti občanů čelit krizovým situacím a tím minimalizovat jejich negativní dopady na životy,

zdraví i majetek. „Bezpečnostní strategie České republiky“ jasně určuje základní cíle a priority, které jsou nutné pro udržení a posílení národní bezpečnosti. Strategie poskytuje analýzu aktuálních hrozeb a rizik a zároveň vymezuje pravomoci a odpovědnosti jednotlivých státních orgánů a bezpečnostních složek při předcházení a řešení krizových situací. Zohledňuje mezinárodní trendy a závazky našeho státu. (Úřad vlády České republiky, 2023)

Další materiálem je dokument Ministerstva vnitra ČR (2017) „Koncepce vzdělávání v oblasti OO a krizového řízení“. Určuje vzdělávací cíle, klade důraz na význam preventivních opatření, důkladné plánování a efektivní koordinace zásahů. Stanovuje, jakým způsobem by měla být problematika začleněna do školních osnov a dalších vzdělávacích programů. Jeho součástí je doporučená metodika, jako jsou praktická cvičení, simulace a případové studie. To vše má podpořit aplikaci teoretických znalostí do praxe. „Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+“ představuje dlouhodobý plán, který předkládá vizi a hlavní cíle pro rozvoj celého vzdělávacího systému. Zaměřuje se na zvyšování kvality vzdělávání, podporu celoživotního učení a integraci moderních trendů, metod a technologií do výuky. Analyzuje současný stav, jako je digitalizace vzdělávání, modernizace pedagogických metod a zajištění rovného přístupu ke vzdělání pro všechny. Tato strategie také stanovuje určitá konkrétní opatření s cílem vytvořit pružnější a moderní vzdělávací systém tak, aby co nejlépe připravil občany na současné požadavky. Tento dokument slouží jako základ pro budoucí reformy a strategické plánování ve vzdělávací oblasti. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2020)

Národní pedagogický institut ČR vydal RVP, které slouží jako základní materiál pro vytvoření „Školních vzdělávacích programů“ (ŠVP) pro výuku v předškolním, základním a středoškolském vzdělání. Tyto programy si vypracovávají jednotlivé školy a zodpovídají za ně ředitelé. Náplní je mimo jiné i určení konkrétních cílů vzdělávání, délka, forma, jeho obsah, ale také podmínky bezpečnosti práce o ochrany zdraví. Toto ukotvil zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). (Česko, 2004)

Také články z odborných časopisů slouží jako vhodný zdroj informací k popisované problematice. Článek Hasičského záchranného sboru České republiky (2024) „Preventivně výchovná činnost Hasičského záchranného sboru“ popisuje vzdělávací iniciativy především pro děti a mládež. Zahrnují školní návštěvy, interaktivní besedy, praktické ukázky a informační kampaně. Dalším je článek „Současné přístupy ke vzdělávání v oblasti přípravy

obyvatelstva na MU ve vybraných zemích Evropské unie“, jehož autorkou je Plincnerová (2013). Ta srovnává modely vzdělávání, které v zemích EU připravují občany na krizové situace. Zkoumá, jak jsou témata MU začleňována do školních osnov a hodnotí legislativní, metodické i praktické hledisko těchto přístupů. Autorka rovněž poukazuje na nutnost jednotné strategie vzdělávání, která by posílila odolnost společnosti vůči krizím. Mezi výukové materiály pro pedagogy patří materiál „Příprava občanů k obraně státu: „Příručka pro učitele základních a středních škol“ (Gerhát et al., 2018) a pro výuku na druhém stupni základních škol (ZŠ) je to učebnice s názvem „Jak se zachovat, když...“, která popisuje, jak se správně zachovat při rizikových situacích a MU, se kterými se mohou setkat v každodenním životě, což dobře popisuje Plucková et al. (2015). V monografii „Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb“, popisují ve třetím oddíle Řehák et al. (2019) OO a PVCČ. Ve své práci „Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích“ poskytuje Šilhánek (2011) srovnání systémů civilní ochrany v evropských státech. V této přehledně napsané monografii hodnotí, jak jsou v jednotlivých zemích organizovány a legislativně vymezeny postupy při MU, a analyzuje jejich efektivitu a koordinaci. Výstupem je zpracovaný přehled moderních přístupů k OO s doporučením pro jejich zlepšení.

2.2 Zdroje informací – Maďarská lidová republika

Mezi hlavní zdroje, které jsou nutné pro pochopení dané problematiky v Maďarsku, patří především legislativní normy a strategické dokumenty, které upravují oblast OO a její začlenění do vzdělávacího systému. To je regulováno především prostřednictvím „2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról“ (zákon o prevenci katastrof a o změně některých souvisejících zákonů), který určuje základní rámec krizového řízení a OO včetně vzdělávacích pokynů. Tento zákon upravuje povinnosti státu, samospráv a dalších subjektů při zajišťování bezpečnosti obyvatel a stanovuje základní principy vzdělávání v této oblasti. (Maďarsko, 2011b).

Obecný rámec pro vzdělávání určuje „2011. évi CXCV. törvény Nemzeti köznevelésről szóló“ (zákon o národním veřejném vzdělávání). Nezmiňuje sice OO jako samostatný předmět, ale poskytuje určitý rámec pro začlenění těchto témat do školních osnov (Maďarsko, 2011a). Tento zákon je ustanoven vládním dekretem „110/2012. (VI. 4.) a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról“ (zkráceně NAT) (o vydání a zavedení národního základního kurikula) a stanovuje vzdělávací rámec pro

všechny základní a střední školy. Do některých vyučovaných předmětů, jako je např. Občanská výchova, Přírodověda nebo Tělesná výchova, jsou vložena témata týkající se bezpečnosti, krizového řízení a OO. NAT klade důraz na praktické znalosti a dovednosti, které souvisí s OO, a to na postupy při MU, první pomoci nebo požární ochraně. (Maďarsko, 2012)

Centrální orgán, který řídí a koordinuje opatření na národní úrovni v případě MU, je „Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság“ (Národní generální ředitelství pro řízení katastrof Ministerstva vnitra), které připravuje materiály pro vzdělávání k OO, tzn. řízení katastrof, civilní ochranu, požární bezpečnost a průmyslovou bezpečnost. Pravidelně vydává materiály týkající se prevence a výchovy v oblasti OO a aktivně se podílí na vzdělávacích programech pro školy a organizuje různé osvětové akce, jako jsou simulovaná cvičení a interaktivní výukové programy. (BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, 2025)

V publikaci s názvem „A tanulóírfjúság és a pedagógusok katasztrófavédelmi felkészítésének elméleti és gyakorlati kérdései“ (Teoretické a praktické otázky přípravy studentů a pedagogů na ochranu před katastrofami) se zabývá Veresné Hornyacsek, J. et al. (2023) teoretickými a praktickými otázkami v oblasti OO, přípravou veřejnosti, studentů a pedagogů na ochranu před katastrofami.

Náhled do obsahu výuky poskytnou učebnice, které se ve školách běžně používají. Je to například „Iskolai elsősegélynyújtás“ (Školní první pomoc), ve které jsou popsány praktické rady, jak postupovat při poskytování pomoci nebo „Vészhelyzeti ismeretek az iskolák számára“ (Pohotovostní dovednosti pro školy). Tato učebnice Maďarského červeného kříže poskytuje praktické návody, jak se chovat v krizových situacích a v případě MU. (Magyar Vöröskereszt, 2020).

2.3 Zdroje informací – Polská republika

K ucelenému pohledu na problematiku OO v Polsku jsou využity informace z legislativních norem a strategických dokumentů. Jedním z nich je „Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym“ (zákon ze dne 26. dubna 2007 o krizovém řízení). Zákon vytváří právní základ pro řešení krizových situací. Jasně definuje pojem krizová situace a určuje, jaké úlohy a odpovědnosti mají státní orgány, místní samosprávy

a další subjekty při prevenci, přípravě, zásahu a následné obnově po MU. Hlavním cílem zákona je zajistit efektivní koordinaci všech složek krizového řízení, což přispívá k rychlé reakci a minimalizaci škod na veřejném zdraví, majetku a infrastruktuře (Polsko, 2007). Právní předpis zaměřený na posílení bezpečnosti občanů Polska „Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej“ (Zákon ze dne 5. prosince 2024 o ochraně obyvatelstva a civilní obraně) vytváří právní základ pro zajištění OO a organizaci civilní obrany v zemi. Tento právní předpis určuje, jaké povinnosti a pravomoci mají státní orgány, místní samosprávy a další subjekty při prevenci a řešení MU. Zaměřuje se na činnosti napříč různými složkami, na sjednocení opatření pro varování, zásahy a následnou obnovu tak, aby byla zajištěna ochrana veřejného zdraví, majetku i KI. Tímto způsobem zákon posiluje odolnost státu vůči přírodním katastrofám, technologickým haváriím a dalším hrozbám. (Polsko, 2024)

Dokument „Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej“ (Národní bezpečnostní strategie Polské republiky) reaguje na novou aktuální situaci. Stanovuje strategické cíle a priority národní bezpečnosti Polska. Strategie analyzuje vnitřní a vnější hrozby, jako je terorismus, kybernetické útoky, regionální konflikty a přírodní katastrofy, a vymezuje oblasti, jako je ochrana KI, krizové řízení, obranná politika a preventivní opatření. Dále definuje odpovědnosti státních orgánů a zdůrazňuje význam koordinace a mezinárodní spolupráce v rámci NATO a EU pro efektivní reakci na krizové situace. Preferuje obranu vlastního území, strategické partnerství se Spojenými státy americkými a připomíná závazky vůči NATO. (Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, 2020)

Z hlediska vzdělávání je významný zákon o vzdělávacím systému „Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty“ (Zákon ze dne 7. září 1991 o školství), který vymezuje základní právní rámec pro organizaci a fungování celého vzdělávacího systému v Polsku. Tento zákon upravuje strukturu vzdělávacích institucí, určuje jejich funkce a také pravidla poskytování vzdělávacích služeb a financování školství. Hlavním cílem tohoto právního předpisu je zajistit efektivní, kvalitní a dostupné vzdělávání pro podporu intelektuálního, sociálního a profesního rozvoje občanů (Polsko, 1991). Obsah výuky je v Polsku upraven prostřednictvím kurikulárních dokumentů „Podstawa programowa kształcenia ogólnego“ (Rámcový vzdělávací program všeobecného vzdělávání), který určuje základní vzdělávací požadavky pro jednotlivé stupně školského systému. Jsou v něm začleněna témata spojená s bezpečností, civilní ochranou a první pomocí. Jednotlivé školy

si na základě těchto pravidel vytvářejí „Školní vzdělávací programy“ (Szkolne programy nauczania), které obsahují specifická témata v závislosti na regionálních potřebách a prioritách. (Ministerstwo Edukacji i Nauki, 2023)

Pro vzdělávání jsou využívány odborné výukové materiály a učebnice. Jednou z nich je „Edukacja dla bezpieczeństwa“ (Výchova k bezpečnosti). Je určena pro základní školy a zahrnuje témata týkající se bezpečnosti a civilní obrany (Breitkopf, Cieśla, 2021). Další učebnicí je například „Pierwsza pomoc. Podręcznik dla uczniów szkoły podstawowej“ (První pomoc. Učebnice pro žáky základní školy), jejímž autorem je Piotr Leszczyński (2022). Je věnována první pomoci a učí žáky základním dovednostem potřebným k poskytnutí pomoci v nouzových situacích. Kromě učebnic jsou to i monografie. Například Stochaj (2020) analyzuje systém OO a civilní obrany v kontextu národní bezpečnosti Polska v publikaci „Ochrona ludności i obrona cywilna w systemie bezpieczeństwa narodowego“ (Civilní ochrana a civilní obrana v systému národní bezpečnosti). Hodnotí funkčnost jednotlivých složek systému a navrhuje možná zlepšení.

Kromě učebnic se v této oblasti uplatňují i odborné články a studie publikované vládními institucemi, jako je „Rządowe Centrum Bezpieczeństwa“ (Vládní bezpečnostní centrum), které zajišťují metodickou podporu a koordinaci krizového řízení na národní úrovni (Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, 2024). Významná je také publikace „Podręcznik pierwszej pomocy dla szkół“ (Příručka první pomoci pro školy), kterou vydal Polský červený kříž jako součást programu zvyšování povědomí o zdravotní bezpečnosti mezi žáky. (Leszczyński, 2022)

Všechny rešerší získané informace budou použity k analýze systému vzdělávání v oblasti OO v Polsku pro posouzení rozdílů a inspiraci pro zlepšení výuky krizové připravenosti v ČR.

2.4 Zdroje informací – Rakousko

V Rakousku je oblast OO a krizového řízení v kompetenci jednotlivých spolkových zemí a jejich právní předpisy určují základní rámec pro řešení této problematiky. Nicméně na federální úrovni existují jednotné právní normy, které upravují tuto oblast. Rakouský zákon „Nr. 19/2002 Bundesgesetz über den Zivilschutz“ (Federální zákon o civilní obraně) upravuje oblast civilní ochrany a stanovuje pravidla pro OO v případě MU. Definuje

odpovědnosti a kompetence jednotlivých institucí na místní i regionální úrovni. Zaměřuje se na prevenci rizik, přípravu na krizové situace a OO před různými hrozbami, jako jsou přírodní katastrofy nebo technické havárie. Jeho součástí je také podpora spolupráce mezi organizacemi, například Rakouským červeným křížem či hasičskými sbory, a úprava financování opatření v oblasti civilní ochrany. Zákon tvoří základní rámec pro zajištění bezpečnosti obyvatelstva v Rakousku. (Rakousko, 2002)

Dalším důležitým podkladem jsou strategické dokumenty. Mezi ně patří „Bundesregierung legt Österreichische Sicherheitsstrategie 2024“ (Bezpečnostní strategie Rakouské republiky z roku 2024), která představuje celkovou vizi a určuje priority v oblasti národní bezpečnosti. Dokument systematicky analyzuje vnitřní a vnější hrozby a rizika, které mohou ovlivnit bezpečnost státu, a vytyčuje zásadní oblasti, jako jsou obranná politika, krizové řízení, ochrana KI, boj proti terorismu a kybernetická bezpečnost. Dále specifikuje konkrétní opatření a iniciativy zaměřené na zlepšení koordinace mezi orgány státní správy a posílení mezinárodní spolupráce, zejména v rámci EU a NATO. Také zdůrazňuje nutnost modernizace bezpečnostních složek a jejich přizpůsobení novým technologickým výzvám (Bundesregierung, 2024).

Mezi důležité strategické dokumenty patří „Rámcová koncepce pro civilní ochranu“ (Rahmenkonzept für den Zivilschutz). Tato koncepce určuje základní cíle a principy civilní ochrany. Popisuje důležité oblasti, jako jsou prevence, příprava, reakce a obnova po MU. Stanovuje jasné odpovědnosti pro jednotlivé instituce a podporuje spolupráci mezi státními orgány, záchrannými službami a neziskovými organizacemi. Důležitou součástí je také vzdělávání obyvatelstva a zajištění adekvátního financování opatření v oblasti civilní ochrany. Tato rámcová koncepce slouží k účinnému zvládnutí krizových situací a přispívá k ochraně bezpečnosti obyvatelstva v Rakousku. (Bundesministerium für Inneres, 2006)

Důležitou institucí působící na celostátní úrovni je „Zivilschutzverband Österreich“ (Rakouský svaz civilní ochrany), jehož činnost spočívá v edukaci a koordinaci PVC v oblasti OO. Podílí se na vzdělávání veřejnosti v otázkách bezpečnosti a připravenosti na krizové situace. K dispozici jsou také specifické výukové materiály zaměřené na OO a krizovou připravenost, které obsahují metodické pokyny pro pedagogy i praktické návody pro žáky (Zivilschutzverband Österreich, 2024). Vzdělávání v oblasti OO poměrně dobře popisuje dokument „Leitlinien zur Katastrophenschutz Ausbildung in Schulen“ (Směrnice pro výchovu k ochraně obyvatelstva ve školách), vydaný rakouským Spolkovým MV. Předkládá

základní principy výuky OO na školách a doporučení pro začlenění témat krizové připravenosti do vzdělávacího systému. (Österreichisches Bundesministerium für Inneres, 2024)

Zřejmě nejdůležitějšími materiály pro tuto práci jsou rakouské RVP (Lehrpläne), které poskytují základ pro tvorbu školních vzdělávacích programů (Schulcurricula) na úrovni jednotlivých škol. Tyto programy určují cíle, obsah a metody vzdělávání včetně otázek souvisejících s bezpečností a ochranou zdraví žáků. Za jejich implementaci odpovídají jednotlivé školy pod vedením svých ředitelů. (Bundesministerium. Bildung, Wissenschaft und Forschung, 2023)

2.5 Zdroje informací – Slovenská republika

Pro získání informací v souvislosti se Slovenskou republikou byly použity legislativní normy a strategické dokumenty týkající se OO a krizového řízení. Mezi ty nejdůležitější patří „zákon č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva“, který vytváří právní základ pro zajištění civilní ochrany. Upravuje organizaci a provádění opatření, jehož cílem je předcházet a reagovat na MU, včetně varování a evakuace. Zákon také jasně vymezuje povinnosti a spolupráci mezi státními a místními orgány a dalšími subjekty, aby se minimalizovaly škody a zajistila ochrana života, zdraví i majetku občanů. „Zákon č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu“, stanovuje právní a organizační rámec pro řízení státu během krizí jak v mírovém období, tak i v době válečného stavu. Upravuje definici krizové situace a určuje postupy, pravomoci a odpovědnosti příslušných orgánů veřejné správy. Zákon dále obsahuje mechanismy vyhlášení krizových stavů, koordinaci zásahů mezi bezpečnostními složkami a opatření na ochranu životů, zdraví a majetku občanů, včetně plánování obnovy po krizi. Důležitým předpisem pro oblast krizové připravenosti je „vyhláška Ministerstva vnitra Slovenské republiky č. 523/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie záchranných prác a organizovania jednotiek civilnej ochrany“. Ta určuje detailní postupy nutné pro provedení záchranných prací a organizaci jednotek civilní ochrany. Vymezuje také organizační uspořádání jednotek, jejich konkrétní funkce, způsoby koordinace a komunikace mezi jednotlivými složkami a podmínky, za kterých lze tyto jednotky nasadit. (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2025b)

Dalšími důležitými dokumenty jsou vládní koncepční a strategické materiály. Mezi ně patří „Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky“, která stanovuje cíle a hlavní body národní bezpečnosti. Vyhodnocuje vnitřní i vnější hrozby a předepisuje opatření k ochraně státu, infrastruktury a občanů. Zaměřuje se na obranu, krizové řízení, prevenci kriminality a ochranu před MU. Strategie také připomíná důležitost mezinárodní spolupráce Slovenska se státy EU a NATO. (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2021)

„Akčný plán k Národnej stratégii riadenia rizík bezpečnostných hrozieb Slovenskej republiky do roku 2025“ je další dokument, ze kterého práce čerpá informace. Předkládá konkrétní opatření a aktivity pro zajištění efektivního řízení rizik spojených s bezpečnostními hrozbami. Plán je rozdělen na oblast prevence, připravenosti, reakce a zahrnuje i opatření pro obnovu po bezpečnostních incidentech. Cílem je zvýšit společenskou, ekonomickou a individuální odolnost. (Vláda Slovenskej republiky, 2022)

V oblasti školství určuje „Štátny vzdelávací program“ (ŠVP) základní požadavky na vzdělávání na základních a středních školách. V souladu s ním, podobně jako v ČR, zpracovávají jednotlivé školy „Školské vzdelávacie programy“ (ŠkVP), a to i v oblasti OO a krizové připravenosti. „Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon)“, poskytuje právní základ pro zavedení témat, která souvisejí s OO do školní výuky (Štátny pedagogický ústav, 2020). V „zákoně č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky“ je potom v § 3 uvedeno: „*Požiadavky na obsah brannej výchovy a brannej prípravy sa zapracujú aj pri príprave redukovaného výchovno-vzdelávacieho procesu v čase vojny alebo vojnového stavu*“. (Slovensko, 2002b)

Široká škála slovenských zdrojů, včetně legislativních dokumentů, strategických materiálů, odborných článků, monografií a učebních materiálů, umožňuje komplexní pohled na systém vzdělávání v oblasti OO na Slovensku.

2.6 Porovnání legislativních úprav ve vybraných zemích v oblasti vzdělávání k ochraně obyvatelstva

Právní úprava vzdělávání v oblasti OO se ve vybraných zemích (ČR, Slovensko, Rakousko, Maďarsko a Polsko) liší především v důsledku historického vývoje, tradic a priorit vlád jednotlivých států. I přes zjištěné rozdíly lze určit společné prvky. Je to

především legislativní snaha o zapojení OO do vzdělávacích programů, větší důraz na PVC a spolupráci se záchrannými složkami.

V **České republice** vychází vzdělávání v oblasti OO ze „zákona č. 239/2000 Sb., o IZS“, a ze „zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení“. Důležitý dokument je „Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení“, který upravuje systém přípravy osob v této oblasti. MV spolu s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) stanovuje vzdělávací programy zaměřené na OO a krizového řízení. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2023)

Jak uvádí v „zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, vyšším odborném a jiném vzdělávání“ (školský zákon), je tato problematika začleněna do školního výukového plánu a zahrnuje teoretickou výuku i praktický nácvik. Důležitou roli má také Hasičský záchranný sbor (HZS) ČR, který organizuje odborná školení a praktická cvičení pro studenty i pedagogické pracovníky. (Česko, 2004)

Základy OO stanovuje **maďarská** legislativa zákonem „2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról“ (o prevenci katastrof). Z něj vychází základy pro vzdělávání a přípravu na krizové situace, které zajišťuje MV prostřednictvím státních i soukromých organizací. Při edukaci je důraz je kladen na teoretickou přípravu i na praktické cvičení. (Maďarsko, 2011b)

„Vládní dekret 110/2012. (VI. 4.) o zavedení Národního základního kurikula“, který je určen pro základní a střední školy, zavádí do některých vyučovaných předmětů témata, která se týkají bezpečnosti a OO. Důraz je kladen na praktické znalosti a dovednosti související s OO. (Maďarsko, 2012)

Polsko integruje vzdělávání o OO do školního výukových programů na základě „zákona ze dne 26. dubna 2007 o krizovém řízení“ a „zákon z 5. prosince 2024 o ochraně obyvatelstva a civilní obraně“. Obě tyto normy vytvářejí právní základ pro zajištění OO a organizaci civilní obrany v zemi. (Ministerstwo Edukacji i Nauki, 2023)

„Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty“ (Zákon o vzdělávacím systému) tvoří základní právní rámec pro fungování vzdělávacího systému. Prošel řadou novelizací, které reagují na měnící se společenské a bezpečnostní potřeby. Zákon upravuje strukturu školství, práva a povinnosti žáků, rodičů a pedagogických pracovníků, řízení škol

a vzdělávacích zařízení, stejně jako obsah a organizaci výuky. Součástí zákona je i vymezení tzv. „Podstawy programowej“ (Rámcového vzdělávacího programu), který stanovuje povinný obsah vzdělávání pro jednotlivé stupně škol, do nichž jsou začleněna témata pro OO. Školy si mohou upravit své výukové programy podle místních priorit a potřeb. (Polsko, 1991)

„Vládní centrum pro bezpečnost“ ovlivňuje vzdělávání v dané oblasti. Spolupracuje se školami na organizaci výukových programů a cvičení. Důraz je kladen na interaktivní formu výuky a zapojení studentů do simulačních cvičení. (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, 2024)

V **Rakousku** není určen jednotný ucelený federální legislativní přístup ke stanovení kompetencí pro přípravu a vzdělávání v oblasti OO. Jednotlivé spolkové země mají vlastní zákony o ochraně při MU. Nicméně existuje zákon „Nr. 19/2002 Bundesgesetz über den Zivilschutz“ (Federální zákon o civilní obraně), který ukládá povinnost vzdělávat nejen studenty, ale také pracovníky veřejného sektoru a krizového řízení. (Nový, 2020)

Pro vzdělávání v oblasti OO připravilo rakouské MV „Směrnice pro výchovu k ochraně obyvatelstva ve školách“. Předkládá základní principy výuky OO na školách a doporučení pro začlenění témat krizové připravenosti do vzdělávacího systému. (Österreichisches Bundesministerium für Inneres, 2024)

Na **Slovensku** je oblast OO řízena MV a upravena „zákonem č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva“. Tento zákon upravuje povinnost státní správy zajišťovat osvětu a vzdělávání veřejnosti v oblasti ochrany před MU. (Slovensko, 1994)

Témata související s OO implementuje do výuky „zákon č. 45/2008 Z. z. o výchově a vzdelávání (školský zákon)“. Součástí vzdělávacího systému jsou preventivní přednášky, tematické semináře a cvičení na školách, které jsou realizovány ve spolupráci s Hasičským a záchranným sborem. Důraz je kladen na interaktivní formy výuky a praktická cvičení, které pomáhají zvýšit povědomí o bezpečnostních opatřeních a přispívají k lepší připravenosti obyvatel na krizové situace. (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2025a)

2.7 Komparace a společné prvky

Přestože se legislativní úpravy jednotlivých států liší, je možné najít několik společných rysů zaměřených na vzdělávání v oblasti OO:

- 1) Ve všech posuzovaných zemích jsou právní předpisy, které stanovují základní povinnosti v oblasti vzdělávání zaměřené na OO. Tyto normy obsahují jak teoretickou přípravu, tak i praktické školení.
- 2) Vzdělávání v oblasti OO je ve všech zemích začleněno do školních vzdělávacích programů, ovšem v různé míře. Zaměřuje se hlavně na informování žáků o základních zásadách ochrany a krizového řízení.
- 3) Aktivita spojené se vzdělávacími procesy jsou ve všech sledovaných státech realizovány ve spolupráci především s hasičskými sbory, policií a dalšími záchrannými složkami, které se podílejí na praktických cvičeních a odborné přípravě.
- 4) Do popředí vzdělávání se dostávají interaktivní metody a praktický výcvik, např. nácvik evakuace, modely krizových situací a poskytování první pomoci.
- 5) EU a mezinárodní organizace se aktivně zapojují do předávání zkušeností mezi jednotlivými zeměmi a doporučují zavedení osvědčených vzdělávacích postupů. Tato skutečnost přispívá k postupnému sladění přístupů a metodik v oblasti vzdělávání o OO.

Na srovnání zákonných norem, kurikulárních dokumentů, způsobu začlenění tématu do vzdělávacího procesu a na roli institucí, které poskytují metodickou podporu, se zaměřuje tabulka č. 1.

Tabulka 1 Komparace legislativy – výuka ochrany obyvatelstva

Země	Hlavní legislativní rámec	Začlenění do kurikula	Závaznost výuky	Instituce s metodickou podporou
Česká republika	Školský zákon č. 561/2004 Sb., RVP, metodika „Příprava občanů k obraně státu“ (POKOS)	Průřezové téma RVP – Ochrana člověka za mimořádných událostí	Povinné začlenění do ŠVP dle RVP	Ministerstvo školství, Ministerstvo obrany (POKOS)

Země	Hlavní legislativní rámec	Začlenění do kurikula	Závaznost výuky	Instituce s metodickou podporou
Maďarsko	NAT (Nemzeti alaptanterv), vládní nařízení č. 110/2012, MO instrukce	Témata v tělesné výchově a společenských vědách, nově Honvédelmi nevelés (Výchova k obraně vlasti) na vybraných školách	Nářízení ministerstva školství – doporučeno, ne plošně povinné	Ministerstvo lidských zdrojů, Ministerstvo obrany
Polsko	Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Zákon o vzdělávacím systému), Podstawa programowa (Základní program),	Samostatný předmět Edukacja dla bezpieczeństwa (EDB)	Předmět EDB je povinný pro střední školy	Ministerstvo národního vzdělávání (MEN)
Rakousko	Schulunterrichtsgesetz (Školský zákon), Lehrpläne (Učební plán), vzdělávací směrnice	Integrovaná témata v přírodovědných a společenských předmětech	Federální směrnice – školy mají autonomii, implementace se liší	BMBWF – Spolkové ministerstvo školství, regionální úřady
Slovensko	Zákon č. 245/2008 Z.z. (Školský zákon), ŠVP, metodiky CO prostřednictvím MV SR	Komponent „Ochrana a bezpečnosť zdravia a obyvateľstva“ v oblasti Zdravie a pohyb	Povinné dle ŠkVP, doporučené metodiky CO	Ministerstvo školstva SR + MV SR (CO, cvičení)

(zdroj: vlastní)

Z přehledu vyplývá různorodost přístupů zemí k legislativnímu zakotvení této oblasti. Zatímco některé státy mají tuto výuku pevně ukotvenou v rámci samostatných předmětů či povinných komponentů, jiné ji vkládají do již existujících vzdělávacích oblastí s větší mírou autonomie škol při její realizaci.

Porovnání potvrzuje, že je v posuzovaných zemích vzdělávání v oblasti OO koncepčně uchopeno a legislativně zakotveno. Dá se předpokládat, že by další vývoj mohl vést k hlubšímu zavedení této problematiky do vzdělávacích programů a k posílení mezinárodní spolupráce. Cílem opatření je zvýšit celkovou úroveň připravenosti obyvatel na možné krizové situace a MU.

3 POSUZOVANÉ ZEMĚ, STRUKTURA OCHRANY OBYVATELSTVA A EDUKACE

Pro tuto práci byly vybrány země uskupení čtyř středoevropských států (V4) České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska, a také Rakouska, jakožto státu sousedícího s ČR.

3.1 Česká republika

Obrázek 1 Česká republika

(VLAJKY.eu, 2025)

ČR je vnitrozemský stát se státním zřízením demokratická parlamentní republika a její rozloha činí 78 866 km². V roce 1999 se stala členem vojenské obranné aliance NATO a od roku 2004 členskou zemí EU. Leží ve střední Evropě a její geografie je charakteristická svou rozmanitostí. Terén se skládá z nížin, pahorkatin a hor, z toho nejvýznamnějšími horskými pásmy je Šumava na jihu a Krkonoše na severu. Střed západní části zaujímá Polabská nížina, střed Moravy Hornomoravský a Dolnomoravský úval. Nejvyšším bodem ČR je Sněžka v Krkonoších s výškou 1 603 metrů nad mořem. Zhruba v šesti a půl tisících obcí, které jsou rozděleny do 14 krajů, žije (ke dni 30.9.2024) 10 897 237 obyvatel, což znamená průměrnou hustotu zalidnění 138 obyvatel/ km². Hlavním městem je Praha (1,4 mil. obyvatel). (CZREGION, 2025)

Česká ekonomika zaznamenala v loňském roce 2024 meziroční nárůst hrubého domácího produktu (HDP) o jedno procento. Podle propočtů dosáhla nominální hodnota HDP ČR přibližně 343 miliard USD, což představuje HDP na obyvatele ve výši 31 370 USD. Hospodářská struktura se skládá především z automobilového, strojírenského, chemického, potravinářského a elektrotechnického průmyslu. Také sektor služeb, zejména cestovní ruch, významně přispívá k HDP země. Inflace v roce 2024 činila 2,0 % a míra nezaměstnanosti byla 2,6 %. Je to jedna z nejnižších hodnot v EU. (Český statistický úřad, 2025)

3.1.1 Struktura ochrany obyvatelstva

System OO v ČR představuje souhrn opatření, jejichž cílem je minimalizovat dopady MU a krizových situací na obyvatelstvo, majetek a na životní prostředí. Hlavní podíl na vykonávání těchto činností má IZS. Jde o koordinaci postupů při přípravě na MU, činnost při záchranných a likvidačních pracích v případě nutného nasazení sil a prostředků. Tento ucelený systém je řízen MV ČR a Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru (GR HZS) ČR. Koordinují spolupráci s dalšími složkami IZS, krajskými a obecními úřady, odbornými institucemi a nevládními organizacemi. (Česko, 2000a)

OO v ČR je založena na efektivní spolupráci mezi státními institucemi, záchrannými složkami a občany. Je zaměřena na prevenci, krizovou připravenost a rychlou reakci na MU. To přispívá k zajištění bezpečnosti obyvatelstva v případě krizových situací. (Ministerstvo vnitra ČR, 2021)

Struktura OO v ČR je rozdělena, jak ukazuje níže uvedená tabulka č. 2 „Struktura ochrany obyvatelstva v České republice“, do několika složek. MV stanovuje koncepci a strategické směřování OO, zatímco HZS ČR je hlavní výkonnou složkou, odpovědnou za zajištění evakuace, ukrytí a poskytování humanitární pomoci. (Ministerstvo vnitra ČR, 2021)

Na regionální úrovni nesou odpovědnost krajské úřady a obce s rozšířenou působností, které zabezpečují krizovou připravenost a realizaci opatření. Celkově je systém OO nastaven tak, aby jednotlivé složky IZS spolu s dobrovolnými hasiči a Armádou ČR co nejlépe a nejefektivně spolupracovaly při řešení krizových situací. (Česko, 2000b)

Důležitým opatřením OO je varování, organizace evakuace z ohrožených oblastí, zajištění nouzového přežití obyvatel, poskytování humanitární pomoci a zdravotních opatření. (Hasičský záchranný sbor České republiky, 2025a)

Významnou součástí v rámci krizové připravenosti jsou vzdělávací programy zaměřené na přípravu obyvatel na MU, které jsou realizovány ve spolupráci se školami a veřejnými institucemi. (Ministerstvo vnitra ČR, 2023)

Tabulka 2 Struktura ochrany obyvatelstva v České republice

Úroveň řízení	Odpovědné instituce	Hlavní úkoly
Celostátní úroveň	Ministerstvo vnitra ČR	Koordinace civilní ochrany, krizového řízení a IZS
	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR	Řízení hasičských záchranných složek, organizace preventivních opatření, zajištění nouzové pomoci, školicí činnost
	Bezpečnostní rada státu	Strategické řízení krizových situací, koordinace bezpečnostních složek
	Armáda ČR	Podpora při rozsáhlých katastrofách, ochrana kritické infrastruktury, spolupráce s IZS
Regionální úroveň	Krizové štáby krajů	Řízení krizových situací na úrovni krajů, koordinace záchranných složek
	Hasičský záchranný sbor krajů	Organizace záchranných a likvidačních prací v případě MU
Místní úroveň	Obecní úřady s rozšířenou působností	Odpovědnost za ochranu obyvatelstva v krizových situacích, organizace evakuace a nouzového ubytování
	Místní krizové štáby	Řízení na úrovni obcí, spolupráce s místními složkami IZS
Ostatní složky	Český červený kříž	Zdravotnická pomoc, humanitární podpora, školení první pomoci
	Jednotky dobrovolných hasičů	Spolupráce s HZS, likvidace požárů, asistence při MU
	Neziskové organizace a dobrovolnické skupiny	Humanitární pomoc, podpora obyvatel v krizových situacích

(zdroj: vlastní)

3.1.2 Organizace výuky ochrany obyvatelstva

Výuku OO v českém vzdělávacím systému a jejich minimální standardy určují pro jednotlivé stupně vzdělávání RVP. Oblast je součástí tematických okruhů především v předmětech Výchova ke zdraví, Občanská výchova a Člověk a jeho svět. Tematický celek je označován jako „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ (OČMU). Má vybavit žáky znalostmi a dovednostmi pro minimalizaci dopadů MU, a to včetně schopnosti poskytnout

pomoc sobě i ostatním do příchodu profesionálních složek. OČMU se vyučuje na úrovni předškolního, základního a středního vzdělávání a nahrazuje zrušenou Brannou výchovu. Průzkum Hlavního úřadu civilní ochrany a Výzkumného ústavu pedagogického, který proběhl v letech 1996–1997, potvrdil možnost integrace OČMU do vybraných předmětů bez nutnosti zavádění samostatného oboru. Výsledkem byly pokyny MŠMT z let 1999 a 2003, které určily způsob začlenění tematiky do výuky. Rozsah byl určen pro všechny základní, střední a vyšší odborné školy v délce 6 hodin ročně, přičemž ředitelé škol měli možnost rozhodnout o její formě a organizaci praktických cvičení. (Paulus, 2016b)

S přijetím zákona č. 561/2004 Sb. a zavedením RVP došlo ke změně přístupu ke vzdělávání v oblasti OČMU. RVP nahradily původní pokyny MŠMT a určují závazný rámec pro ŠVP. V současné době je tematika OČMU rozdělena mezi více vzdělávacích oblastí a průřezových témat. Na základních školách a gymnáziích je problematika začleněna do čtyř oblastí, zatímco ve středních odborných školách je rozpracována v jednotlivých vzdělávacích dokumentech specifických pro dané obory, což vede k roztržitému přístupu k výuce. Tento systém sice umožňuje pružnou integraci OČMU do různých předmětů, zároveň však ale vede, bohužel, k nejednotnosti ve vzdělávání a rozdílným přístupům v jednotlivých školách. (Národní pedagogický institut České republiky, 2025)

3.1.3 Identifikace problémů a možností zlepšení

Navzdory zakotvení problematiky OO ve školních osnovách však přetrvávají v praxi jisté nedostatky. Nejčastější problémy lze spatřit v rozdílné kvalitě výuky na jednotlivých školách, nedostatečném vzdělávání pedagogů v dané oblasti, ale také z časové a organizační náročnosti realizace praktických cvičení. V některých školách chybí systematické začlenění PVČ do ročního plánu a výuka je omezena pouze na teoretické informace. (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2025)

Za významné možnosti zlepšení lze považovat:

- Zavedení povinného školení, kurzů pro pedagogy zaměřené na OO a první pomoc,
- výrazné posílení praktické složky výuky prostřednictvím simulací a cvičení,
- rozšíření spolupráce mezi jednotlivými školami a složkami IZS,
- vytvoření nových standardizovaných metodických materiálů a výukových scénářů dostupných pro všechny školy,

- začlenění aprobace k výuce předmětu OO do studijních programů pedagogických fakult.

3.2 Maďarsko

Obrázek 2 Maďarsko

(VLAJKY.eu, 2025)

Maďarsko je také vnitrozemský stát ve střední Evropě s parlamentním zřízením. V roce 1999 se stalo členem NATO, od roku 2004 EU, a je také součástí Schengenského prostoru. Rozkládá se na ploše 93 030 km² a jeho terén je převážně rovinatý, s dominantní Panonskou pánví. Nejvyšším bodem je vrchol Kékes s nadmořskou výškou 1 015 metrů. Hlavními řekami jsou Dunaj a Tisa, které protékají zemí a jsou důležité pro dopravu i hospodářství. K 1. lednu 2023 mělo Maďarsko přibližně 9,7 milionu obyvatel, což je v přepočtu zhruba 104 obyvatel na km². Hlavním a největším městem je Budapešť, kde žije přibližně 1,7 milionu obyvatel. Maďarsko je administrativně rozděleno do 19 žup, hlavního města Budapešti a přibližně do 3 100 obcí. Maďarská ekonomika je vyspělá a orientovaná na export. V roce 2023 dosáhl nominální HDP přibližně 213 miliard USD. Mezi hlavní průmyslové odvětví patří automobilový průmysl, strojírenství, chemický průmysl a potravinářství. Inflace v roce 2023 dosáhla 17,12 %. Míra nezaměstnanosti se pohybovala kolem 4 %. (BusinessINFO.cz, 2024a)

3.2.1 Struktura ochrany obyvatelstva

Civilní ochrana je součástí národní obrany a je zaměřená na ochranu životů obyvatelstva během katastrof, mimořádných situací i ozbrojených konfliktů. Jejím cílem je zajistit podmínky pro přežití a připravit obyvatelstvo na zvládání následků těchto událostí. Systém civilní ochrany, který je uveden v tabulce č. 3 „Struktura ochrany obyvatelstva v Maďarsku“, kombinuje profesionální výkon služby, dobrovolnictví a povinnou službu. Dobrovolnictví je uplatňováno především u dobrovolných hasičů a různých organizací. Zákon stanovuje kompetence vládních i nevládních organizací v době míru, s cílem koordinovat činnosti směřující k prevenci a minimalizaci dopadů katastrof a dalších neštěstí.

V případech, kdy profesionální složky nejsou schopny zvládnout vzniklé situace, jsou aktivovány jednotky civilní ochrany k posílení zasahujících složek. Řídícím orgánem OO před katastrofami je „Generální ředitelství pro řízení katastrof“, které je odpovědné za řízení profesionálního státního požárního sboru a civilní ochrany. Tento orgán spadá pod MV a vznikl v roce 2000 sloučením „Ředitelství civilní ochrany“ a „Ředitelství státního požárního sboru“. Profesionální hasiči jsou státní zaměstnanci. Při řešení běžných událostí jsou tyto jednotky podřízeny obcím, avšak v případě vyhlášení mimořádného stavu jsou koordinovány MV nebo příslušnými župami. (BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, 2025)

Tabulka 3 Struktura ochrany obyvatelstva v Maďarsku

Úroveň řízení	Odpovědné instituce	Hlavní úkoly
Národní úroveň	Národní generální ředitelství pro zvládání katastrof (<i>Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, OKF</i>)	Řízení civilní ochrany a krizového řízení na státní úrovni, spolupráce s mezinárodními organizacemi, prevence a zásahy při MU
	Ministerstvo vnitra Maďarska (<i>Belügyminisztérium, BM</i>)	Odpovědnost za legislativní rámec civilní ochrany a dohled nad krizovým řízením
	Maďarské ozbrojené síly (<i>Magyar Honvédség</i>)	Podpora civilních složek při MU, pomoc při rozsáhlých katastrofách
Regionální úroveň	Regionální ředitelství pro zvládání katastrof (<i>Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság</i>)	Koordinace krizových opatření na úrovni žup, spolupráce s místními záchrannými složkami
Místní úroveň	Místní úřady pro zvládání katastrof (<i>Helyi Katasztrófavédelmi Kirendeltség</i>)	Přímé řízení OO při MU, organizace evakuace a krizové komunikace
Ostatní složky	Maďarský červený kříž (<i>Magyar Vöröskereszt</i>)	Humanitární pomoc, první pomoc, podpora obyvatel při evakuacích
	Dobrovolné hasičské sbory (<i>Önkéntes Tűzoltó Egyesületek</i>)	Podpora profesionálních hasičů, likvidace požárů a technických havárií
	Maďarská aliance civilní ochrany, další neziskové organizace a dobrovolníci	Prevence, školení veřejnosti v krizové připravenosti, rozvíjení civilní ochrany

(zdroj: vlastní)

3.2.2 Organizace výuky ochrany obyvatelstva

Výuka OO v Maďarsku vychází z několika legislativních dokumentů a vzdělávacích strategií. Počátky této problematiky lze najít v „zákoně č. 31/1996 Sb. o ochraně před požáry“, který stanovuje provedení speciálních kurzů v rámci vzdělávacího systému. Ty poskytují znalosti v oblasti požární ochrany, přičemž zahrnují také témata související s civilní ochranou a OO. V roce 2003 vydalo Ministerstvo lidských zdrojů, oddělení školství, „Národní vzdělávací kurikulum“. Tento dokument kladl důraz na individuální odpovědnost za vlastní bezpečnost a začlenění problematiky OO do vzdělávací oblasti „Člověk a společnost“. MV ve spolupráci s Ministerstvem lidských zdrojů oddělení školství vypracovalo v roce 2004 koncepci výukových plánů a zřídilo pro pedagogy akreditaci předmětu „Ochrana před katastrofami“. Tuto odbornou přípravu zajišťuje „Generální ředitelství pro management katastrof“ (OKF) a jeho regionální pobočky, které provádějí doškolování učitelů v oblasti připravenosti na MU. Současně se podílí na osvětových aktivitách, organizují simulovaná cvičení a interaktivní vzdělávací programy zaměřené na OO. Učitelé musí, dle zákona, povinně absolvovat proškolovací kurz (tříkrát za rok) a po uplynutí sedmi let dalších 120 hodin edukace, která se zabývá touto problematikou. (Paulus, 2016a)

Zákon o národním veřejném vzdělávání z roku 2011 sice nezavádí OO jako samostatný předmět, ale poskytuje možnosti pro její začlenění do školních osnov (Maďarsko, 2011a). Vláda přijala v roce 2012 nařízení o vydání a zavedení učebního plánu NAT, které upravuje výuku této problematiky, především praktické dovednosti a znalosti v oblasti krizového řízení, první pomoci a požární ochrany. Výuka je součástí několika předmětů, jako je Občanská výchova, Přírodověda nebo Tělesná výchova. (Maďarsko, 2012)

Od školního roku 2023/2024 byl v šesti vybraných maďarských středních školách zahájen pilotní program, v jehož rámci se zavádí nový vyučovací předmět zaměřený na obranu vlasti. Jedná se o týdenní výukovou jednotku, jejímž hlavním cílem je podle Ministerstva obrany Maďarska posílit u žáků vlastenecké cítění a porozumění významu obrany státu. Ministr obrany Kristóf Szalay-Bobrovniczky uvedl, že předmět má studentům přiblížit základní pojmy související s národní obranou, a zároveň jim nabídnout informace o vojenském vybavení a výzbroji. Součástí vzdělávacího obsahu jsou také témata jako první pomoc, základy kartografie. Výuka počítá s praktickými aktivitami. Zajímavostí je, že výuku budou zajišťovat profesionální vojáci ve služebních uniformách, kteří prošli speciálním

školením zaměřeným na pedagogickou a psychologickou přípravu. Všechny zapojené školy již obdržely potřebné učebnice. Předmět je vnímán jako nástroj ke zvýšení povědomí mladé generace o hodnotách spojených s ochranou vlasti. (Novinky.cz, 2023)

3.2.3 Identifikace problémů a možností zlepšení

V Maďarsku je problematika OO začleněna do školní výuky především skrze program „Honvédelmi nevelés“ (Výchova k národní obraně), který je zaměřen na vlasteneckou výchovu, základní znalosti obrany státu, krizové řízení a základy první pomoci. I když je součástí státní politiky bezpečnostní výchovy mládeže, nese tato výuka spíše vojensko-obranný charakter, než civilně-preventivní zaměření běžné ve většině evropských zemí. Z hlediska kvality výuky se jako problém ukazuje nedostatek civilních záležitostí, kdy jsou často opomíjena témata jako přírodní katastrofy, technologické havárie nebo chování v běžných krizových situacích. Další slabinou je nízká zapojenost složek IZS do výuky a omezená možnost simulace krizových událostí. Výuka bývá převážně teoretická, bez praktických nácviků. (BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, 2025)

Navrhované možnosti pro zlepšení stavu:

- Rozšíření tematického rámce výuky o civilní ochranu a chování za MU,
- zavedení praktických cvičení a interaktivních metod výuky,
- větší zapojení profesionálních složek krizového řízení a zdravotnických zařízení do výuky,
- vytvoření moderních vzdělávacích platform s videomateriály a e-learningem.

3.3 Polsko

Obrázek 3 Polsko

(VLAJKY.eu, 2025)

Polsko je parlamentní republikou ve střední Evropě. Členem NATO je od roku 1999 a EU od roku 2004. S rozlohou 312 696 km² je devátou největší zemí Evropy. Terén je

převážně nížinatý, s významnými nížinami jako Mazovská a Slezská. Na jihu se nachází pohoří Karpaty s nejvyšším bodem, horou Rysy (2 499 m n. m.). Největšími řekami jsou Visla a Odra, které hrají důležitou roli v dopravě a hospodářství. K 31. prosinci 2023 mělo Polsko přibližně 37,6 milionu obyvatel, s hustotou zalidnění kolem 120 obyvatel na km². Hlavním a největším městem je Varšava s přibližně 1,8 milionu obyvatel. Polsko je administrativně rozděleno do 16 vojvodství. Počet obcí je poměrně velmi nízký, čítá jich kolem 2500. Etnicky je země homogenní, s majoritní polskou populací. Polsko má rozvinutou tržní ekonomiku a je považováno za střední velmoc. Jeho HDP na obyvatele činí 30 100 eur, což je pod průměrem EU (37 600 eur). Země představuje 4,4 % celkového HDP EU. Klíčová odvětví polské ekonomiky zahrnují automobilový, strojírenský, chemický, potravinářský a elektrotechnický průmysl. Významný je také sektor služeb, zejména cestovní ruch, který významně přispívá k HDP země. V roce 2023 dosáhla míra inflace v Polsku vrcholu 18,4 % v únoru, ale do ledna 2024 klesla na 3,9 %. Míra nezaměstnanosti se na konci roku 2023 pohybovala kolem 5,2 %. (BusinessINFO.cz, 2024b)

3.3.1 Struktura ochrany obyvatelstva

Civilní ochrana je zásadní součástí národní obrany, zaměřenou na ochranu životů obyvatelstva během katastrof, mimořádných situací i ozbrojených konfliktů a jejím řídicím orgánem je Rada ministrů. Nese odpovědnost za vnitřní bezpečnost státu, tedy udržování veřejného pořádku, a je také oprávněna vyhlásit stav nouze. Jeho výbor pro zvládání krizí má za úkol koordinovat na celostátní úrovni činnosti pro zmírnění následků hrozeb. Každé ministerstvo je odpovědné, v rámci svých kompetencí, za civilní nouzové plánování. (European Committee of the Regions, 2013)

Civilní obrana v Polsku je tvořena převážně služebním poměrem a v menším rozsahu z civilních zaměstnanců a dobrovolníků. Po „zcivilnění“ civilní obrany v ní nejsou zařazeni vojáci z povolání. Vedoucími činiteli civilní ochrany jednotlivých územních celků jsou vojvodové, starostové okresů, měst a obcí. Zajišťují přípravu, koordinaci a realizaci záměrů civilní obrany státních i nestátních subjektů působících na jejich území. (Linhart a Šilhánek, 2009)

V reakci na současné dění byl přijat zákon o OO a civilní obraně (Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej), který určuje povinnosti vládních i nevládních organizací, jakým způsobem mají koordinovat činnosti směřující k předcházení

a minimalizaci možných dopadů MU. Zákon určuje pravomoci a povinnosti státních orgánů, místních samospráv a dalších subjektů při předcházení a řešení MU, což je přehledně uvedeno v tabulce č. 4 „Struktura ochrany obyvatelstva v Polsku“. Cílem tohoto zákona je sjednocení opatření pro varování, zásahy a obnovu území po MU tak, aby při tom zůstala zajištěna ochrana veřejného zdraví, majetku a KI. (Polsko, 2024)

Tabulka 4 Struktura ochrany obyvatelstva v Polsku

Úroveň řízení	Odpovědné instituce	Hlavní úkoly
Národní úroveň	Rada ministrů	Koordinace OO, schvalování krizových plánů, možnost vyhlášení stavu nouze
	Výbor pro zvládání krizí Ministerstva vnitra	Strategické řízení a koordinace krizového řízení na celostátní úrovni
	Generální ředitelství státní požární ochrany (<i>Państwowa Straż Pożarna, PSP</i>)	Řízení hasičských záchranných složek, prevence požárů, zajištění nouzové pomoci
	Vojenská civilní obrana (<i>Obrona Cywilna Kraju, OCK</i>)	Příprava na krizové situace, řízení civilní ochrany ve spolupráci s místními úřady
Regionální úroveň (vojvodství)	Vojvodové (vedoucí civilní ochrany vojvodství)	Zavedení národních bezpečnostních strategií, koordinace záchranných složek na regionální úrovni
Okresní úroveň	Starostové okresů (<i>powiaty</i>)	Správa krizového řízení, dohled nad požární ochranou a zdravotnickou pomocí
Obecní úroveň	Starostové měst a obcí (<i>gminy</i>)	Místní krizové řízení, zabezpečení evakuace, spolupráce s obyvatelstvem
Ostatní složky	Dobrovolní hasiči (<i>Ochotnicza Straż Pożarna, OSP</i>)	Podpora státní požární ochrany, rychlá pomoc v případě nouze
	Neziskové organizace a červený kříž (<i>Czerwony Krzyż</i>)	Humanitární pomoc, školení obyvatel v první pomoci, zajištění přístřeší při evakuaci
	Obyvatelstvo (místní komunity)	Osobní připravenost MU, účast na preventivních školeních

(zdroj: vlastní)

3.3.2 Organizace výuky ochrany obyvatelstva

Právní úprava vzdělávání o bezpečnosti vychází ze zákona o všeobecné povinnosti obrany z roku 1967 a vládního nařízení z roku 1993 o všeobecné sebeochraně. Tyto předpisy,

ačkoliv jsou zatím stále ještě platné, už ovšem příliš neodpovídají požadavkům dnešní doby. Po roce 2000 se začalo intenzivněji uvažovat o zavedení témat souvisejících s touto problematikou do školní výuky. V některých regionech bylo přistoupeno k postupnému začlenění těchto témat do výuky základních i středních škol. V roce 2009 bylo vydáno nařízení Ministra národního vzdělávání, které upravuje zavedení všeobecné povinnosti obrany do vzdělávacího systému. Na základních školách je problematika začleněna do několika vzdělávacích celků, jako je Přírodopis, Dějiny a společnost a Základy techniky. Pro gymnázia byla vytvořena speciální tzv. Vzdělávací stezka civilní obrany, která se zaměřuje na poskytování první pomoci, zásady správného chování při ohrožení a význam civilní ochrany. Na středních odborných školách, lyceích a učilištích byl zaveden předmět Branná příprava, jehož obsah zahrnuje široce pojatou problematiku civilní ochrany, včetně správného chování v krizových situacích. (Paulus, 2016a)

Od roku 2001 probíhá v Polsku osvětový program „Bezpečný život“, realizovaný ve spolupráci Hlavního velitelství Státní požární ochrany a Švédské ligy civilní obrany. Program je zaměřen na děti ve věku 6–10 let a probíhá během celého školního roku. Ministerstvem národního vzdělávání byla vytvořena také platforma „Bezpečná škola +“, která podporuje preventivní a vzdělávací aktivity v této oblasti. (Ministerstwo Edukacji Narodowej, 2020)

Školský systém v Polsku prochází reformou od 1. září 2017, kdy byly parlamentem schváleny dva nové zákony o školním vzdělávání, které z velké části nahradily předchozí legislativu z roku 1991. Změny reagují na aktuální potřeby vzdělávacího systému a přispívají k modernizaci výuky v oblasti bezpečnosti a OO. (Website of the Republic of Poland, 2025)

3.3.3 Identifikace problémů a možností zlepšení

Vzdělávání v oblasti OO je realizováno především prostřednictvím předmětu „Edukacja dla bezpieczeństwa“ (Výchova k bezpečnosti), který je součástí rámcového výukového materiálu pro základní i střední školy. Tento předmět zahrnuje témata jako je první pomoc, krizové chování, civilní obrana a příprava na MU. Přestože má samostatnou pozici v osnovách, jeho realizace naráží na řadu problémů. Hlavní překážkou je nedostatek kvalifikovaných pedagogů, kteří by výuku vedli na odpovídající odborné úrovni. Dalším omezením je nízká hodinová dotace, která často nestačí na plnohodnotné zvládnutí učiva včetně praktických nácviků. V některých školách dochází pouze k formálnímu naplňování

výuky bez důrazu na osvojení reálných dovedností. Také chybí pravidelná aktualizace učebních materiálů, což snižuje efektivitu výuky s ohledem na nově vznikající hrozby. (Ministerstwo Edukacji i Nauki, 2023)

Za možné kroky k nápravě lze považovat:

- Zavedení a rozšíření akreditovaných školení pro učitele bezpečnostního vzdělávání,
- posílení praktické složky výuky formou modelových situací, cvičení a spolupráce se složkami civilní ochrany,
- aktualizaci obsahu předmětu dle aktuálních bezpečnostních rizik,
- rozvoj digitálních a interaktivních výukových nástrojů.

3.4 Rakousko

Obrázek 4 Rakousko

(VLAJKY.eu, 2025)

Rakousko je vnitrozemský stát ve střední Evropě s parlamentním federativním zřízením. Je členem Evropské unie od roku 1995 a zároveň součástí Schengenského prostoru a eurozóny. Rakousko se rozkládá na 83 871 km² a terén je převážně hornatý, přičemž téměř dvě třetiny území zaujímají Alpy. Nejvýznamnějšími horskými pásmy jsou Severní vápencové Alpy a Centrální Alpy. Nejvyšším bodem země je Grossglockner (3 798 m n. m.). Největší řekou je Dunaj, který protéká východní částí Rakouska a je důležitou dopravní a obchodní tepnou. K 1. lednu 2023 mělo Rakousko přibližně 9,16 milionu obyvatel, což odpovídá průměrné hustotě zalidnění 109 obyvatel/km². Největším a zároveň hlavním městem je Vídeň, kde žije přibližně 1,9 milionu obyvatel. Administrativně je Rakousko rozděleno do devíti spolkových zemí a přibližně do 2100 obcí. Vedle Vídně patří mezi největší města Graz, Linec, Salcburk a Innsbruck. Rakouská ekonomika patří mezi vyspělé tržní ekonomiky a je silně orientovaná na export. V roce 2023 dosáhl nominální HDP přibližně 516,92 miliardy USD. Meziroční růst ekonomiky byl -0,8 %, což odráží

hospodářské zpomalení, zejména v průmyslovém sektoru. Mezi důležitá odvětví patří automobilový, strojírenský, chemický, potravinářský a elektrotechnický průmysl. Velmi významným sektorem je cestovní ruch, který přispívá značnou částí k HDP. Inflace v roce 2023 činila 7,71 % a míra nezaměstnanosti byla 5,13 %. (BusinessINFO.cz, 2024c)

3.4.1 Struktura ochrany obyvatelstva

V Rakousku je OO zakotvena v ústavě jako součást celkové obrany státu. Přesto neexistuje jednotný zákon specificky upravující civilní ochranu. Tato oblast je tak řízena prostřednictvím různých právních předpisů a nařízení. Hlavní odpovědnost za koordinaci civilní ochrany nese Spolkové MV, které spravuje Zásahové a krizové koordinační středisko. Toto středisko funguje nepřetržitě a jeho úkolem je shromažďovat, vyhodnocovat a třídit informace, stejně jako plnit specifické úkoly ministerstva. V případě krizí, velkých katastrof nebo rozsáhlých policejních operací je aktivován řídicí štáb, který zahrnuje technický a odborný personál, včetně zástupců zemských středisek. (Nový, 2020)

Pod Spolkovým MV funguje Spolková varovací centrála (Bundeswarnzentrale). Upozorňuje na možná nebezpečí požárníky, Rakouský červený kříž a také ostatní orgány, které spolupracují na OO. Třístupňový varovací a vyrozumívací systém je rozmístěn po celém území státu a varuje obyvatele před mimořádnou situací. (Bundesministerium Inneres, 2025)

Rakouský systém záchranných složek je založen na kombinaci profesionálních a dobrovolných organizací, přičemž dobrovolníci tvoří velice významnou část. Pohybuje se v řádu desítek tisíc. Mezi stěžejní záchranné organizace patří Rakouský červený kříž, který poskytuje širokou škálu služeb, včetně záchranné zdravotnické pomoci, prevence katastrof a sociálních služeb. (Linhart a Šilhánek, 2009)

Rakouský požární svaz (ÖFV) hraje v Rakousku zásadní roli v oblasti požární ochrany. V zemi působí přibližně 225 000 hasičů, z nichž naprostá většina jsou dobrovolníci. Pouze šest největších měst disponuje profesionálními hasičskými sbory. Každá obec má zákonem danou povinnost zřídit a technicky vybavit jednotku dobrovolných hasičů. (Österreichischen Bundesfeuerwehrverband, 2022)

V případě, že dobrovolné složky nejsou schopny zvládnout MU, je povolána rakouská Spolková armáda, která se zaměřuje na civilní ochranu, boj s jadernými,

biologickými a chemickými hrozbami a na kybernetickou ochranu. Tyto jednotky jsou následně podřízeny civilním řídicím strukturám. (Armádní noviny, 2020)

Celková struktura systému je přehledně znázorněna v následující tabulce č. 5:

Tabulka 5 Struktura ochrany obyvatelstva v Rakousku

Úroveň řízení	Odpovědné instituce	Hlavní úkoly
Národní úroveň	Spolkové ministerstvo vnitra (<i>Bundesministerium für Inneres, BMI</i>)	Koordinace krizového řízení, civilní ochrany a mezinárodní spolupráce při katastrofách
	Federální krizový štáb (<i>Staatliches Krisen – und Katastrophenschutzmanagement, SKKM</i>)	Strategické řízení krizových situací na federální úrovni, podpora spolkových zemí
	Rakouské spolkové ozbrojené síly (<i>Bundesheer</i>)	Podpora při rozsáhlých katastrofách, ochrana kritické infrastruktury, pomoc civilním složkám
Regionální úroveň	Krizové štáby spolkových zemí (<i>Landeswarnzentralen</i>)	Koordinace opatření při MU na úrovni jednotlivých spolkových zemí
Místní úroveň	Obecní úřady (<i>Gemeinden</i>) a místní krizové štáby	Přímá odpovědnost za OO, nasazení dobrovolných složek, informování veřejnosti
Ostatní složky	Rakouský svaz civilní ochrany (<i>Zivilschutzverband Österreich</i>)	Edukace veřejnosti, organizace školení a preventivních opatření
	Rakouský červený kříž (<i>Österreichisches Rotes Kreuz</i>)	Zdravotnická pomoc, humanitární podpora, školení první pomoci
	Rakouská požární služba (<i>Feuerwehrverband Österreich</i>)	Hasičské záchranné sbory, prevence požárů, likvidace technických havárií
	Neziskové organizace a dobrovolnické skupiny	Humanitární pomoc, prevence katastrof, podpora obyvatel v krizových situacích

(zdroj: vlastní)

3.4.2 Organizace výuky ochrany obyvatelstva

Edukace v oblasti OO je v této spolkové zemi součástí širšího rámce bezpečnostní výchovy, která připravuje občany na zvládání MU a krizových situací. Civilní ochrana je zakotvena v ústavě jako součást celkové obrany státu, ale neexistuje jednotný zákon, který by tuto oblast upravoval. (Rakousko, 2002)

Rakouský svaz civilní ochrany (Zivilschutzverband) provádí ve spolupráci s MV realizaci edukačních programů zaměřených na OO. V zemi existuje síť bezpečnostních informačních center, která poskytují obyvatelstvu aktuální informace o místních rizicích a možnostech jejich předcházení. Tímto způsobem se zvyšuje povědomí obyvatel o krizových situacích a je tak zajištěna jejich lepší připravenost na MU. (Zivilschutzverband Österreich, 2024)

Jak už bylo řečeno, neexistuje na úrovni spolkové vlády jednotný vzdělávací program, který by systematicky zahrnoval témata OO v rámci výuky žáků a studentů. Přesto však v této oblasti probíhají určité aktivity, které cílí na mladší generaci, a to především ze strany Svazu civilní ochrany. Jedním z významných projektů jsou dětské bezpečnostní olympiády, jejichž pořádání má dlouhou tradici sahající až do roku 1998. Tyto soutěže probíhají ve víceúrovňovém systému od místních kol až po celostátní finále. Celý průběh bývá doprovázen známými moderátory a různými doplňkovými aktivitami. Soutěžící během akce nejen prokazují své znalosti z oblasti bezpečnosti, ale také předvádějí praktické dovednosti v modelových situacích. (Zivilschutz Österreich, 2022)

Výuka OO ve školách je zařazena, podobně jako v ČR, do běžných vzdělávacích programů. Žáci se na prvním stupni základních škol seznamují se základy bezpečnosti formou her, na druhém stupni probíhají praktická cvičení. Pro střední školy jsou připraveny praktické kurzy, které jsou zaměřeny na ochranu životů a zdraví občanů. Výuka má zlepšit vlastní bezpečnost jednotlivců a rozvíjet jejich praktické dovednosti. (Österreichisches Bundesministerium für Inneres, 2024)

Rakousko se při zvládání krizových situací spoléhá na rozsáhlou síť dobrovolníků, kteří tvoří naprostou většinu záchranných složek. Tento systém je hluboce zakořeněn v rakouské populaci a umožňuje maximální účinnost při zvládání krizí. Jejich činnost je nejdůležitější v oblastech, kde nejsou profesionální jednotky okamžitě dostupné. Vzdělávání v oblasti OO je pro Rakousko charakteristické úzkou spoluprací mezi spolkovou správou, školami, a především dobrovolnickými organizacemi. Díky získaným vědomostem a praktickým dovednostem jsou občané velmi dobře připraveni na krizové situace a MU. (Linhart a Šilhánek, 2009)

3.4.3 Identifikace problémů a možností zlepšení

Rakousko klade na výchovu k bezpečnosti vysoký důraz. Vzdělávání v této oblasti je realizováno průřezově pod označením „Sicherheits – und Katastrophenerziehung“ (Výchova k bezpečnosti a ochraně před katastrofami), a to především v předmětech jako

Biologie, Zeměpis, Občanská výchova a Fyzická výchova. Témata zahrnují chování při MU, první pomoc, prevenci úrazů i civilní ochranu. Navzdory kvalitnímu konceptu se i zde objevují určité nedostatky. Výuka je silně závislá na iniciativě jednotlivých škol a učitelů, což vede k rozdílům v úrovni osvojení znalostí mezi regiony. Chybí jednotná metodická koncepce nebo standardizované materiály pro celostátní využití. V některých školách není praktická část výuky systematicky zařazována. (Bundesministerium for Bildung, Wissenschaft und Forschung, 2023)

Z hlediska zlepšení by bylo přínosné:

- Zavést celonárodní rámec pro bezpečnostní vzdělávání s konkrétními výukovými standardy,
- podpořit vývoj digitálních nástrojů a výukových aplikací,
- vytvořit síť regionálních partnerství mezi školami a organizacemi civilní ochrany,
- posílit přípravu budoucích pedagogů na výuku těchto témat na vysokých školách.

3.5 Slovensko

Obrázek 5 Slovensko

(VLAJKY.eu, 2025)

Slovensko je vnitrozemský stát ve střední Evropě s demokratickým parlamentním zřízením. Je od roku 2004 je členem NATO a EU. Jeho rozloha činí 49 037 km² a terén je geograficky velmi rozmanitý, zahrnující nížiny, pahorkatiny i horské oblasti s vysokými vrcholy. Mezi nejvýznamnější horské masivy patří Karpaty, konkrétně Tatry na severu a Malé Karpaty na západě. Podunajská nížina se rozkládá na jihu střední části země, zatímco Východoslovenská nížina dominuje východu. Nejvyšším vrcholem je Gerlachovský štít v Tatrách s nadmořskou výškou 2 655 metrů. Administrativně je Slovensko rozděleno do osmi krajů a přibližně 2 900 obcí, ve kterých žije 5,46 milionu obyvatel (k 31. prosinci 2023). Průměrná hustota zalidnění činí 111 obyvatel/km². Hlavním městem je Bratislava s přibližně

470 tisíci obyvateli. Ekonomika zaznamenala v roce 2024 meziroční růst HDP o 1,5 %. Nominální HDP Slovenska dosáhlo přibližně 114 miliard USD, což odpovídá HDP na obyvatele ve výši 21 000 USD. Mezi hlavní odvětví patří automobilový, strojírenský, chemický, elektrotechnický průmysl a cestovní ruch. Podíl zemědělství na HDP je relativně nízký. V roce 2023 dosáhla průměrná míra inflace na Slovensku 10,5 % a míra nezaměstnanosti činila 5,3 %. (BusinessINFO.cz, 2024d)

3.5.1 Struktura ochrany obyvatelstva

Podle „zákona č. 42/1994 Sb., o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov“ je civilní ochrana: *„systém úloh a opatrení zameraných na ochranu života, zdravia a majetku, spočívajúcich najmä v analýze možného ohrozenia a v prijímaní opatrení na znižovanie rizík ohrozenia, ako aj určenie postupov a činnosti pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí“*. „Prováděcí vyhláška č. 523/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie záchranných prác a organizovania jednotiek civilnej ochrany“, upřesňuje jejich strukturu, funkce, postupy při nasazení a koordinaci mezi jednotlivými složkami. Upravuje způsoby komunikace a podmínky aktivace jednotek, za jakých mohou být nasazeny. (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2025a)

Řídícím orgánem civilní ochrany je „Sekce krizového managementu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky“. K hlavním úkolům patří prevence ochrany životů, zdraví a majetku, analýza území z pohledu možného ohrožení a vytváření opatření ke snížení rizik, případně odstraňování následků MU. Navazuje spolupráci s úřady veřejné správy, právníckými osobami a dalšími různými organizacemi. (Linhart a Šilhánek, 2009)

IZS na Slovensku je obdobný systém jako v ČR. Jedná se o koordinovanou činnost všech záchranných složek, které jsou vysílány k zásahu a jejichž úkolem je poskytnout postiženým okamžitou, nezbytnou pomoc při ohrožení života, zdraví nebo majetku. Zahrnuje základní záchranné složky: Hasičský a záchranný sbor, Zdravotnická záchranná služba, Policie Slovenskej republiky, kontrolní chemické laboratoře civilní ochrany a Báňskou záchrannou službu. Mezi ostatní patří Armáda Slovenskej republiky (SR), obecní hasičské sbory, jednotky civilní ochrany, obecní policie, Horská záchranná služba, Vodní záchranná služba, Slovenský červený kříž, Železniční policie a další organizace. (Slovensko, 2002a)

Tabulka 6 Struktura ochrany obyvatelstva na Slovensku

Úroveň řízení	Odpovědné instituce	Hlavní úkoly
Národní úroveň	Ministerstvo vnitra SR – Sekce krizového řízení a civilní ochrany	Řízení a koordinace civilní ochrany na celostátní úrovni, tvorba krizové legislativy, spolupráce s mezinárodními organizacemi
	Prezidium Hasičského a záchranného sboru	Organizace zásahů při MU, prevence a metodické řízení hasičských jednotek
	Bezpečnostní rada státu	Strategické řízení krizového managementu a obrany státu
	Ozbrojené síly Slovenské republiky	Pomoc při rozsáhlých katastrofách, podpora civilním složkám v případě nouzových situací
Regionální úroveň	Krajské úřady – odbory civilní ochrany a krizového řízení	Implementace národních strategií civilní ochrany, koordinace záchranných složek v kraji
	Krajské ředitelství Hasičských a záchranných sborů	Řízení hasičských a záchranných sborů na krajské úrovni
Místní úroveň	Okresní úřady – krizová oddělení	Přímé řízení OO při místních MU, organizace evakuace
	Městské a obecní úřady	Spolupráce s místními složkami IZS, varování obyvatelstva, řízení dobrovolných záchranných jednotek
Ostatní složky	Slovenský červený kříž	Humanitární pomoc, první pomoc, podpora obyvatel při evakuacích
	Jednotky dobrovolných hasičů	Pomoc při požárech, likvidace technických havárií, podpora HaZZ
	Neziskové organizace a dobrovolníci	Poskytování humanitární pomoci, školení veřejnosti v krizové připravenosti

(zdroj: vlastní)

3.5.2 Organizace výuky ochrany obyvatelstva

Společná historie s ČR ovlivnila i přístup Slovenska k edukaci v oblasti civilní ochrany. V roce 1991 byla výuka Branné výchovy zrušena zákonem č. 217/1991 Sb. Následně však byla problematika postupně znovu začleňována do vzdělávacího systému samostatného Slovenska. „Zákon č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva“ ukládá

Ministerstvu školství SR zajistit, aby výuka na všech stupních vzdělávání zahrnovala otázky civilní ochrany. Zdůrazněna je především příprava na sebeochranu, vzájemnou pomoc a poskytování první pomoci. Až do roku 2011 byla bezpečnostní výuka realizována v rámci tematiky „Ochrana člověka a přírody“, která zahrnovala teoretickou a praktickou přípravu na mimořádné situace. Výuka zahrnovala témata civilní ochrany, zdravotnické přípravy, dopravní výchovy a bezpečnosti práce. Organizována byla formou účelových cvičení a kurzů ochrany člověka a přírody. V roce 2011 byla tato tematika nahrazena předmětem „Ochrana života a zdraví“, který klade důraz na zvládání mimořádných situací, první pomoc a bezpečný pobyt v přírodě. (Roučková a Palatka, 2013)

V současnosti je výuka „Ochrany života a zdraví“ rozložena do čtyř oblastí vzdělávacího programu. Je prováděna formou teoretické přípravy, prostřednictvím didaktických her a účelových cvičení. Na prvním stupni základních škol 4 hodiny ročně a na druhém stupni a středních školách dvakrát ročně po 5–6 hodinách. Tento systém reaguje na potřebu praktického vzdělávání v oblasti bezpečnosti, přičemž využívá moderní metody zaměřené na rozvoj vědomostí a praktických dovedností. (Paulus, 2016a)

3.5.3 Identifikace problémů a možné zlepšení

Součástí ŠVP a výuka OO je podporována aktivitami MV SR, zejména v rámci civilní ochrany. Přestože stát uznává význam přípravy obyvatelstva na krizové situace už od raného věku dětí, v praxi přetrvávají určité nedostatky. Výuka na školách probíhá často nejednotně, liší se v rozsahu i formě. Teoretická část zpravidla převažuje nad praktickým nácvikem, který bývá opomíjen. Učitelé navíc nemají vždy k dispozici vhodné a moderní výukové materiály a problematice často chybí systematické zařazení do výuky. Motivace pedagogů je nižší, jelikož se nejedná o samostatný předmět. Pozitivní roli však sehrávají iniciativy MV SR, které podporuje školy prostřednictvím soutěží, edukačních pomůcek či her. Tyto aktivity rozvíjejí znalosti žáků a podporují jejich praktickou připravenost na mimořádné situace. (Ministerstvo vnútra SR, 2023)

Za účelné možnosti zlepšení lze považovat:

- Začlenění témat OO do samostatného povinného předmětu alespoň na druhém stupni ZŠ a středních škol,
- zvýšení finanční a metodické podpory škol ze strany krajských úřadů a samosprávy pro realizaci evakuačních cvičení, projektových dnů a soutěží,

- rozvoj regionální sítě školních koordinátorů prevence a OO, kteří by se specializovali na tuto problematiku a fungovali jako styčné osoby pro školy i složky IZS,
- vybudování online vzdělávací platformy s interaktivními moduly, videi a testy k OO, určené pro žáky i učitele.

Tyto návrhy by mohly posílit edukaci mladé generace a pomoci jim čelit reálným hrozbám každodenního života.

DÍLČÍ ZÁVĚR

Teoretická část se zaměřila na vymezení základních pojmů v oblasti OO a vzdělávání, včetně cílů, metod a přístupů k výuce v této oblasti. Byl naznačen vliv mezinárodních organizací, které pomáhají tvořit rámcové politiky a standardy v oblasti krizového řízení a vzdělávání obyvatelstva.

Dále byl zpracován přehled legislativních dokumentů a kurikulárních rámců jednotlivých posuzovaných zemí ČR, Slovenska, Maďarska, Polska a Rakouska a následně byla přehledně zpracována komparace těchto dokumentů. Tento přehled naznačil různé přístupy států ke vzdělávání v oblasti OO, včetně legislativního zakotvení a samotné realizace výuky.

Kapitola věnovaná posuzovaným státům se zaměřila na obecný popis jednotlivých zemí, přehledné porovnání struktury OO a přístupů k její edukaci. Ukázalo se, že výuka je nejčastěji rozčleněna do více předmětů, přičemž rozsah, forma i metodická podpora se mezi státy liší. Zatímco někde je běžná spolupráce se složkami IZS (např. ČR, Slovensko), v Maďarsku a Polsku převládá spíše teoretická výuka. Všechny země zároveň čelí podobným problémům: nízká hodinová dotace, chybějící jednotná strategie a nedostatečné využívání moderních metod a technologií.

Získané poznatky vytvořily základ pro navazující praktickou část práce, jejímž cílem je na základě konkrétních dat z vybraných škol ověřit, jak je výuka OO skutečně realizována a vnímána v praxi.

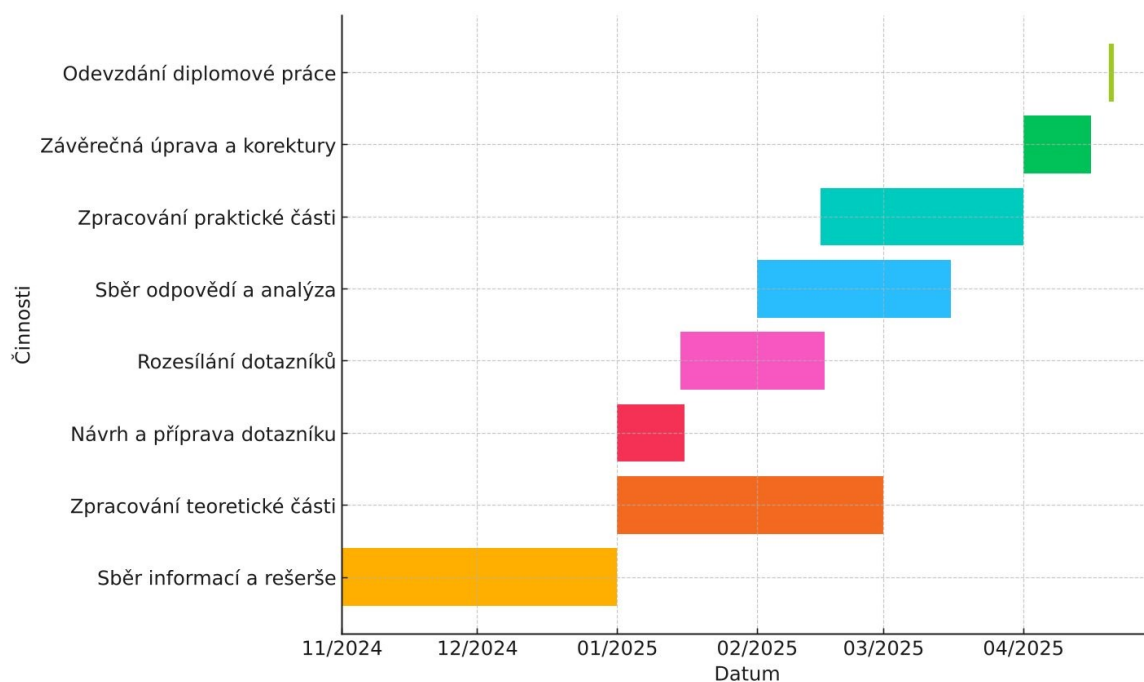
II PRAKTICKÁ ČÁST

4 PŘÍSTUP A ŘEŠENÍ PRÁCE

Tato část je zpracována podle předem určeného postupu, který odpovídá stanoveným cílům výzkumu a je v souladu se zvolenou metodologií. Jednotlivé etapy jsou záměrně postaveny tak, aby přirozeně navazovaly na teoretický základ a umožnily vytvořit ucelený pohled na aktuální stav vzdělávání v oblasti OO v posuzovaných státech. Prvním krokem bylo shromáždění relevantních informací a dat z oficiálních zdrojů, které se vztahují ke zkoumané problematice. Následně došlo ke komparativní analýze těchto dokumentů a přístupů k výuce v jednotlivých zemích, včetně SWOT alýzy provedené pro PVC v oblasti OO. Součástí praktické části je rovněž navržení a realizace dotazníkového šetření zaměřeného na úroveň výuky. Získané výstupy z výzkumu mohou přispět k hlubšímu porozumění rozdílného přístupu v této oblasti napříč zkoumanými zeměmi, s důrazem na situaci v ČR.

Pro účely plánování a sledování jednotlivých fází zpracování diplomové práce byl využit Ganttův diagram, který představuje efektivní nástroj pro vizualizaci průběhu projektu v čase. Tento typ grafického znázornění přehledně zobrazuje časové rozvržení jednotlivých činností, jejich délku trvání a vzájemnou návaznost. Díky tomu lze lépe plánovat jednotlivé etapy práce, sledovat jejich postupné plnění a případně pružně reagovat na časové odchylky nebo zpoždění. (Projektově.cz, 2025)

U této práce slouží diagram pro sledování jednotlivých kroků činností od úvodního sběru informací a rešerše literatury, tvorbu dotazníků, přes zpracování teoretické části, sběr dotazníků, vyhotovení praktické části, až po závěrečné úpravy a odevzdání práce, což je přehledně vyobrazeno na grafu č. 1. Díky tomuto nástroji je možné lépe plánovat jednotlivé fáze zpracování, určit časovou náročnost úkolů a včas reagovat na případné změny. Vizuální přehled velmi usnadňuje orientaci v celkovém harmonogramu práce a umožňuje určit včas případná zpoždění.

Graf 1 Ganttův diagram – Harmonogram diplomové práce

(zdroj: vlastní)

Na základě vypracovaného harmonogramu bylo možné přistupovat k jednotlivým úkolům systematicky a s časovým předstihem. Plánování prostřednictvím Ganttova diagramu přispělo k plynulému průběhu celého zpracování práce a poskytlo podporu při postupu od přípravy až po finalizaci práce.

5 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÉ ČINNOSTI NA ŠKOLÁCH

Oblast OO představuje v PVC důležitou součást výchovy žáků ke zvládání mimořádných situací. Tato činnost zahrnuje nejen teoretické znalosti o hrozbách a rizicích, ale také praktické dovednosti, které mohou být v krizových situacích rozhodující. Analýza ukazuje současný stav na školách ve vybraných státech, a to v ČR, Slovensku, Maďarsku, Rakousku a Polsku, s důrazem na způsob realizace, zapojení institucí a míru podpory ze strany státu.

5.1 Rámcové vzdělávací programy

Tyto programy představují základní koncepční dokumenty, které určují směřování a obsah vzdělávání na jednotlivých stupních škol. Jsou vytvářeny s cílem zajistit jednotný standard vzdělávání v rámci celého vzdělávacího systému dané země a slouží jako výchozí rámec pro tvorbu ŠVP. Ačkoli mají obdobný účel, jejich konkrétní podoba a struktura se v jednotlivých státech liší, včetně rozsahu tematických oblastí věnovaných PVC OO. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2023)

5.1.1 Rámcový vzdělávací program v České republice

V ČR představují RVP na úrovni předškolního, základního, středního a uměleckého vzdělávání závazný dokument, který stanovuje základní zásady pro tvorbu ŠVP. RVP stanovují formy, cíle, obsah a délku vzdělávání, a také směr jeho odborného zaměření. Současně určují organizaci výuky, profesní profil absolventa a způsob ukončování vzdělávání. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2023)

Problematika OO je v RVP začleněna především v oblasti „Člověk a jeho svět“ na nižším stupni základního vzdělávání a v oblasti „Člověk a společnost“ na druhém stupni. Témata OČMU jsou součástí průřezových témat a mají za cíl připravit žáky na různé krizové situace. Školy mají povinnost začlenit tato témata do svých ŠVP, přičemž konkrétní realizace může být různá. Ministerstvo obrany ČR poskytuje metodické materiály, jako je příručka „Příprava občanů k obraně státu“ (POKOS). Jde o vzdělávací program Ministerstva obrany ČR k posílení povědomí o obraně státu a připravenosti obyvatelstva na krizové situace. Ve školách jej realizují příslušníci Armády ČR formou přednášek, praktických ukázek a interaktivních aktivit. Program seznamuje žáky mimo jiné s první pomocí, orientací

v terénu nebo chováním při MU. Cílem je posílit vnímání odpovědnosti každého občana za obranu státu a zvýšit úroveň bezpečnostní gramotnosti mladé generace. (Gerhát et al., 2018)

5.1.2 Komparace rámcových vzdělávacích programů s důrazem na ochranu obyvatelstva

Při porovnání RVP vybraných zemí z hlediska začlenění témat OO lze rozpoznat následující základní rysy:

Česká republika: Témata OO jsou integrována jako průřezová témata v RVP pro základní vzdělávání, zejména v oblasti „Člověk a jeho svět“ a „Člověk a společnost“. Školy mají povinnost tato témata začlenit do svých ŠVP, přičemž Ministerstvo obrany poskytuje podpůrné metodické materiály, jako je např. příručka POKOS.

Maďarsko: Učební plán NAT zahrnuje témata OO v předmětech „Tělesná výchova a sport“ a „Společenské vědy“. Školy vycházejí z NAT při tvorbě svých místních učebních plánů, přičemž Ministerstvo lidských zdrojů poskytuje metodické pokyny a materiály na podporu výuky těchto témat.

Polsko: „Podstawa programowa kształcenia ogólnego“ zahrnuje předmět „Edukacja dla bezpieczeństwa“ na středních školách. Ten se věnuje tématům první pomoci, chování v mimořádných situacích a základům civilní ochrany. Školy jsou povinny tato témata zahrnout do svých školních programů, přičemž Ministerstvo národního vzdělávání poskytuje učebnice a metodické materiály.

Rakousko: V „Lehrpläne“ jsou témata OO vložena do předmětů jako „Biologie a environmentální vzdělávání“ a „Geografie a ekonomika“. Školy zavádějí tyto učební plány na základě spolkových směrnic, s určitou mírou autonomie v přizpůsobení obsahu místním potřebám. Ministerstvo školství poskytuje podpůrné materiály a školení pro učitele.

Slovensko: ŠVP zahrnuje témata OO ve vzdělávací oblasti „Zdravie a pohyb“, vyučované formou didaktických her a účelových cvičení. Školy musí tato témata začlenit do svých ŠKVP, přičemž Ministerstvo školství poskytuje metodické pokyny a materiály.

Tabulka 7 Komparace RVP – Ochrana obyvatelstva

Země	Název RVP	Začlenění ochrany obyvatelstva	Forma výuky	Povinnost začlenění	Povinnost praktických cvičení
Česká republika	Rámcový vzdělávací program	Průřezové téma „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ – povinné v ŠVP	Teorie plus praktická cvičení, metodické materiály (např. POKOS)	Ano – povinné v ŠVP	Doporučeno, není však explicitně vyžadované v RVP
Maďarsko	Nemzeti alaptanterv (NAT)	Témata integrována do předmětů jako tělesná výchova a společenské vědy	Teoretická výuka, chybí jednotný metodický rámec	Ano – dle NAT, implementace dle školy	Závisí na škole, praktická složka není centrálně určena
Polsko	Podstawa programowa	Předmět „Edukacja dla bezpieczeństwa“ – samostatný předmět na 2. stupni	Teoretická výuka plus praktická první pomoc	Ano – zákonná povinnost	Ano – v rámci daných předmětů je zahrnuta i praktická výuka
Rakousko	Lehrpläne	Témata obsažena v předmětech biologie, geografie, environmentální výchova	Různorodá dle školy, praktické i teoretické části	Ano – dle učebních plánů, autonomie škol	Není stanoveno centrálně, ponecháno na rozhodnutí školy
Slovensko	Štátny vzdelávací program (ŠVP)	Vzdělávací oblast „Zdravie a pohyb“ – tematický celek „Ochrana a bezpečnosť zdravia a obyvateľstva“	Didaktické hry a účelová cvičení	Ano – povinné ve ŠkVP	Součást účelových cvičení ve 3. cyklu (5.-9. třída), povinné

(zdroj: vlastní)

Z uvedeného srovnání vyplývá, že všechny zkoumané země začleňují témata OO do svých RVP, avšak s různou mírou důrazu a odlišnými metodami uvedení do praxe. V některých státech jsou tato témata samostatnými předměty, zatímco v jiných jsou vložena do různých vzdělávacích oblastí či předmětů. Z komparace vyplývá, že všechny země vycházejí z témat OO ve svých RVP, avšak jejich začlenění má různou podobu i rozsah. Rozdíly lze pozorovat především v míře důrazu, který je přikládán na praktickou složku výuky a v systematickém pojetí v rámci jednotlivých školských systémů.

5.2 Výsledek hypotézy č. 1

Hypotéza č.1: V České republice je výuka OO více teoretická, zatímco v některých okolních státech je kladen důraz na praktické dovednosti.

Na základě provedené analýzy lze hypotézu **částečně potvrdit**.

Z RVP ČR vyplývá, že je důraz kladen na získávání vědomostí a pochopení teoretických principů OO, jako jsou varovné signály, postupy při evakuaci, ochranné prostředky či chování při MU. Praktické nácviky nejsou v osnovách systematicky ukotveny a realizace závisí na iniciativě konkrétní školy nebo obce (např. cvičení s IZS, hasičskými sbory apod.).

Naopak rámcové dokumenty Rakouska a částečně i Maďarska přikládají větší důraz na praktickou výuku. V těchto zemích bývají častěji zařazovány konkrétní činnosti, např. evakuační cvičení, nácvik první pomoci, řešení modelových krizových situací, simulace havárií či teroristických útoků apod. Tyto aktivity bývají organizovány ve spolupráci s místními složkami IZS, případně jsou součástí projektového vyučování nebo mimoškolních programů.

Závěrem lze říct, že přestože výuka OO je v ČR obsažena ve školních osnovách, její praktické uplatnění není systematicky podporováno, čímž se odlišuje od některých okolních států, kde je více zdůrazněno zapojení žáků do nácviku konkrétních postupů při MU.

5.3 Preventivně výchovná činnost

PVČ v oblasti OO představuje souhrn vzdělávacích a výchovných aktivit, jejichž cílem je připravit žáky na zvládání MU a krizových situací, které mohou nastat v běžném životě. Tato činnost zahrnuje jak teoretickou výuku, tak praktická cvičení, která vedou ke

zvýšení bezpečnostního povědomí, osvojení základních dovedností první pomoci a správného chování při mimořádných situacích. V rámci školního vzdělávání je PVČ často realizována jako součást průřezových témat, projektových dnů nebo spolupráce se složkami IZS. (Hasičský záchranný sbor České republiky, 2025b)

5.3.1 Rámcový vzdělávací program v České republice

Vzdělávání v oblasti OO je v ČR řízeno RVP, které vydává MŠMT. RVP určují cíle, kompetence, obsah vzdělávání a očekávané výstupy pro jednotlivé vzdělávací stupně. Témata související s OO jsou integrována především do průřezového tématu „Ochrana člověka za mimořádných událostí“, jsou povinnou součástí vzdělávání na základních i středních školách. RVP umožňuje školám určitou míru autonomie, a proto školy vytvářejí vlastní ŠVP, ve kterých začleňují témata dle místních podmínek a specifik. Kromě výuky ve třídách se v ČR uplatňuje (v malé míře, pozn. autora) i praktická výuka formou účelových cvičení, evakuačních nácviků a projektových dnů zaměřených na krizové situace. MŠMT ve spolupráci s MV – GŘ HZS ČR vydává metodické materiály, příručky a e-learningové programy na podporu výuky OO. V posledních letech je kladen důraz i na digitální vzdělávací prostředí a interaktivní formy výuky s využitím audiovizuálních a online nástrojů. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2023)

5.3.2 SWOT analýza preventivně výchovné činnosti pro Českou republiku

ČR má poměrně dobře vytvořený legislativní a koncepční rámec pro výuku témat OO. PVČ je součástí školního vzdělávání a je podporována i ze strany odborných složek. Mezi největší slabiny patří nestejná úroveň výuky napříč školami, nedostatek kvalifikovaných pedagogů a malý prostor pro praktickou výuku. Analýza poukazuje na možnosti dalšího rozvoje, především přes metodickou podporu, digitalizaci výuky a užší propojení se složkami IZS. K zajištění vyšší kvality výuky by bylo vhodné posílit motivaci škol i pedagogů k systematické práci v této oblasti.

V následující tabulce č. 8 je zpracována SWOT analýza, která přehledně ukazuje silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby spojené s realizací PVČ v ČR.

Tabulka 8 SWOT analýza PVČ pro Českou republiku

	Silné stránky		Slabé stránky
A	Zakotvení PVČ v rámcových vzdělávacích programech jako průřezové téma	E	Nejednotná úroveň realizace mezi školami
B	Dostupná metodická podpora od HZS ČR.	F	Nedostatek času ve školních osnovách
C	Spolupráce se složkami IZS (např. hasiči, policie)	G	Nízká motivace učitelů, absence specializace
D	Existence projektů jako Hasík.cz nebo POKOS	H	Nedostatek praktických výukových materiálů
	Příležitosti		Hrozby
I	Posílení spolupráce škol s IZS a místní samosprávou	M	Snížený zájem škol o PVČ kvůli přetížení osnov
J	Rozvoj digitálních pomůcek a e-learningu	N	Nedostatečné financování a personální kapacity
K	Zahrnutí PVČ do preventivních programů škol	O	Nízká společenská priorita tématu
L	Možnosti školení učitelů ve spolupráci s odborníky	P	Obava z výuky bez reálného dopadu na žáky

(zdroj: vlastní)

V následující tabulce je analýza vyjádřena v číselných hodnotách.

Tabulka 9 Vyhodnocení výsledků

Kód	Váha	Body	Hodnota	Kód	Váha	Body	Hodnota
A	0,33	5	1,65	I	0,31	5	1,55
B	0,25	4	1,0	J	0,31	4	1,23
C	0,25	4	1,0	K	0,23	4	0,92
D	0,17	3	0,51	L	0,15	3	0,45
E	0,36	3	1,08	M	0,3	3	0,9
F	0,28	4	1,12	N	0,3	4	1,2
G	0,18	2	0,36	O	0,2	2	0,4
H	0,18	3	0,54	P	0,2	3	0,6

(zdroj: vlastní)

Souhrn výsledků:

Silné stránky: 4,16

Slabé stránky: 3,10

Příležitosti: 4,15

Hrozby: 3,10

Analýza PVČ v ČR ukázala vyvážené silné stránky (4,17) a příležitosti (4,15), což potvrzuje stabilní základ pro výuku OO, především díky začlenění tématu do RVP a spolupráci se složkami IZS. Nižší hodnoty u slabých stránek (3,09) a hrozeb (3,10) naznačují prostor ke zlepšení v oblasti praktické výuky a systematictější podpory pedagogů.

5.3.3 Národní základní kurikulum v Maďarsku

V Maďarsku je vzdělávání řízeno NAT, který stanovuje jednotný rámec, určuje základní kompetence ve vzdělávací oblasti a předpokládané výsledky výstupů pro jednotlivé stupně vzdělávání. Témata jsou integrována do předmětů „Tělesná výchova a sport“ a „Společenské vědy“. Cílem je poskytnout žákům znalosti a dovednosti potřebné pro zvládání krizových situací, první pomoc a základní informace o civilní ochraně. Školy vycházejí z NAT při tvorbě svých učebních plánů, ve kterých určují obsah a metody výuky. Ministerstvo lidských zdrojů poskytuje metodické pokyny a materiály na podporu výuky žáků v oblasti OO. (Maďarsko, 2012)

5.3.4 SWOT analýza preventivně výchovné činnosti pro Maďarsko

Maďarsko v posledních letech podniklo konkrétní kroky směrem k zavedení pravidel výuky obrany a bezpečnosti v rámci školní docházky. Nový předmět zaměřený na obranu vlasti, který zahrnuje i témata první pomoci, kartografie či vlastenecké výchovy, představuje příležitost pro systematictější přístup k OO. Nedostatkem však zůstává omezené pokrytí systému. Chybí celostátně platné výukové standardy a zkušenosti pedagogického sboru jsou omezené. V budoucnu bude důležité vyvážit civilní a vojenskou složku výuky a podporovat učitele odborným vzděláváním a kvalitními materiály.

Následující SWOT analýza hodnotí pojetí realizace PVČ v Maďarsku, včetně silných a slabých stránek systému a jiných faktorů, které ovlivňují její další rozvoj. Vše je přehledně uvedeno v tabulce č. 10 s následným vyhodnocením výsledků, které je znázorněno v další tabulce hodnot.

Tabulka 10 SWOT analýza PVČ pro Maďarsko

	Silné stránky		Slabé stránky
A	Zavádění nového předmětu zaměřeného na obranu vlasti.	I	Omezené praktické zkušenosti pedagogů s výukou PVČ.
B	Aktivní zapojení Ministerstva obrany do vzdělávání.	J	Zatím pouze pilotní charakter programu.
C	Důraz na vlasteneckou výchovu a občanskou odpovědnost.	K	Chybějící jednotné metodické vedení pro školní praxi.
D	Výuka doplněná o první pomoc a kartografii.	L	Nedostatek standardizovaných výukových materiálů.
	Příležitosti		Hrozby
E	Možnost rozšíření pilotního programu do celého školského systému.	M	Riziko militarizace výuky namísto civilního pojetí PVČ.
F	Posílení spolupráce mezi školami a obrannými institucemi.	N	Nízká motivace škol ke změně zaběhlých vzdělávacích plánů.
G	Vytváření mezinárodních partnerství v oblasti bezpečnostní výchovy.	O	Omezené financování a politická stabilita tématu
H	Vzdělávání učitelů v oblasti krizové připravenosti.	P	Odpor veřejnosti vůči větší roli armády ve školství.

(zdroj: vlastní)

Z tabulky silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb vychází výsledné hodnoty analýzy:

Tabulka 11 Vyhodnocení výsledků

Kód	Váha	Body	Hodnota	Kód	Váha	Body	Hodnota
A	0,3	5	1,5	I	0,3	5	1,5
B	0,25	4	1,0	J	0,25	4	1,0
C	0,25	4	1,0	K	0,25	4	1,0
D	0,2	3	0,6	L	0,2	3	0,6
E	0,3	3	0,9	M	0,3	3	0,9
F	0,25	3	0,75	N	0,25	4	1,0
G	0,25	2	0,5	O	0,25	2	0,5
H	0,2	3	0,6	P	0,2	3	0,6

(zdroj: vlastní)

Souhrn výsledků:

Silné stránky: 4,10

Slabé stránky: 2,75

Příležitosti: 4,10

Hrozby: 3,0

SWOT analýza ukázala silný potenciál v oblasti příležitostí (4,10) a silných stránek (4,10), zejména díky zavádění nového předmětu zaměřeného na obranu vlasti a podpoře ze strany státu. Nižší hodnoty slabých stránek (2,75) a hrozeb (3,00) však upozorňují na nutnost metodické podpory učitelů a vyváženosti mezi civilním a vojenským pojetím výuky.

5.3.5 Rámcový vzdělávací program všeobecného vzdělávání v Polsku

Vzdělávací systém je řízen dokumentem nazvaným „Podstawa programowa kształcenia ogólnego“, který stanovuje základní požadavky na vzdělávání v jednotlivých předmětech na úrovni základních a středních škol. Tento dokument určuje cíle vzdělávání, obsah učiva, očekávané výsledky výuky a upřesňuje základní vzdělávací požadavky pro jednotlivé stupně školského systému. Témata související s OO jsou zařazena do předmětů „Výchova k bezpečnosti“ (Edukacja dla bezpieczeństwa), která je povinná na středních školách. Tento předmět zahrnuje témata: první pomoc, chování v případě MU a základy civilní ochrany. Školy jsou povinny zahrnout tyto tematické oblasti do svých ŠVP. Ministerstvo národního vzdělávání poskytuje učebnice a metodické materiály na podporu výuky těchto témat. (Ministerstwo Edukacji i Nauki, 2023)

5.3.6 SWOT analýza preventivně výchovné činnosti pro Polsko

Oblast související s OO je zahrnuta zejména v rámci občanské výchovy, výchovy ke zdraví a krizové připravenosti. Přestože některé školy realizují tematické akce a projektové dny, v praxi často chybí koordinovaný a ucelený přístup. V systému není zakotven jednotný rámec, který by zajišťoval rovnoměrnou úroveň výuky na všech školách. SWOT analýza poukazuje na možnosti zlepšení zejména v oblasti metodické podpory, zavedení praktických cvičení a vzdělávání pedagogů. Zřejmě nejdůležitějším faktorem tak zůstává zájem a iniciativa jednotlivých škol, stejně jako podpora ze strany státních a regionálních institucí.

SWOT analýza znázorněná v tabulce č. 12 shrnuje nejdůležitější poznatky o stavu PVČ v oblasti OO v Polsku. Tabulka přehledně zobrazuje silné a slabé stránky systému i vnější faktory, které jej mohou pozitivně nebo negativně ovlivnit.

Tabulka 12 SWOT analýza PVC pro Polsko

	Silné stránky		Slabé stránky
A	Zakotvení tématu bezpečnosti ve vzdělávacích dokumentech	I	Nízká míra praktické výuky ve školním prostředí
B	Existence programů a tematických dnů na vybraných školách	J	Nedostatečná koordinace a centralizace výuky PVC
C	Podpora tématu v rámci občanské výchovy a zdravotvůdy	K	Chybějící komplexní metodická podpora pro učitele
D	Dostupnost základních materiálů pro výuku krizové připravenosti	L	Různorodost přístupů mezi jednotlivými školami
	Příležitosti		Hrozby
E	Posílení centrální metodické podpory a vývoj výukových scénářů	M	Nízká priorita tématu ve vzdělávací politice
F	Zavedení praktických cvičení jako standardní součást výuky	N	Nedostatek motivace škol zapojit se do systematického vzdělávání
G	Možnost využití evropských programů pro modernizaci výuky	O	Okrajové řešení tématu PVC
H	Vzdělávání pedagogů a mezioborová spolupráce s odborníky	P	Finanční a personální limity menších škol

(zdroj: vlastní)

Váha, body a celková hodnota jednotlivých položek SWOT analýzy je znázorněna v následující tabulce:

Tabulka 13 Vyhodnocení výsledků

Kód	Váha	Body	Hodnota	Kód	Váha	Body	Hodnota
A	0,3	5	1,5	I	0,3	5	1,5
B	0,25	4	1,0	J	0,25	4	1,0
C	0,25	4	1,0	K	0,25	4	1,0
D	0,2	3	0,6	L	0,2	4	0,8
E	0,3	2	0,6	M	0,3	3	0,9
F	0,25	3	0,75	N	0,25	3	0,75
G	0,25	2	0,5	O	0,25	2	0,5
H	0,2	3	0,6	P	0,2	3	0,6

(zdroj: vlastní)

Souhrn výsledků:

Silné stránky: 4,1

Slabé stránky: 2,45

Příležitosti: 4,3

Hrozby: 2,75

Výsledky ukazují dobrou výchozí pozici a možnost dalšího rozvoje díky příležitostem (4,3) a silným stránkám (4,1). Nižší skóre u slabých stránek a hrozeb naznačuje potřebu zlepšení koordinace, metodické podpory a systémového řešení.

5.3.7 Učební plán v Rakousku

V Rakousku jsou vzdělávací programy definovány prostřednictvím „Lehrpläne“. Ten určuje vzdělávací cíle, obsah jednotlivých předmětů a časové dotace. Témata týkající se OO jsou vložena do předmětů „Biologie a environmentální vzdělávání“ a „Geografie a ekonomika“. Výuka se zaměřuje na pochopení přírodních rizik, ekologických hrozeb a základních principů civilní ochrany. Školy mají určitou míru samostatnosti a přizpůsobují obsah místním potřebám. Ministerstvo školství poskytuje podpůrné materiály a školení pro učitele v oblasti OO. (Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung, 2023)

5.3.8 SWOT analýza preventivně výchovné činnosti pro Rakousko

Následující tabulka shrnuje stav PVČ v oblasti OO v Rakousku. SWOT analýza předkládá silné a slabé stránky tohoto přístupu, stejně jako příležitosti pro další rozvoj a možné hrozby.

Tabulka 14 SWOT analýza PVČ pro Rakousko

	Silné stránky		Slabé stránky
A	Zahrnutí bezpečnostních témat do občanské výchovy a biologie	I	Chybějící jednotná struktura pro výuku PVČ napříč školami
B	Základní vzdělávání o mimořádných událostech a první pomoci	J	Malá důraznost na praktický nácvik v běžné výuce
C	Spolupráce některých škol s místními složkami záchranného systému	K	Nízká informovanost učitelů o možnostech metodické podpory
D	Podpora ze strany regionálních autorit	L	Absence jednotných výukových materiálů a standardů
	Příležitosti		Hrozby
E	Vytvoření celostátního rámce pro výuku PVČ	M	Riziko opomíjení tématu kvůli školní autonomii.
F	Rozvoj spolupráce mezi školami a složkami IZS	N	Nedostatek financí a kapacit pro inovaci výuky
G	Integrace tématu do více předmětů a projektového vyučování	O	Nízký tlak ze strany státní správy na sjednocení výuky
H	Podpora moderních forem výuky (např. e-learning, modelové situace)	P	Nerovnoměrná aplikace v jednotlivých spolkových zemích

(zdroj: vlastní)

V následující tabulce jsou znázorněny bodové hodnoty SWOT analýzy v Rakousku.

Tabulka 15 Vyhodnocení výsledků

Kód	Váha	Body	Hodnota	Kód	Váha	Body	Hodnota
A	0,3	4	1,2	I	0,3	5	1,5
B	0,25	4	1,0	J	0,25	4	1,0
C	0,25	3	0,75	K	0,25	4	1,0
D	0,2	3	0,6	L	0,2	4	0,8
E	0,3	3	0,9	M	0,3	3	0,9
F	0,25	2	0,5	N	0,25	3	0,75
G	0,25	3	0,75	O	0,25	2	0,5
H	0,2	2	0,4	P	0,2	3	0,6

(zdroj: vlastní)

Souhrn výsledků:

Silné stránky: 3,55

Slabé stránky: 2,55

Příležitosti: 4,3

Hrozby: 2,75

Výsledky ukazují, že Rakousko má velmi silný potenciál v oblasti příležitostí (4,3), především díky možnosti zavést celostátní rámec pro výuku PVC a podpoře moderních forem výuky. Nižší hodnota silných stránek (3,55) naznačuje, Současné iniciativy mají výrazné předpoklady pro další rozvoj, avšak zatím nejsou uplatňovány plošně. Vyrovnané skóre hrozeb a slabin naznačuje potřebu systémového přístupu a posílení metodické podpory.

5.3.9 Státní vzdělávací program na Slovensku

Na Slovensku je vzdělávání řízeno „Štátnym vzdelávacím programom“, který stanovuje povinný obsah vzdělávání na základních a středních školách. ŠVP je závazný dokument, který musí školy respektovat a zapracovat do svých ŠkVP. Témata související s OO jsou integrována do různých vzdělávacích okruhů. Ve vzdělávací oblasti „Zdravie a pohyb“ se část obsahu vyučuje formou didaktických her v 1. a 2. cyklu (1. – 4. třída), které slouží k praktickému osvojení učiva, zejména v tematickém celku „Ochrana a bezpečnosť“

zdravia a obyvateľstva“. Obsahuje návod na bezpečné chováni v krizových situáciach, základy prvej pomoci a ochranu zdravia pri MU. Ve 3. cyklu (5. – 9. trieda) sa tieto tématy vyučujú formou účelových cvičení. Školy sú povinné začleniť tieto tematické oblasti do svojich ŠkVP. ŠVP poskytuje rámec, ktorý školy detailnejšie rozpracovávajú podľa svojich špecifik a potrieb žiakov. Ministerstvo školstva poskytuje metodické pokyny a materiály na podporu výuky týchto tém. (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, 2025)

5.3.10 SWOT analýza preventívne výchovné činnosti pro Slovensko

Slovenský školský systém formálne zahŕňa výuku OO ako súčasť vzdelávacej oblasti „Zdravie a pohyb“ vo všetkých troch vzdelávacích cykloch. V praxi však realizácia tohoto obsahu závisí predovšetkým na prístupe jednotlivých škôl a pedagógov. Najčastejším nedostatkom je nedostatok praktického výcviku a jednotných výukových materiálov. SWOT analýza ukazuje na možnosti ďalšieho zlepšenia, predovšetkým v oblasti propojenia teórie s praxou, väčšej podpory zo strany štátu a lepšej metodické koordinácie naprieč školami. Současnou situáciou PVČ hodnotí nasledujúca tabuľka č. 16, ktorá vychádza z RVP a dostupných údajov o realizácii výuky.

Tabuľka 16 SWOT analýza PVČ pro Slovensko

	Silné stránky		Slabé stránky
A	Tematický celek "Ochrana a bezpečnosť zdravia a obyvateľstva" ve ŠVP	I	Výrazné teoretické zamorenie výuky, málo praktických dovedností
B	Podpora Ministerstva vnútra SR súťaží a edukačných aktivít	J	Nejednotný prístup k začleneniu tém do výuky na rôznych školách
C	Zařazení do výuky v rámci všech tří cyklů základní školy	K	Nízka motivácia učiteľov vzhľadom k nezhodnoteniu tématu
D	Interaktívne formy výuky v nižších ročníkoch	L	Nedostatok špecializovaných výukových materiálov a školení
	Příležitosti		Hrozby
E	Posílení praktické složky výuky (cvičení, simulace krizových situací)	M	Riziko omezení výuky kvůli nízké prioritě tématu na školách
F	Rozšíření spolupráce s IZS a složkami civilní ochrany	N	Nedostatečná systémová podpora zo strany štátu
G	Digitalizace obsahu a moderní edukační nástroje	O	Vysoká závislosť na iniciatíve konkrétnych pedagógov a škôl
H	Možnosti výměny zkušeností mezi školami a sdílení příkladů dobré praxe	P	Nedostatečné financovanie metodických inovácií

(zdroj: vlastní)

Další tabulka uvádí váhy a body pro výpočet celkových hodnot jednotlivých atributů.

Tabulka 17 Vyhodnocení výsledků

Kód	Váha	Body	Hodnota	Kód	Váha	Body	Hodnota
A	0,3	5	1,5	I	0,3	5	1,5
B	0,25	4	1,0	J	0,25	4	1,0
C	0,25	4	1,0	K	0,25	4	1,0
D	0,2	3	0,6	L	0,2	4	0,8
E	0,3	2	0,6	M	0,3	3	0,9
F	0,25	3	0,75	N	0,25	3	0,75
G	0,25	2	0,5	O	0,25	3	0,5
H	0,2	3	0,6	P	0,2	3	0,6

(zdroj: vlastní)

Souhrn výsledků:

Silné stránky: 4,10

Slabé stránky: 2,45

Příležitosti: 4,30

Hrozby: 2,75

Analýza ukazuje, že Slovensko má silný základ pro výuku OO díky její přítomnosti ve všech cyklech vzdělávání a podpoře ze strany státních institucí. Vysoké skóre příležitostí (4,30) naznačuje možnosti pro další rozvoj, zejména v oblasti digitalizace výuky a praktických cvičení. Nižší hodnoty slabin a hrozeb upozorňují na potřebu systémové podpory a dostupnějších metodických nástrojů pro pedagogy.

6 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA

Zajištění odpovídající úrovně vzdělávání v oblasti OO představuje jednu z důležitých podmínek pro zvýšení bezpečnostního povědomí společnosti a její odolnosti vůči MU. Z tohoto důvodu je vhodné věnovat pozornost nejen obsahu vzdělávacích dokumentů, ale také formám výuky, legislativnímu ukotvení a spolupráci různých subjektů, které se na vzdělávání v dané oblasti podílejí. V následujících podkapitolách jsou předloženy návrhy, které mohou napomoci ke zkvalitnění výuky OO na základních a středních školách v ČR.

6.1 Možnosti inovací ve vzdělávacích programech

Jedním ze směrů, kterým se může výuka OO dále rozvíjet, je inovace vzdělávacích metod a obsahů. Za přínosné lze považovat začlenění moderních technologií, jako jsou vzdělávací aplikace či virtuální simulace, které žákům umožní praktické procvičování chování při krizových situacích v bezpečném prostředí. Využití prvků rozšířené reality nebo interaktivních scénářů může napomoci lepšímu pochopení souvislostí a zapamatování nejdůležitějších informací.

Další cestou k inovaci je projektově orientovaná výuka, při které žáci řeší konkrétní situace z praxe, např. tvorbu evakuačního plánu školy, analýzu rizik v obci nebo přípravu informační kampaně pro své vrstevníky. Takový přístup podporuje aktivní zapojení žáků, týmovou spolupráci a schopnost kritického uvažování. Za vhodné lze považovat i propojení výuky OO s dalšími vzdělávacími oblastmi, který by využíval prvky z biologie (první pomoc), geografie (mapování ohrožených území) nebo informatiky (práce s mapami a daty) a může přispět k hlubšímu porozumění této problematice.

6.2 Doporučení pro legislativní a metodické úpravy v České republice

Kromě obsahových inovací by bylo vhodné věnovat pozornost také legislativnímu a metodickému rámci, který ovlivňuje realizaci výuky OO ve školách. Za velmi důležité lze označit posílení role tohoto tématu v RVP, a to jak na úrovni základního, tak středního vzdělávání. Vhodné by bylo rozšířit průřezová témata o konkrétní výstupy zaměřené na praktické dovednosti, jako je poskytování první pomoci, orientace v terénu, evakuace nebo

správné chování při požáru a živelních pohromách. Z hlediska praktické výuky se jako žádoucí jeví zavést povinná cvičení přímo do školní legislativy. Pravidelné nácviky evakuace, simulace MU a účelová cvičení realizovaná ve spolupráci s jednotkami IZS by měly být nedílnou součástí každoročního vzdělávacího plánu školy. Současně je třeba posílit metodickou podporu pro pedagogy, kteří OO vyučují. Dostupnost aktualizovaných výukových materiálů, metodických pokynů a školení by měla být zajištěna centrálně, ideálně ve spolupráci MŠMT s dalšími odbornými institucemi a zástupci praxe.

6.3 Návrhy pro efektivnější spolupráci mezi školami, státní správou a odbornou veřejností

Významným prvkem zvyšování kvality výuky OO je také spolupráce mezi jednotlivými obory a institucemi. Vytváření funkčních vazeb mezi školami, zástupci samosprávy, složkami IZS a dalšími odbornými institucemi přináší řadu výhod, od sdílení zkušeností přes společnou organizaci vzdělávacích akcí až po přímou účast odborníků ve výuce. Zapojení profesionálů z oblasti bezpečnosti, záchranářství nebo krizového řízení do výuky může přispět ke zvýšení odborné úrovně výuky a poskytnout žákům autentické informace z praxe. Tato forma spolupráce zároveň umožňuje učitelům získávat nové podněty a podporu při realizaci výuky. Bylo by vhodné podporovat výměnu zkušeností mezi školami, např. formou sdílení výukových materiálů, dobré praxe, realizovaných projektů či výsledků cvičení. Vhodným řešením by mohla být společná internetová stránka nebo databáze, kde by školy a další organizace snadno našly potřebné materiály a mohly mezi sebou lépe spolupracovat.

7 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ NA VYBRANÝCH ŠKOLÁCH

Průzkum formou dotazníkového šetření poskytuje kvantitativní i kvalitativní data, která umožní zhodnotit současný stav a identifikovat možnosti zlepšení. Využití této metody je v oblasti pedagogického výzkumu považováno za efektivní způsob získávání údajů od většího počtu respondentů při relativně nízké časové a finanční náročnosti. (Chráska, 2016)

Součástí praktické části této diplomové práce je dotazníkové šetření, jehož cílem bylo získat přehled o znalostech žáků na druhém stupni (10–15 let) základních škol v oblasti OO. Výzkum se zaměřil na to, jaké mají žáci povědomí o chování při MU, zda se orientují v základních pojmech týkajících se krizových situací, a jak jsou připraveni na zvládání reálných hrozeb. Dotazník obsahuje 25 otázek se čtyřmi možnostmi odpovědí. Šetření probíhalo ve vybraných státech střední Evropy a jeho výsledky slouží ke srovnání úrovně vzdělávání v dané oblasti. Data mají přispět k objektivnímu zhodnocení efektivity výuky a mohou být podkladem pro návrhy zlepšení vzdělávacích přístupů.

7.1 Postup realizace dotazníkového šetření

Cílem autora bylo vytvořit jednoduchý, přehledný a srozumitelný nástroj, který by umožnil zjistit základní znalosti žáků základních škol v oblasti OO tak, aby byl pro žáky přístupný a srozumitelný. Dotazník byl sestaven v češtině a následně přeložen do maďarštiny, polštiny, němčiny a slovenštiny, aby bylo možné oslovit i školy v zahraničí, kde byla výuka vedena v rodném jazyce. Otázky byly koncipovány tak, aby pokrývaly základní znalosti žáků, například schopnost poskytnout první pomoc, orientaci při evakuaci nebo chování v krizové situaci. Vzhledem k rozsahu dotazníkového šetření, které zahrnovalo, jak už bylo zmíněno, 25 otázek, byly ke grafickému znázornění vybrány pouze některé z nich. Konkrétně šlo o ty, u nichž se vyskytly výrazné rozdíly v odpovědích, nebo naopak o ty, které dosahovaly téměř stoprocentní úspěšnosti. Cílem tohoto výběru bylo přehledně zobrazení nejzajímavějších výsledků. Vizualizace všech odpovědí by byla nadměrně rozsáhlá a nepřehledná. Vzory testů pro všechny zkoumané země jsou uvedeny v příloze.

Distribuce dotazníku a jejich navrácení zpět bylo poměrně náročné. Autor zvolil v ČR a na Slovensku osobní formu předání i vyzvednutí dotazníků, přičemž celý proces proběhl po domluvě s vedením škol vždy v rámci jednoho dne. Pro ostatní země byly dotazníky připravené na Googlu ve složce „Formuláře“. Tyto školy byly osloveny převážně prostřednictvím e-mailové komunikace, v některých případech pak prostřednictvím odboru

školství Krajského úřadu Zlínského kraje. V případě ČR, Rakouska a Slovenska sehráli důležitou roli osobní známí autora, kteří působí ve školství nebo veřejné správě a ochotně pomohli s oslovením místních škol. V dalších státech, což je v tomto případě Maďarsko a Polsko, se podařilo spojit s některými školami díky veřejně dostupným kontaktům, nicméně odezva byla velmi špatná. Celkově lze tedy říct, že oslovování škol v zahraničí bylo časově i organizačně velmi náročné a reakce škol byla různá stát od státu. Tato zkušenost ale zároveň poukázala na odlišnosti v komunikaci a otevřenosti škol vůči výzkumným aktivitám. Kvůli těmto obtížím se podařilo získat data, která poskytují cenný pohled na úroveň znalostí žáků v oblasti OO pouze z ČR a ze Slovenska. Následující kapitoly přinášejí podrobnější vyhodnocení odpovědí a jejich srovnání.

7.2 Dotazníkové šetření – Česká republika

Dotazníkové šetření proběhlo na třech základních školách ve Zlínském kraji. Výběr škol byl proveden na základě osobních kontaktů a ochoty vedení škol podílet se na výzkumu. Ve všech případech byly dotazníky předány osobně a téhož dne opět vyzvednuty, a to po předchozí domluvě s řediteli daných škol.

Jednou ze zapojených škol byla Základní škola Pod Vinohrady Uherský Brod. Škola patří mezi moderní vzdělávací instituce v regionu. V době šetření měla škola přibližně 450 žáků (Základní škola Pod Vinohrady, 2024). Byla to, mimochodem, jediná škola, která projevila zájem o výsledky a o možné využití testů i v dalších letech.

Druhou školou byla Základní škola Luhačovice. Tato škola s dlouholetou tradicí poskytuje úplné základní vzdělání pro 570 žáků a aktivně se zapojuje do regionálních i celostátních projektů. Je známá svou podporou zdravého životního stylu i důrazem na prevenci a bezpečnost žáků. (Česká školní inspekce, 2025)

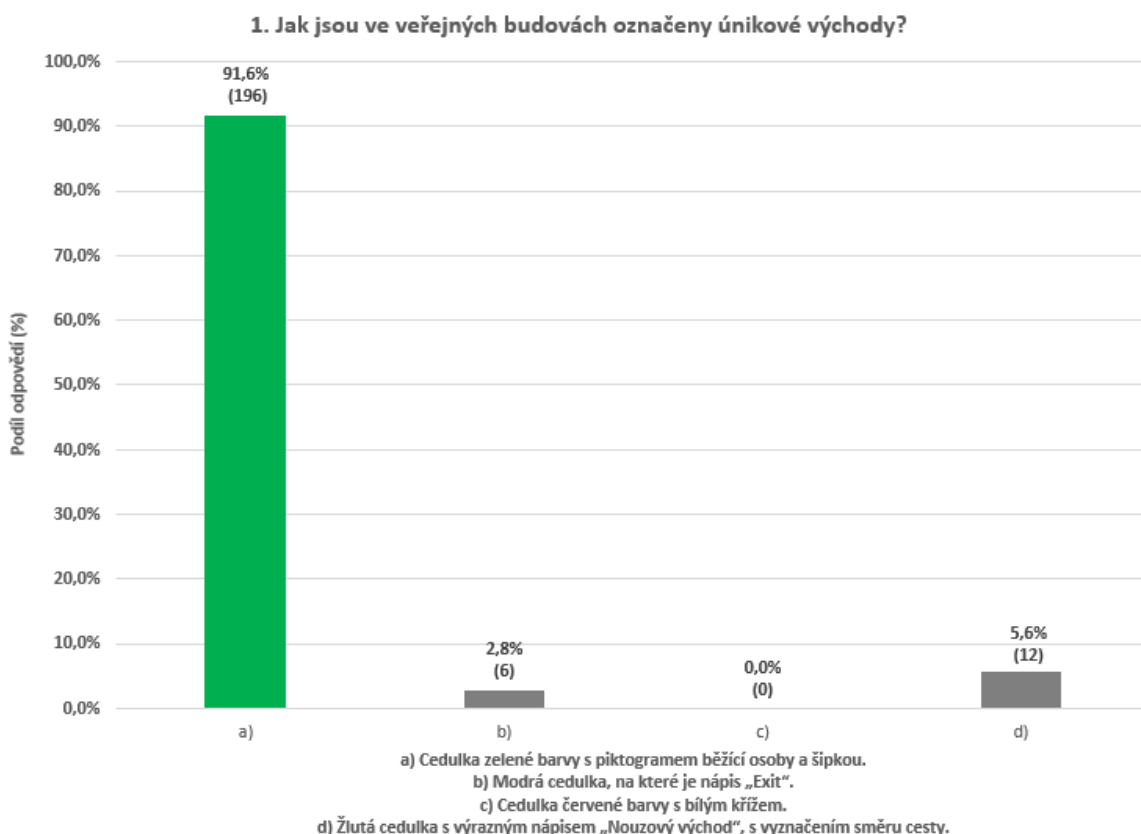
Třetí školou zapojenou do šetření byla Základní škola T. G. Masaryka Bojkovice. Škola byla založena na počátku 20. století a nese jméno prvního prezidenta republiky. V současnosti navštěvuje školu přibližně 400 žáků. Škola je známá svým aktivním přístupem k environmentální výchově a prevenci rizik. (Základní škola T.G. Masaryka Bojkovice, 2024)

Všechny tři školy projevily ochotu spolupracovat a poskytly cenné informace, které byly následně zpracovány a vyhodnoceny. Výsledky šetření poskytují zajímavý pohled na připravenost žáků na mimořádné situace a na úroveň výuky v této oblasti.

7.2.1 Výsledky dotazníkového šetření

Obdržená data byla podrobena kvantitativní analýze. Následně byl vytvořen souhrnný přehled jednotlivých odpovědí, zaznamenan do tabulky a dále procentuálně vyhodnocen ve vztahu k celkovému počtu respondentů.

Následující graf č. 2 znázorňuje odpovědi, při kterých byl dosažen jeden ze tří výsledků nad 90 % správných odpovědí v rámci celého šetření. Konkrétně šlo v tomto případě o 91,6 % žáků, kteří ví, jak vypadá tabulka označující únikový východ.

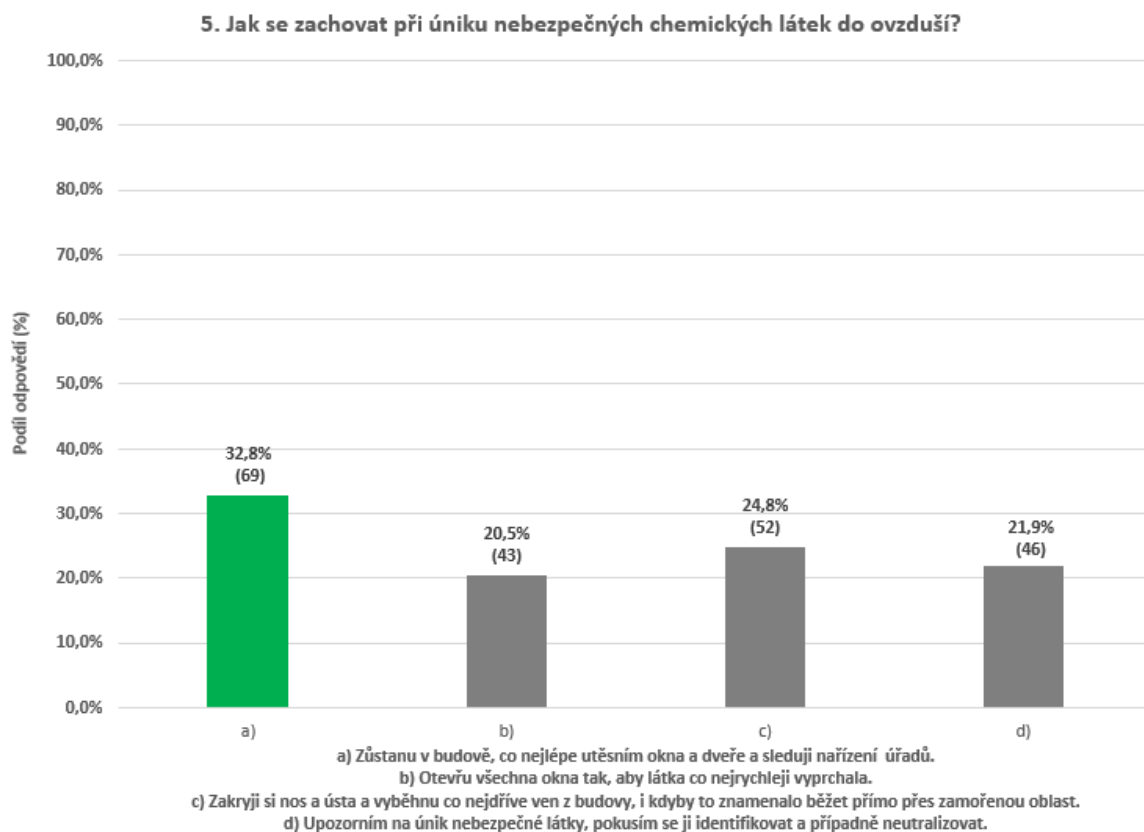

Graf 2 Odpovědi na otázku č. 1

(zdroj: vlastní)

Také na otázku „Která z možností je v případě požáru a následné evakuaci z budovy správná?“ odpověděla správně většina žáků „Nejbližším únikovým východem opustím

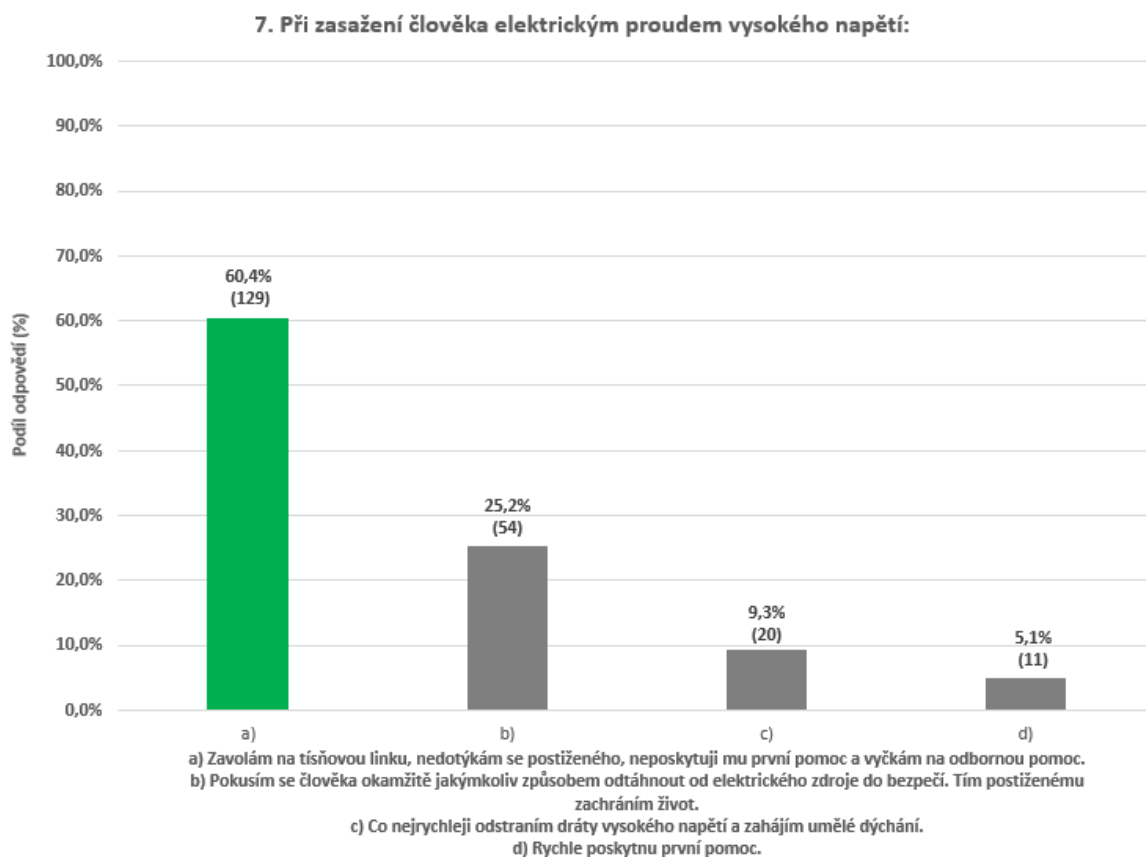
neprodleně budovu a shromáždím se na bezpečném, předem určeném místě“ (93 %), což ukazuje na to, že by se v této situaci zachovali správně. Je ale zajímavé, že u následující otázky „Jak se zachovat při úniku nebezpečných chemických látek do ovzduší“ žáci správnou odpověď, ve velké většině případů, neoznačili. Konkrétně uvedlo chybnou odpověď v součtu, jak lze vidět v grafu č. 3, celých 67 % dotazovaných.

Graf 3 Odpovědi na otázku č. 5

(zdroj: vlastní)

Další otázka, která odhalila nedostatky ve vědomostech, byla směřována na správnou činnost při zasažení člověka elektrickým proudem vysokého napětí. Jak ukazuje následující graf č. 4, tak čtyřicet procent žáků by v reálné situaci pravděpodobně volilo nebezpečný nebo chybný postup, který by mohl ohrozit nejen jejich zdraví, ale i život. To poukazuje na nutnost důkladnějšího vzdělávání v oblasti první pomoci a bezpečnosti při MU, zejména u situací, kde je přítomno vysoké napětí a hrozí sekundární zranění záchránce.

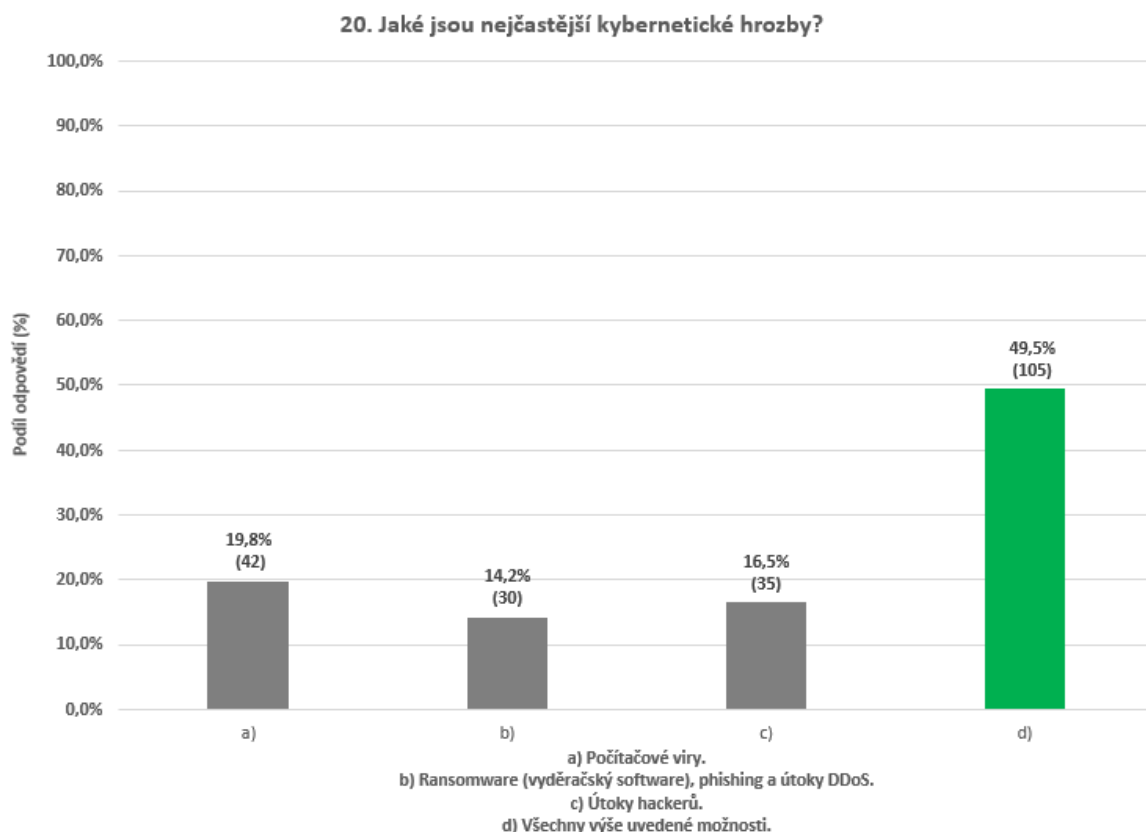

Graf 4 Odpovědi na otázku č. 7

(zdroj: vlastní)

V otázce „Jaký je postup při otravě alkoholem nebo houbami“ prokázali žáci dobré vědomosti a 98 % z nich označilo správnou odpověď: „U postiženého se budu snažit vyvolat zvracení a přivolám mu lékařskou pomoc“. Byl to vůbec nejlepší výsledek z celého testu.

Bohužel však odpovědi u otázky, která se týká kybernetické bezpečnosti a směřuje k ověření základní orientace žáků v této oblasti, nedopadly nejlépe. Správně odpověděla přibližně polovina z nich, což naznačuje pouze částečné povědomí o problematice. Ostatní žáci rozdělili odpovědi mezi jednotlivé dílčí typy hrozeb, z čehož se dá usoudit, že si ne všichni uvědomují širí a rozmanitost současných kybernetických rizik. Vše je opět přehledně znázorněno a vyčísleno v grafu č. 5. Výsledek ukazuje, že je důležité do výuky bezpečnosti více zahrnout praktické příklady kybernetických útoků a vysvětlit jejich vzájemnou provázanost.

Graf 5 Odpovědi na otázku č. 20

(zdroj: vlastní)

7.2.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Můžeme konstatovat, že žáci základních škol v ČR mají poměrně dobré znalosti v oblasti OO a chování při MU. Většina odpovědí napříč otázkami byla správná, což svědčí o základní orientaci a určitém povědomí o krizových situacích. Ve většině případů se podíl správných odpovědí pohyboval v rozmezí 75–85 %, což lze hodnotit jako velmi dobrý výsledek. Zejména otázky týkající se první pomoci a požární bezpečnosti byly žáky zvládnuty poměrně dobře.

Za nejslabší bod byly identifikovány dvě oblasti:

- Otázka č. 5: „Jak se zachovat při úniku nebezpečných chemických látek do ovzduší?“,
- Otázka č. 20: „Jaké jsou nejčastější kybernetické hrozby?“.

Pouze u těchto dvou otázek z celého testu přesáhl celkový souhrn chybných odpovědí 50 %. Nezbyvá než znovu konstatovat, že žáci mají v oblasti OO solidní základy a že výuka tohoto tématu má dobrý vliv na jejich schopnost reagovat v krizových situacích.

7.3 Dotazníkové šetření – Maďarsko

V rámci mezinárodního srovnání bylo v Maďarsku osloveno osm škol, bohužel však s velmi nízkou odezvou. Nakonec se podařilo zajistit kontakt pouze u dvou z nich. Dotazníky byly do těchto škol distribuovány elektronicky a formulář je pro ně dostupný na: docs.google.com/forms/d/1fgLzah-s6yTxPD_CRHosx4LM6d2i8s38-kKJi_2sMkQ/edit. Jejich vyplnění mělo proběhnout po předchozí domluvě a příslibem od vedení škol. Komunikace s nimi probíhala pouze prostřednictvím e-mailu.

Jednou ze škol byla Tulipános Általános Iskola v Győru. Tato škola se profiluje jako moderní vzdělávací instituce. Škola vznikla v 90. letech a od té doby se aktivně zapojuje do vzdělávacích i komunitních projektů. Dochází do ní asi 420 žáků. (Tulipános Általános Iskola, 2024)

Druhá škola byla Székesfehérvári Kossuth Lajos Általános Iskola. Má dlouholetou tradici a nese jméno významného maďarského politika 19. století. Je známá svou podporou projektového vyučování, důrazem na modernizaci výuky a začleňováním bezpečnostních témat do vzdělávacích programů. (Kossuth Lajos Általános Iskola Székesfehérvár, 2025)

Bohužel i přes opakované snahy o navázání kontaktu a připomenutí se školám však žádná z nich dotazník nakonec nevyplnila a neposkytla požadovaná data. Tato zkušenost poukazuje na určité obtíže při realizaci mezinárodních šetření, zejména v případech, kdy je komunikace omezena pouze na elektronickou formu a není podpořena osobními vazbami či spoluprací s institucemi v dané zemi.

7.4 Dotazníkové šetření – Polsko

V Polsku se ukázalo navázání spolupráce se školami ještě složitější než v Maďarsku. Komunikace s polskými školami (opakovaně osloveno devět škol) byla složitá a odezva prakticky žádná. Přes opakované pokusy o kontaktování škol a snahu o navázání komunikace se podařilo získat příslib ke spolupráci pouze od jedné školy. Škole byl

poskytnut k vyplnění dotazník ve formě odkazu na Google formuláře, dostupný na: docs.google.com/forms/d/1Y_dbr2qYGf7MySFgFI5nu6d1UQcXsq0N4UU8E/edit.

Byla to Szkoła Podstawowa nr 11 im. Jana Pawła II v Siedlcích, která sídlí na adrese ul. Wiśniowa 5, 08-110 Siedlce. Svým názvem odkazuje škola na papeže Jana Pavla II. a zároveň tím vyjadřuje svůj přístup zaměřený k výchově v duchu etických a občanských principů. V oblasti výchovy k bezpečnosti se dlouhodobě zaměřuje na prevenci a praktické dovednosti. (Szkoła Podstawowa nr 11 im. Jana Pawła II w Siedlcach, 2022)

Bohužel však ve finále ani tato jediná polská škola neposkytla požadovaná data. Situaci komplikovala jazyková bariéra a rovněž absence přímého osobního kontaktu, který by mohl napomoci navázání důvěry a spolupráce. Tento neúspěch poukazuje na hranice mezinárodních výzkumů realizovaných bez zapojení osobních kontaktů nebo oficiální podpory příslušných vzdělávacích institucí.

7.5 Dotazníkové šetření – Rakousko

V Rakousku bylo osloveno zhruba deset vybraných základních a nižších středních vzdělávacích zařízení. Nakonec se podařilo navázat komunikaci, díky osobním kontaktům, s omezeným počtem škol. Tři z nich souhlasily se zapojením do výzkumu a poskytnutím potřebných dat. Dotazník byl vypracován v Google formuláři a byl pro ně dostupný na: docs.google.com/forms/d/1fg-ckbPNTIxruUdqemTmLNIkgr3TafBENCeqvNoKM/edit.

Jednou z těchto škol byla NÖ Mittelschule Horn, sídlící na adrese Robert-Hamerling-Straße 1, 3580 Horn v Dolním Rakousku. Škola poskytuje všeobecné nižší střední vzdělání (Mittelschule) a profiluje se jako moderní instituce s důrazem na praktické dovednosti a digitální kompetence. V rámci výuky se věnuje i oblastem spojeným s bezpečností, krizovým řízením a ochranou zdraví. (NÖ Mittelschule Horn, 2025)

Druhou školou byla Mittelschule Gnas, nacházející se ve spolkové zemi Štýrsko na adrese Gnas 126, 8342 Gnas. Tato škola klade důraz na regionální identitu, ekologické vzdělávání a osobnostní rozvoj žáků. Aktivně se účastní projektů zaměřených na zdravý životní styl, prevenci rizik a spolupráci s místními institucemi. (Mittelschule Gnas, 2025)

Další institucí byla Welterbe Mittelschule und Polytechnische Schule Bad Goisern, sídlící na adrese Kurparkstraße 4, 4822 Bad Goisern am Hallstättersee. Tato škola spojuje

všeobecné a polytechnické vzdělávání a nese označení „Welterbe“ (Světové dědictví), čímž odkazuje na specifickou polohu v regionu, který je chráněn organizací UNESCO. Významnou roli zde hraje také důraz na občanské vzdělávání, ekologii a bezpečnostní témata. (Welterbe Mittelschule und PTS Bad Goisern, 2019)

Nakonec se ani v Rakousku nepodařilo získat požadované podklady pro dotazníkové šetření. Navázání spolupráce s tamními školami nebylo jednoduché a vyžadovalo přímé oslovení prostřednictvím osobních kontaktů. Přestože některé instituce projevíly o téma zájem a souhlasily se spoluprací, neposkytly nakonec možnost prověřit znalosti žáků v oblasti OO. Důvody odmítnutí nebyly konkrétně sděleny, což ztížilo další postup. I tato zkušenost potvrzuje, že bez aktivní podpory ze strany institucí v dané zemi a bez hlubší spolupráce je realizace mezinárodního šetření výrazně komplikovaná, ne-li nemožná.

7.6 Dotazníkové šetření – Slovensko

Slovenské základní školy byly do dotazníkového šetření zapojeny díky osobní známosti autora s ředitelem školy v Horné Súči panem Mgr. Vojtechem Laurincem, který ochotně zprostředkoval další kontakty a domluvil osobní setkání s vedením jednotlivých institucí. Díky této spolupráci bylo možné dotazníky doručit v papírové podobě přímo do škol, a také je po vyplnění vyzvednout.

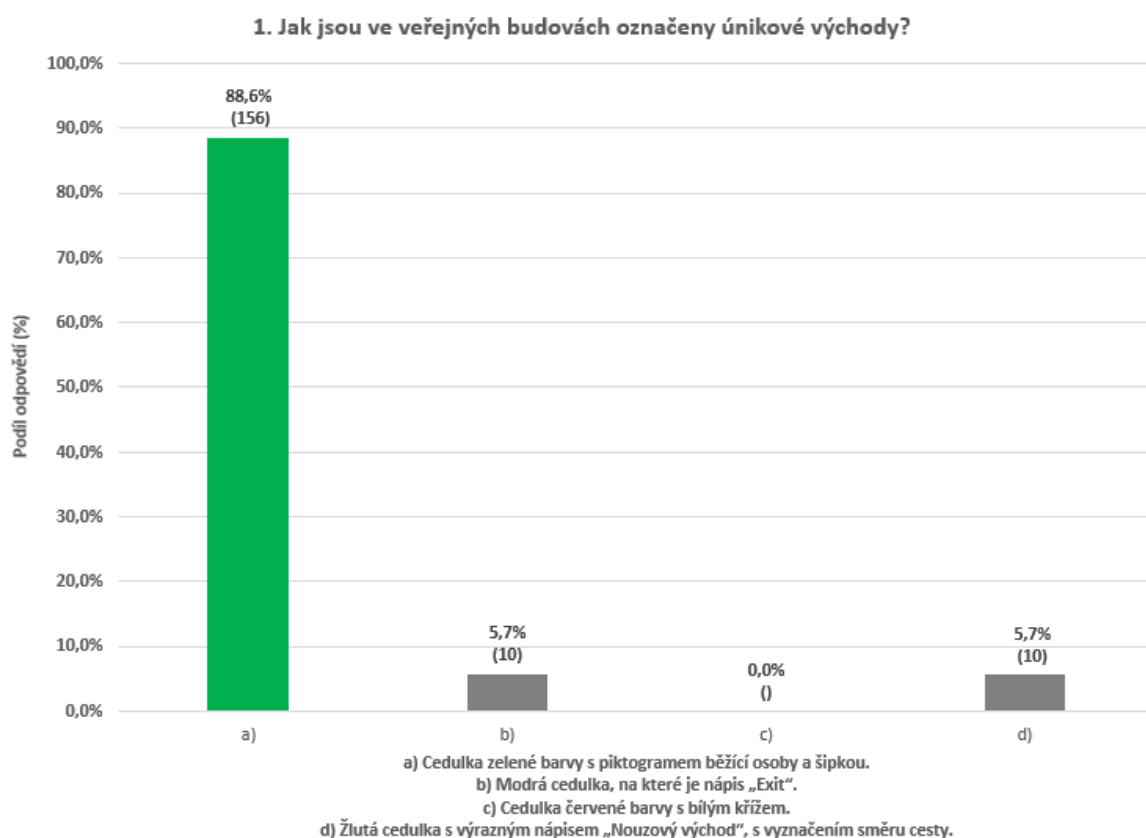
Jednou ze zapojených škol tedy byla Základná škola s materskou školou Michala Rešetku, nacházející se v obci Horná Súča č. 242, 913 33. Dochází do ní 300 žáků a poskytuje úplné základní vzdělání a zároveň provozuje mateřskou školu. Nese jméno významného slovenského pedagoga a spisovatele Michala Rešetku, což odkazuje na humanistické a hodnotově orientované vzdělávání. (ZŠ s MŠ Michala Rešetku Horná Súča, 2025)

Další zúčastněnou institucí byla Základná škola s materskou školou Drietoma, která se nachází na adrese Drietoma 453, 913 03. Škola zajišťuje vzdělávání dětí od předškolního věku až po 9. ročník. Profiluje se jako komunitně zaměřená instituce s důrazem na bezpečnost, pohybové aktivity a regionální spolupráci. (Základná škola s materskou školou. Drietoma 453, 2025)

Třetí školou byla Základná škola Andreja Bagara v Trenčianských Teplicích, sídlící na adrese SNP 6, 914 51. Je pojmenována po významném slovenském herci a kulturním činiteli Andreji Bagarovi. Vzdělávací činnost zde vychází z moderních přístupů a důrazu na komplexní rozvoj žáka, včetně oblasti ochrany zdraví a obyvatelstva. V současnosti do školy dochází 270 žáků. (Základná škola Andreja Bagara, 2025)

7.6.1 Výsledky dotazníkového šetření

Získaná data byla zpracována kvantitativní metodou a výsledky z jednotlivých škol sloučeny do souhrnných hodnot za celý stát. Následně byly zaznamenány do tabulek a procentuálně vyhodnoceny vzhledem k celkovému počtu respondentů. Ke grafickému znázornění byly vybrány pouze otázky, u kterých byly patrné výrazné rozdíly v úspěšnosti odpovědí, případně otázky, kde došlo k téměř jednoznačnému výběru správné odpovědi. Vizualizace všech 25 otázek by byla příliš rozsáhlá.

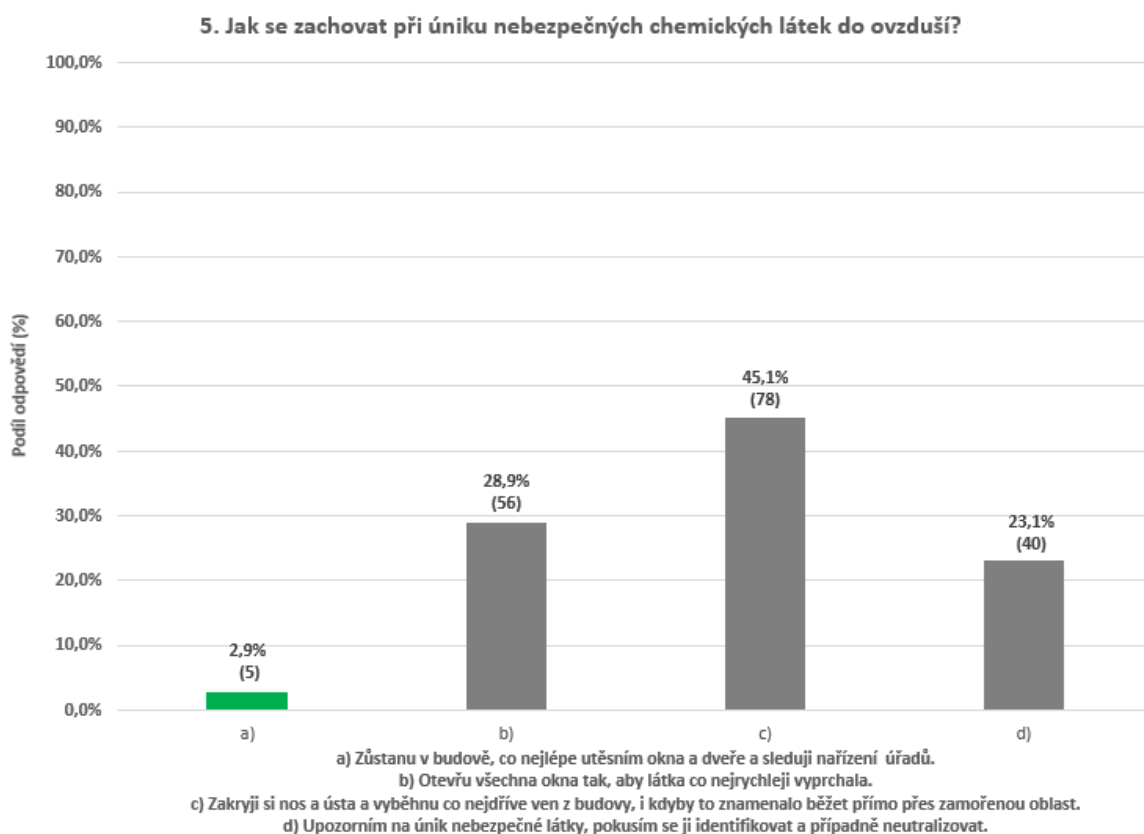

Graf 6 Odpovědi na otázku č. 1

(zdroj: vlastní)

Většina žáků zvolila správnou odpověď a), a to v 88,6 % případů, což svědčí o velmi dobré znalosti základních bezpečnostních značení ve veřejných budovách. V celém šetření se žáci pouze u dvou otázek přiblížili 90 % správných odpovědí.

Další grafická vyjádření budou zobrazovat pouze vyhodnocené otázky s nízkou hodnotou správných odpovědí, kdy nepřesáhly ani 40 % hranici.

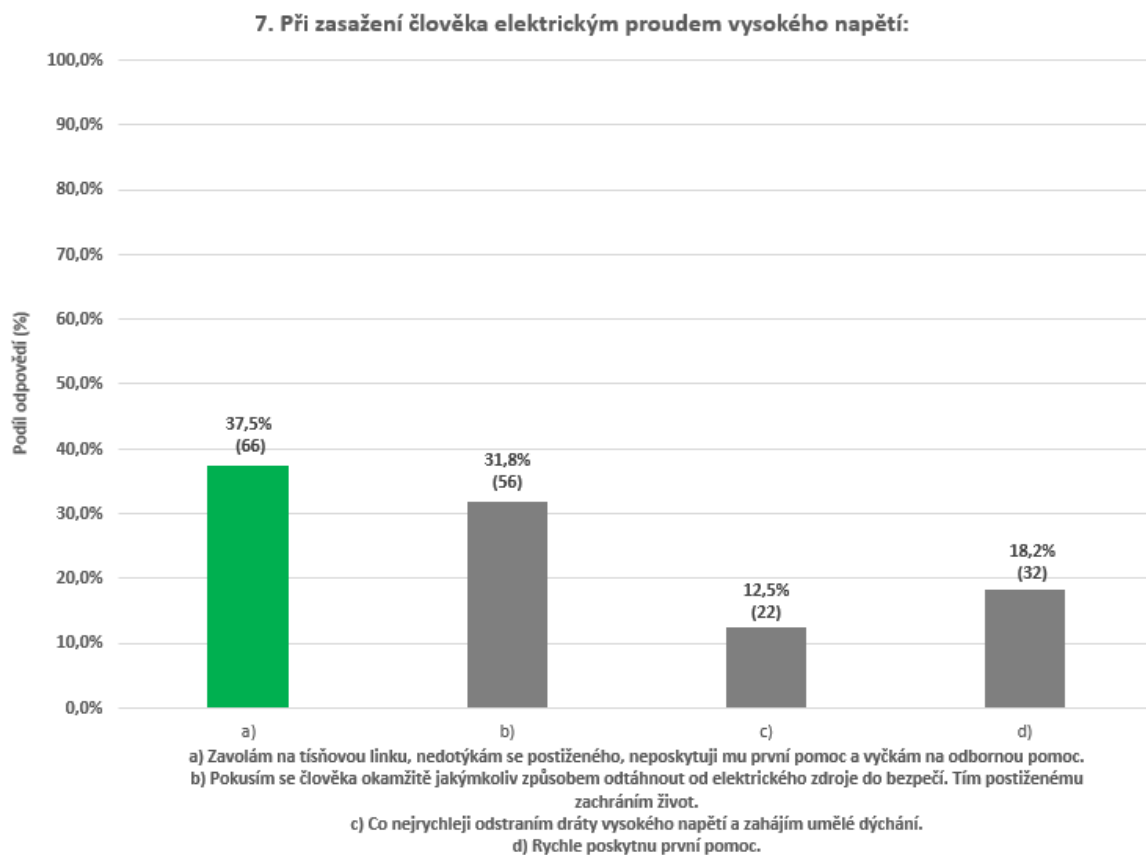
Graf 7 Odpovědi na otázku č. 5

(zdroj: vlastní)

Správnou odpověď označilo pouze 2,9 % žáků, což ukazuje na velmi závažné nedostatky ve znalostech správného postupu při úniku nebezpečných chemických látek. Většina respondentů zvolila naopak rizikové chování, což je alarmující. To poukazuje na potřebu zcela zásadně posílit tuto oblast ve výuce.

V následující otázce, která se ptá na správnou činnost při zásahu elektrickým proudem vysokého napětí a jejíž výsledky jsou vyobrazeny v grafu č. 8, odpovědělo správně jenom

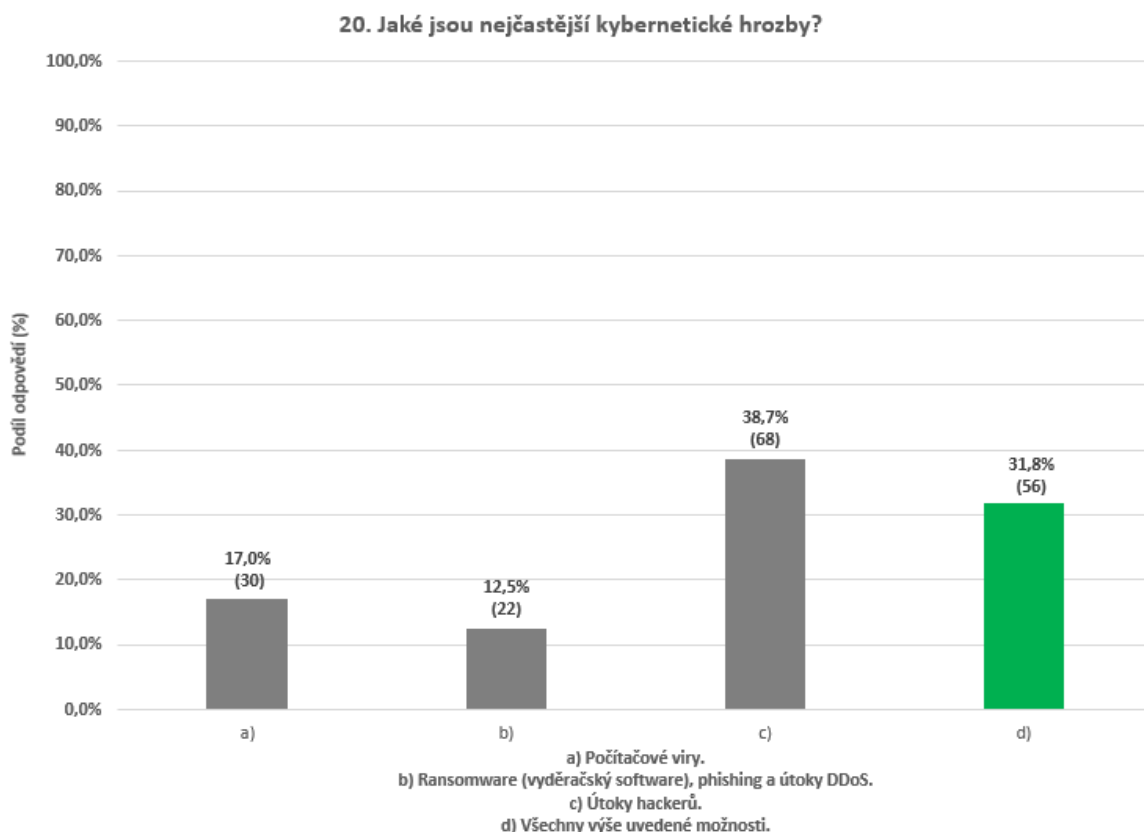
36,7 % žáků, zatímco většina žáků by zareagovala nesprávně nebo nebezpečně. Výsledek ukazuje na potřebu zdůraznit zásady prevence, bezpečnosti a první pomoci u situací, kdy je člověk zasažen elektrickým proudem vysokého napětí.

Graf 8 Odpovědi na otázku č. 7

(zdroj: vlastní)

V následujícím grafu č. 9 je přehledně znázorněn stav odpovědí na další otázku: „Jaké jsou nejčastější kybernetické hrozby?“, jejíž výsledek byl neuspokojivý. Správnou odpověď d) označilo pouze 31,8 % respondentů. Průzkum poukazuje na velmi nízkou úroveň povědomí o celkové šíři spektra kybernetických hrozeb. Většina žáků vnímá jednotlivé hrozby izolovaně, ne jako celkový problém, což poskytuje prostor pro další výuku v oblasti digitální bezpečnosti.

Graf 9 Odpovědi na otázku č. 20

(zdroj: vlastní)

Bohužel i další čtyři otázky měly nízkou úroveň dosažených výsledků. V těchto případech odpovědi nepřekročily padesátiprocentní hranici:

- Otázka č. 3: Jak se zachováš, pokud je místnost, ve které se při požáru nacházíš, zakouřená? (46 % správných odpovědí)
- Otázka č. 9: Když tě zastihne tornádo v otevřené krajině, jak se zachováš? (46 %)
- Otázka č. 22: Co je EU (European Union)? (49 %)
- Otázka č. 25: Co je hlavním cílem humanitární pomoci? (43 %)

7.6.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Výsledek dotazníkového šetření na Slovensku naznačuje, že úroveň znalostí žáků v oblasti OO je spíše průměrná, s významnými rozdíly mezi jednotlivými tematickými okruhy. Největší slabiny se objevily právě u otázek, pro které byly zpracovány výše uvedené

grafy, a to chování při úniku chemických látek do ovzduší a při identifikaci kybernetických hrozeb. V těchto případech se správné odpovědi pohybovaly hluboko pod hranicí 40 %.

Tyto výsledky naznačují, že některé životně důležité scénáře nejsou žákům dostatečně známé, a bylo by proto vhodné věnovat těmto tématům ve výuce zvýšenou pozornost. Průměr správných odpovědí se u ostatních otázek pohyboval v rozmezí mezi 55–65 %, což lze zhodnotit jako mírně nadprůměrné základní znalosti, avšak s jasně viditelnými slabými místy, která by měla být posílena v rámci preventivní a bezpečnostní výchovy. Školám byl nabídnut dotazník pro další využití i v elektronické podobě a je dostupný na: https://docs.google.com/forms/d/15hi7IVBeteC_pekEwILWoBHp-kN-ywEs6nQnVU-BLtQ/edit

7.7 Komparace výsledků šetření

Dotazníkové šetření proběhlo úspěšně pouze v ČR a na Slovensku. V obou zemích se podařilo oslovit základní školy, jejichž vedení bylo ochotné spolupracovat. Získaná data umožnila alespoň základní komparaci úrovně znalostí žáků v oblasti OO mezi těmito dvěma státy.

V ČR ukazují výsledky na poměrně vysokou úroveň znalostí. Většina žáků odpovídala správně. Podíl správných odpovědí se u většiny otázek pohyboval v rozmezí 75–85 %. Nejlépe žáci zvládali témata spojená s první pomocí a požární bezpečností. Pouze dvě otázky vykazaly více než 50 % chybných odpovědí. Celkově lze konstatovat, že čeští žáci mají solidní základy a výuka napomáhá jejich připravenosti správně reagovat na krizové situace.

Na Slovensku byly výsledky méně uspokojivé, s celkovým průměrem správných odpovědí mezi 55–65 %. Ukázaly se velké rozdíly mezi jednotlivými tematickými oblastmi. Největší problémy činily žákům otázky zaměřené na chování při úniku chemických látek a rozpoznání kybernetických hrozeb. V obou případech správně odpovědělo méně než 40 % žáků. Ani u dalších čtyř otázek nebyla překročena hranice 50 % správných odpovědí. Tyto výsledky dokazují, že žáci nejsou na některé krizové situace dostatečně připraveni a je třeba věnovat těmto tématům větší pozornost ve školní výuce.

ČR dosáhla ve srovnání výrazně lepších výsledků, a to jak v průměrném počtu správných odpovědí, tak v šíři zvládnutých témat. Slovensko vykazuje mírně nadprůměrné výsledky, avšak s jasnými slabými místy v několika oblastech. Tato komparace ukazuje na odlišný přístup a pravděpodobně i rozdílnou kvalitu vzdělávání v oblasti OO u těchto zemí.

Vzhledem k tomu, že se nepodařilo získat žádná data z Maďarska, Polska ani Rakouska, nebylo možné provést širší mezinárodní srovnání úrovně znalostí žáků. Přes opakovanou snahu a navazování kontaktů s vybranými školami se v těchto zemích neuskutečnila spolupráce potřebná pro realizaci dotazníkového šetření. Tento fakt představuje určité omezení výzkumu, nicméně i dílčí výsledky z ČR a Slovenska poskytují cenný vhled do současného stavu vzdělávání v oblasti OO.

7.8 Výsledek hypotézy č. 2

Hypotéza č. 2: Žáci na základních školách mají pouze omezené znalosti o tom, jak se chovat v případě mimořádné události.

Hypotéza byla **částečně potvrzena**.

Výsledky dotazníkového šetření provedeného v ČR a na Slovensku ukazují na rozdílnou úroveň znalostí žáků základních škol v oblasti OO a chování při MU. V ČR dosáhli žáci poměrně vysoké úrovně znalostí. Většina odpovědí byla správná. Nejlépe žáci zvládali témata spojená s první pomocí, evakuací a požární bezpečností. Pouze dvě otázky dělaly žákům problémy. Celkově lze konstatovat, že čeští žáci mají solidní základy a výuka napomáhá jejich připravenosti správně reagovat na krizové situace.

Na Slovensku však nebyly výsledky dobré. Největší problémy činily žákům otázky zaměřené na chování při evakuaci, chování v krizových situacích a rozpoznání kybernetických hrozeb. Tyto výsledky dokazují, že žáci nejsou na některé situace dostatečně připraveni a je třeba věnovat těmto tématům daleko větší pozornost ve školní výuce.

Z uvedených výsledků vyplývá, že zatímco žáci v ČR disponují poměrně dobrými znalostmi chování v případě MU, na Slovensku jsou tyto znalosti omezené a v některých oblastech nedostatečné. To poukazuje na potřebu posílit a zkvalitnit výuku OO, zejména v praktických aspektech, aby byli žáci lépe připraveni na různé krizové situace.

8 DISKUSE

Diskuse patří k nejdůležitějším částem odborné závěrečné práce a zpravidla tvoří jednu z posledních hlavních kapitol. Autoři metodik psaní prací ji shodně označují za nejobtížnější, ale současně velmi důležitou část práce. Právě v diskusi autor prokazuje hloubkové porozumění řešené problematice, schopnost kriticky interpretovat vlastní výsledky a zasadit je do kontextu poznatků oboru. (Mind the Graph, 2023a)

Cílem této diplomové práce bylo porovnat přístupy ke vzdělávání v oblasti OO, porovnat legislativní rámec a také vzdělávací programy a zároveň prostřednictvím dotazníkového šetření zhodnotit úroveň znalostí žáků. Výsledky výzkumu byly vysvětleny, konfrontovány s odbornou literaturou a zasazeny do širšího rámce. Diskuse se rovněž věnuje naplnění stanovených cílů, ověření hypotéz a zhodnocení metodologických omezení práce.

8.1 Interpretace výsledků a souvislostí

Z výsledků analýzy rámcových vzdělávacích dokumentů vyplývá, že ČR klade důraz zejména na teoretickou rovinu výuky OO. Téma je rozptýleno v různých vzdělávacích oblastech a jeho reálné začlenění do výuky závisí na přístupu konkrétní školy. Je také potřeba upozornit na nízkou četnost praktických nácviků, omezenou spolupráci se složkami IZS a absenci jednotné metodiky. Obdobná situace je i na Slovensku.

Rámcové programy Rakouska a částečně i Maďarska kladou důraz na praktické dovednosti a spojení výuky s reálnými situacemi. Rakouský model se odlišuje především větším důrazem na propojování teorie a praxe, vzdělávání v OO je zde systematicky propojeno s výchovou k odpovědnosti, krizovému řízení a podporováno za pomoci různých aktérů. V praxi se tyto aktivity zavádějí do výuky v různé podobě a bez konkrétních údajů nelze přesně říct, do jaké míry se uskutečňují. Polsko věnuje problematice výchovy k bezpečnosti menší prostor a jednotlivé aktivity nejsou vždy součástí jasně vymezeného tematického celku.

Dotazníkové šetření, které se zúžilo pouze na dva státy, vykazuje určité rozdíly. V ČR dosahovali žáci v průměru vysokého počtu správných odpovědí. To naznačuje, že výuka je zaměřena na zapamatování postupů a orientaci v základních principech. Na Slovensku byla úspěšnost žáků nižší. Tato zjištění poukazují na možnou mezeru v praktickém využití teoretických poznatků, což potvrzuje i tento výzkum, který identifikoval vážné nedostatky.

8.2 Vyjádření k cílům a výzkumným otázkám

Stanovený hlavní cíl práce, porovnat systém vzdělávání v oblasti OO ve vybraných zemích a navrhnout doporučení pro ČR, byl splněn. Všechny dostupné rámcové vzdělávací dokumenty byly analyzovány a vzájemně porovnány, čímž byly určeny a popsány rozdíly v přístupu, rozsahu i formě výuky.

Hlavní výzkumná otázka této práce zní:

Jaké jsou rozdíly ve vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva mezi Českou republikou, Slovenskem, Rakouskem, Maďarskem a Polskem?

Odpověď na hlavní výzkumnou otázku:

Rozdíly mezi jednotlivými zeměmi jsou patrné zejména v rozsahu, formě a systematickosti výuky. ČR a Slovensko začleňují téma OO do RVP, avšak míra důrazu na praktické dovednosti a aplikaci znalostí je proměnlivá a často závislá na konkrétní škole. Rakousko představuje propracovanější model, v němž je výuka koncipována systematicky, s důrazem na praktické nácviky, spolupráci s institucemi a aktivní zapojení žáků. V Polsku je výuka méně začleněna a bez jednotné koncepce, což snižuje efektivitu a praktické dovednosti v krizové připravenosti.

Díličí výzkumné otázky byly zodpovězeny následujícím způsobem:

- 1) Jaké místo zaujímá výchova ochrany obyvatelstva v rámcových vzdělávacích dokumentech jednotlivých zemí?

Postavení tématu se výrazně liší. Zatímco v ČR a na Slovensku je rozptýlené, a ne vždy konkrétně vymezené, v Rakousku je zařazeno systematicky. V Maďarsku a Polsku je zařazení okrajové.

- 2) Jaká je úroveň znalostí žáků v oblasti chování při mimořádných událostech?

V ČR vysoká, na Slovensku průměrná s výraznými slabými místy.

- 3) Lze pozorovat rozdíly v důrazu na teorii a praxi v rámci výuky ochrany obyvatelstva?

Ano. ČR a SR volí spíše teoretický přístup, Rakousko klade důraz i na praktickou přípravu.

V souladu s výzkumnými otázkami byly ověřeny i výzkumné hypotézy:

- Hypotéza č. 1 (V ČR důraz na teorii, okolní státy na praxi) byla částečně potvrzena, zejména ve srovnání s Rakouskem.
- Hypotéza č. 2 (Žáci mají omezené znalosti) byla potvrzena pouze částečně. Žáci v ČR disponují relativně dobrými znalostmi, zatímco na Slovensku jsou jejich vědomosti nevyrovnané.

8.3 Kritické zhodnocení a omezení výzkumu

Významným omezením výzkumu byla nízká návratnost dotazníků ze zahraničních škol. Z Maďarska, Polska ani Rakouska se nepodařilo získat žádná data, což znemožnilo srovnání úrovně znalostí žáků v mezinárodním kontextu. Komunikace probíhala výhradně elektronicky, v některých případech přes osobní kontakty autora, ale bez podpory z oficiálních institucí daných států, což mohlo negativně ovlivnit ochotu oslovených škol spolupracovat.

Slabinou může být i samotná forma dotazníku, ačkoliv byl pečlivě koncipován, vždy existuje riziko, že některé otázky mohly být pro žáky nejasné, příliš obecné či naopak odborné. Rovněž nebyla sledována regionální a školní rozmanitost v rámci jednotlivých států. Dalším omezením je fakt, že se výzkum zaměřil výhradně na vědomostní stránku (test znalostí), nikoli na praktickou připravenost žáků. To znamená, že nelze s jistotou říct, zda by žáci byli schopni své znalosti uplatnit v reálné krizové situaci. Výsledky se navíc týkají pouze určitého nepočetného spektra a nelze je zobecnit na celou šíři základního školství.

Přes tato omezení přinesla práce řadu relevantních poznatků, které zohledňují současný stav výuky OO a mohou sloužit jako podklad pro úvahy o jejím zefektivnění.

8.4 Přínos a návrhy do praxe

Výsledky práce poukazují na potřebu větší systematičnosti ve výuce OO. Pro ČR by bylo vhodné:

- Zřetelněji ukotvit téma v kurikulárních dokumentech,
- klást vyšší důraz na praktické nácviky (např. evakuace, komunikace s IZS),
- více používat didaktické pomůcky a scénáře zaměřené na modelové krizové situace,

- posílit spolupráci škol s odborníky z praxe (např. hasiči, Český červený kříž, krizové řízení).

Dále by bylo vhodné doporučit další výzkum, který by kombinoval kvantitativní a kvalitativní metody, zahrnoval větší počet států a zohledňoval i pohled učitelů, rodičů nebo pracovníků krizových složek. Takový výzkum by mohl přispět k hlubšímu pochopení toho, jak co nejlépe připravit mladou generaci na MU v kontextu 21. století.

ZÁVĚR

Předmětem této diplomové práce bylo srovnání přístupů ke vzdělávání v oblasti OO na základních školách ve vybraných státech střední Evropy konkrétně v ČR, Slovensku, Rakousku, Maďarsku a Polsku. Práce si kladla za cíl identifikovat odlišnosti mezi vzdělávacími systémy v dané oblasti a na základě získaných informací navrhnout doporučení, která by mohla přispět ke zkvalitnění výuky v ČR.

Z provedené analýzy rámcových vzdělávacích dokumentů vyplývá, že jednotlivé země se v přístupu k tématu OO liší nejen v rozsahu a formě začlenění do kurikula, ale také ve způsobu realizace výuky. V ČR a na Slovensku je téma většinou součástí průřezových oblastí nebo občanského a zdravotního vzdělávání, přičemž převládá spíše teoretické pojetí. V Rakousku je výuka systematictější a klade větší důraz na praktické dovednosti a zapojení žáků do reálných modelových situací. V Maďarsku se situace v posledních letech zlepšuje, zatímco v Polsku je oblast vzdělávání v OO v dokumentech zmiňována méně.

Zjištěné rozdíly v přístupu k výuce mohou posloužit jako inspirace pro další rozvoj českého vzdělávacího systému. Za pozornost stojí především rakouský model, kde je vzdělávání zaměřeno na praktickou připravenost, krizovou komunikaci a úzkou spolupráci škol s institucemi zabývajícími se OO. Zavedení pravidelných cvičení, nácviků a projektových dnů může významně přispět k posílení schopnosti žáků reagovat v reálných situacích.

Významným přínosem práce je nejen porovnání vzdělávacích přístupů a identifikace rozdílů, ale také vytvoření podpůrného výukového materiálu. V rámci přípravy dotazníků vznikl pracovní sešit pro žáky druhého stupně základních škol, který slouží k procvičení a prohloubení znalostí v oblasti OO. Sešit je koncipován tak, aby žáky aktivně zapojil a zároveň přispěl k rozvoji jejich schopnosti řešit různé MU. Testové otázky použité v rámci dotazníkového šetření vycházejí z obsahu tohoto pracovního sešitu a jsou s ním provázané. Pro žáky v ČR jsou dostupné online prostřednictvím na Google Forms: docs.google.com/forms/d/1VhlFg0QQZ4e5ihgVZ5iRKzEt4jq7FXh9sMjmbZqr5_8/edit, což umožňuje jejich další využití nejen pro výzkumné, ale také vzdělávací účely. Získaná data a zjištění mohou být podnětem pro další výzkum v této oblasti.

Do budoucna by bylo vhodné zavést pro výuku OO v českých školách vhodný systém, vytvořit závazné metodické rámce a podpořit praktické formy výuky, které umožní žákům lépe porozumět krizovým situacím a přiměřeně na ně reagovat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ARMÁDNÍ NOVINY, 2020. *Unser Heer: Demilitarizace rakouské armády*. Online. 6.7.2020. Dostupné z: <https://www.armadninoviny.cz/unser-heer-demilitarizace-rakouske-armady.html>. [cit. 25-03-18].
- BIURO BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO, 2020. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*. Warszawa: BBN. Online. Dostupné z: https://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/Strategia_Bezpieczenstwa_Narodowego_RP_2020.pdf. [cit. 2025-02-21].
- BM ORSZÁGOS KATASZTRÓFAVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG, 2025. *Kétoldalú kapcsolatok – Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság*. Online. Dostupné z: <https://www.katasztrofavedelem.hu/154/ketoldalukapcsolatok>. [cit. 2024-11-24].
- BREITKOPF, Bogusława a CIEŚLA, Mariusz, 2021. *Edukacja dla bezpieczeństwa*. Nowa edycja. Podręcznik. Klasa 1. Zakres podstawowy. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne. ISBN 9788302204050.
- BUNDESREGIERUNG, 2024. *Österreichische Sicherheitsstrategie 2024*. Online. Wien: Bundesregierung. Online. Dostupné z: <https://www.bundesregierung.gv.at/>. [cit. 2025-02-21].
- BUNDESMINISTERIUM. BILDUNG, WISSENSCHAFT UND FORSCHUNG, 2023. *Lehrpläne*. Online. Dostupné z: https://www.bmbwf.gv.at/Themen/schule/schulpraxis/lp/lp_ahs.html. [cit. 2025-03-03].
- BUNDESMINISTERIUM FÜR BILDUNG, WISSENSCHAFT UND FORSCHUNG, 2023. *Lehrpläne der allgemeinbildenden höheren Schulen*. Online. Wien: BMBWF, Dostupné z: https://www.bmbwf.gv.at/Themen/schule/schulpraxis/lp/lp_ahs.html. [cit. 2025-03-26].
- BUNDESMINISTERIUM FÜR INNERES, 2006. *Rahmenkonzept für den Zivilschutz*. Wien: Republik Österreich. Online. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/> [cit. 2025-02-21].
- BUNDESMINISTERIUM FÜR INNERES, 2024. *Zivilschutz in Österreich*. Online. 22.1.2025. Dostupné z: <https://www.bmi.gv.at/204/skkm/bundeswarnzentrale.aspx>. [cit. 25-03-18].

BUSINESSINFO.CZ, 2024a. *Maďarsko. MZV: Souhrnná teritoriální informace*. Online. 25.8.2024. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/maďarsko-souhrnná-teritorialni-informace/2/#0-uvod>. [cit. 2025-03-17].

BUSINESSINFO.CZ, 2024b. *Polsko. MZV: Souhrnná teritoriální informace*. Online. 25.8.2024. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/polsko-souhrnná-teritorialni-informace/2#0-uvod>. [cit. 2025-03-17].

BUSINESSINFO.CZ, 2024c. *Rakousko. MZV: Souhrnná teritoriální informace*. Online. 17.12.2024. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/rakousko-souhrnná-teritorialni-informace/2#1-zakladni-informace-o-teritoriu>. [cit. 2025-03-17].

BUSINESSINFO.CZ, 2024d. *Slovensko. MZV: Souhrnná teritoriální informace*. Online. 20.09.2024. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/slovensko-souhrnná-teritorialni-informace/2>. [cit. 2025-03-17].

CZREGION, 2025. *Všeobecné informace o České republice*. Online. Dostupné z: <https://www.czregion.cz/vseobecne-info>. [cit. 2025-03-15].

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE, 2025. *Základní škola Luhačovice, příspěvková organizace*. Online. Dostupné z: <https://portal.csicr.cz/School/600114031>. [cit. 2025-03-31].

ČESKO, 2000a. *Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*. In: *Zákony pro lidi.cz*. © AION CS 2010-2024. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>. [cit. 2024-11-20].

ČESKO, 2000b. *Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)*. In: *Zákony pro lidi.cz*. © AION CS 2010-2024. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>. [cit. 2024-11-20].

ČESKO, 2004. *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. In: *Zákony pro lidi.cz*. © AION CS 2010-2024. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>. [cit. 2024-12-20].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2025. *Tvorba a užití HDP – 4. čtvrtletí 2024*. Online. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/rychle-informace/tvorba-a-uziti-hdp-4-ctvrtleti-2024>. [cit. 2025-03-15].

EUROPEAN COMMITTEE OF THE REGIONS, 2013. *Poland – Civil Protection*. Online. Dostupné z: <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/Poland-Civil-protection.aspx>. [cit. 2025-03-18].

EUROPEAN COMMISSION, 2024. *European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations*. Online. Dostupné z: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection_en?prefLang=cs&etrans=cs. [cit. 2025-03-15].

EVROPSKÁ UNIE, 2019. *Civilní ochrana*. Online. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/glossary/civil-protection.html> [cit. 2025-03-17].

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY, 2025. *Podíl HZS ČR na realizaci Pokynu MŠMT k výuce Ochrana člověka za mimořádných událostí*. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/clanek/pomoc-skolam-podil-hzs-cr-na-realizaci-pokynu-msmt-k-vyuce-ochrana-cloveka-za-mimoradnych-udalosti.aspx>. [cit. 2025-04-03].

GENIUS Institut, 2022. *Co je to rešerše? Jak na ni a proč je tak důležitá?* Online. 20.10.2022. Online. Dostupné z: <https://www.geniusinstitut.cz/co-je-to-reserse-jak-na-ni-a-proc-je-dulezita/>. [cit. 2024-12-22].

GERHÁT, Ivan et al., 2018. *Příprava občanů k obraně státu: Příručka pro učitele základních a středních škol*. 2. vydání. Praha: Ministerstvo obrany České republiky Vojenský historický ústav Praha. ISBN 978-80-7278-728-9.

HADDOW, George D., Jane A. BULLOCK a Damon P. COPPOLA, 2020. *Introduction to Emergency Management*. Amsterdam: Elsevier – Health Sciences Division. ISBN 978-012-8171-394.

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY, 2025a. *Ochrana obyvatelstva – úvodem*. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-uvodem.aspx>. [cit. 2025-03-15].

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY, 2025b. *Preventivně výchovná činnost*. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-preventivne-vychovna-cinnost-preventivne-vychovna-cinnost.aspx>. [cit. 2025-04-03].

CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu*. 2. vyd. Olomouc: Palackého univerzita. ISBN 978-80-244-4860-2.

KOSSUTH LAJOS ÁLTALÁNOS ISKOLA SZÉKESFEHÉRVÁR, 2025. *Küldetésnyilatkozat*. Online. Dostupné z: <https://kossuthiskolafehervar.hu/celja/>. [cit. 2025-03-31].

KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše ml. a FOLWARCNY, Libor, 2013. *Ochrana obyvatelstva*. Vyd. 2. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-134-7.

KRČÁL, Michal, 2017. *Literární rešerše*. Masarykova univerzita. [online]. Dostupné z: <http://www3.econ.muni.cz/~99246/zav-prace/lit-review.xhtml>. [cit. 2024-11-10].

LESZCZYŃSKI, Piotr, 2022. *Pierwsza pomoc. Praktyczny przewodnik*. 1. vydání. Warszawa: Nowa Era. 48 s. ISBN 978-83-267-4388-7.

LINHART, Petr a ŠILHÁNEK, Bohumil, 2009. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích*. 2. Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-86640-63-1.

LYDA.cz, 2023. *Edukace*. Online. Dostupné z: <https://lyda.cz/edukace/>. [cit. 2025-02-11].

MAĎARSKO, 2011a. *2011. évi CXc. törvény a nemzeti köznevelésről*. Online. Dostupné z: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-190-00-00>. [cit. 2025-02-21].

MAĎARSKO, 2011b. *2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról*. Online. Dostupné z: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-128-00-00>. [cit. 2025-02-21].

MAĎARSKO, 2012. *2012. évi 110. törvény a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról*. Online. Dostupné z: <https://njt.hu/jogszabaly/2012-110-20-22>. [cit. 2025-02-21].

MAGYAR VÖRÖSKERESZT, 2020. *Iskolai elsősegélynyújtás*. Online. Dostupné z: https://elsosegely.hu/dokumentumok/iskolai_elsosegelynyujtas.pdf. [cit. 2025-02-21].

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2025. *Školské vzdelávacie programy*. Online. Dostupné z: <https://www.minedu.sk/skolske-vzdelavacie-programy/>. [cit. 2025-02-11].

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČESKÉ REPUBLIKY, 2020. *Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Online. Dostupné z: <https://edu.gov.cz/vlada-schvalila-strategii-vzdelavaci-politiky-cr-do-roku-2030-nejdulezitejsi-dokument-ceskeho-skolstvi/>. [cit. 2025-01-11].

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2023. *Rámcové vzdělávací programy*. Online. Praha: MŠMT. Dostupné z: <https://edu.cz/ramcove-vzdelavaci-programy>. [cit. 2025-03-27].

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2016. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, enviromentální bezpečnosti a plánování*

obranu státu. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obranu-statu.aspx>. [cit. 2024-11-12].

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2017. *Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení*. Praha: Ministerstvo vnitra. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/soubor/koncepce-vzdelavani-oobakr-pdf.aspx>. [cit. 2024-12-12].

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2023. *Krizové řízení*. Online. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/krizove-rizeni-72.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>. [cit. 2025-03-15].

MINISTERSTVO VNITRA – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY, 2013. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. Online. 2013. Dostupné z: [//efaidnbmnnnibpcajpcgclclefindmkaj/https://vlada.gov.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Konceptce-ochrany-obyvatelstva-2020-2030_1_.pdf](https://efaidnbmnnnibpcajpcgclclefindmkaj/https://vlada.gov.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Konceptce-ochrany-obyvatelstva-2020-2030_1_.pdf). [cit. 2024-12-12].

MINISTERSTVO VNITRA – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY, 2021. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030*. Online. 2024. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/soubor/koncepce-oob-2025-2030-pdf.aspx>. [cit. 2025-01-11].

MIND THE GRAPH, 2023a. *Jak napsat diskuzi k diplomové práci: Jak napsat diskuzi: Průvodce od A do Z*. Online. 10.3.2023. Dostupné z: <https://mindthegraph.com/blog/cs/jak-napsat-diskuzi-k-dizertaci/>. [cit. 2025-04-09].

MIND THE GRAPH, 2023b. *Správné kladení otázek: Kroky k napsání výzkumné otázky*. Mind the Graph Blog. Online. Dostupné z: <https://mindthegraph.com/blog/cs/vyzkumna-otazka/>. [cit. 2025-03-01].

MIND THE GRAPH, 2023c. *Zkoumání příkladů explorativních výzkumných otázek*. Online. 25.10.2023. Dostupné z: <https://mindthegraph.com/blog/cs/priklady-explorativnich-vyzkumnych-otazek/>. [cit. 2025-04-11].

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2021. *Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky*. Online. Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclclefindmkaj/https://www.mosr.sk/data/files/4263_210128-bezpecnostna-strategia-sr-2021.pdf. [cit. 2025-02-21].

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2025a. *Civilná ochrana*. Online. Dostupné z:

https://www.minv.sk/swift_data/scripts/search/search.php?text=civiln%C3%A1+ochrana&sidlo=. [cit. 2025-03-15].

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2025b. *Zákony o civilnej ochrane*. Online. Dostupné z:

https://www.minv.sk/swift_data/scripts/search/search.php?text=z%C3%A1kony+o+civilnej+ochrane&sidlo=. [cit. 2025-02-21].

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ, 2020. *Bezpieczna szkoła*. Online. 1.9.2020. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/edukacja/bezpieczenstwo-fizyczne-i-cyfrowe-uczniow--poradnik-men>. [cit. 2025-03-18].

MINISTERSTWO EDUKACJI I NAUKI, 2023. *Podstawa programowa*. Online. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/edukacja/podstawa-programowa5>. [cit. 2025-02-21].

MITTELSCHULE GNAS, 2025. *Schule*. Online. Dostupné z: <https://www.mittelschule-gnas.at/schule>. [cit. 2025-04-01].

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY, 2025. *Obecné části – revize RVP*. Online. Dostupné z: <https://prohlednout.rvp.cz/zakladni-vzdelavani/obecne-casti>. [cit. 2025-03-17].

NATO'S STRATEGIC WARFARE DEVELOPMENT COMMAND, 2024. *NATO Centres of Excellence – Crisis Management and Disaster Response*. Online. Dostupné z: <https://www.act.nato.int/article/cmdr-coe-2024/>. [cit. 2025-03-15].

NOVINKY.CZ, 2023. *V maďarských školách se bude pokusně vyučovat obrana vlasti*. 17.8.2023. Online. Praha: Novinky.cz. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-v-madarskych-skolach-se-bude-pokusne-vyucovat-obrana-vlasti-40442304>. [cit. 2025-03-26].

NOVÝ, Petr, 2020. *Krizové řízení v jiných zemích*. HID.CZ. Online. Dostupné z: http://www.hid.cz/clanky/krizove_rizeni_jinde.html [cit. 2025-03-15].

NÖ MITTELSCHULE HORN, 2025. *SchuleAusstattung*. Online. Dostupné z: <https://www.nms-horn.at/schule/ausstattung/>. [cit. 2025-04-01].

ÖSTERREICHISCHEN BUNDESFEUERWEHRVERBAND, 2022. *SATZUNG des Österreichischen Bundesfeuerwehrverbandes*. Online. 4.6.2022. Dostupné z: [//efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.bundesfeuerwehrverband.at/wp-content/uploads/2022/06/Satzung-2022.pdf](https://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.bundesfeuerwehrverband.at/wp-content/uploads/2022/06/Satzung-2022.pdf). [cit.25 -03-18].

PAULUS, František, 2016a. *Východiska vzdělávání studující populace v oblasti bezpečnosti v zemích skupiny Visegrádské spolupráce*. The Science for Population Protection. č. 1/2016, s. 9. ISSN 1803-635X.

PAULUS, František, 2016b. *Vzdělávání studující populace v oblasti bezpečnosti*. Časopis 112, roč. XV, č. 6, s. 24–25

PLINCNEROVÁ, Karin, 2013. *Současné přístupy ke vzdělávání v oblasti přípravy obyvatelstva na mimořádné události ve vybraných zemích Evropské unie*. Praha: Ochrana a bezpečnost o. s. ISSN 1805-5656

PLUCKOVÁ, Irena; VIČAR, Dušan; SLÁDEK, Petr; SVOBODA, Ivo; ŠMEJKALOVÁ, Kateřina et al., 2015. *Jak se zachovat, když...* Brno: Nová škola. ISBN 978-80-7289-746-9.

POLSKO, 1991. *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty*. Dziennik Ustaw 1991, nr 95, poz. 425. Online. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19910950425>. [cit. 2025-02-21].

POLSKO, 2007. *Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym*. Dziennik Ustaw 2007, nr 89, poz. 590. Online. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20070890590>. [cit. 2025-02-21].

POLSKO, 2024. *Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej*. Dziennik Ustaw 2024, poz. 1907. Online. Dostupné z: <https://dziennikustaw.gov.pl/DU/2024/1907>. [cit. 2025-02-21].

PROJEKTOVĚ.CZ, 2025. *Ganttův diagram – Vlastnosti*. Online. Dostupné z: <https://www.projektove.cz/vlastnosti/ganttuv-diagram>. [cit. 2025-03-26].

PROSTUDENT, 2018. *Hypotéza a výzkumná otázka práce a jak je správně formulovat*. Online. 4. 12. 2018. Dostupné z: https://www.odborne-prace.cz/blog/hypoteza-vyzkumna-otazka-prace-jak-je-spravne-formulovat?utm_source=chatgpt.com. [cit. 2025-04-02].

RAKOUSKO, 2002. *Bundesgesetz über den Zivilschutz*, BGBI. I Nr. 19/2002. Wien: Republik Österreich. Online. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/>. [cit. 2025-02-21].

ROUČKOVÁ, Mária a PALAŤKA, Štefan, 2013. *Ochrana života a zdravia*. Bratislava: MPC. ISBN 978-80-8052-488-3.

RZĄDOWE CENTRUM BEZPIECZEŃSTWA, 2024. *Oficiální webové stránky RCB*. Online. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/rcb>. [cit. 2025-02-02].

ŘEHÁK, David; MARTÍNEK, Bohumír a LEGIERSKÁ, Petra, 2019. *Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7385-220-7.

SAGIT, 2023. *ÚZ č. 1559 - Krizové zákony, HZS, Požární ochrana, Obnova území*. Ostrava-Hrabůvka: Sagit. ISBN 978-80-7488-600-3.

SLOVENSKO, 1994. *Zákon č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva*. In: Zbierka zákonov Slovenskej republiky. Online. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1994/42/>. [cit. 2025-03-15].

SLOVENSKO, 2002a. *Zákon č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme*. Bratislava: Národná rada Slovenskej republiky, 2002. Online. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/319/>. [cit. 2025-02-21].

SLOVENSKO, 2002b. *Zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky*. Bratislava: Národná rada Slovenskej republiky, 2002. Online. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/129/>. [cit. 2025-02-21].

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 11 IM. JANA PAWŁA II W SIEDLCACH, 2022. *Historia*. Online. Dostupné z: <https://sp11.siedlce.pl/szkola/historia/>. [cit. 2025-03-31].

ŠILHÁNEK, Bohumil, 2011. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích II. část*. Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-87544-02-0.

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV, 2020. *Inovovaný štátny vzdelávací program*. Štátny pedagogický ústav. Online. 2024. <https://www.statpedu.sk/sk/svp/inovovany-statnyvzdelavaci-program/>. [cit. 2025-02-21].

TULIPÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLA, 2024. *Az iskola rövid története*. Online. Dostupné z: <https://www.tulipanosgyor.hu/iskolatortenet/>. [cit. 2025-03-31].

UNITED NATIONS OFFICE FOR DISASTER RISK REDUCTION, 2025. *Disaster Risk Reduction Financing training*. Online. 18. února 2025. Online. Dostupné z: <https://www.undrr.org/resource/training-course/disaster-risk-reduction-financing-training>. [cit. 2025-03-15].

ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY, 2023. *Bezpečnostní strategie České republiky*. Praha: Úřad vlády. Online. Dostupné

z: <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>. [cit. 2025-02-11].

VERESNÉ HORNYACSEK, Júlia. et al., 2023. *A tanulóifjúság és a pedagógusok katasztrófavédelmi felkészítésének elméleti és gyakorlati kérdései*. In: T. Hábermayer, ed. Budapest: Pytheas Könyvmanufaktúra, s. 546. ISBN 978-615-5741-71-5.

VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2022. *Akčný plán k Národnej stratégii riadenia rizík bezpečnostných hrozieb Slovenskej republiky do roku 2025*. Bratislava. Online. Dostupné z: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/28323/1>. [cit. 2025-02-15].

VLAJKY.EU, 2025. *Státní a ostatní vlajky*. Online. Dostupné z: <https://www.vlajky.eu/statni-vlajky-a-ostatni-vlajky/>. [cit. 2025-04-02].

WELTERBE MITTELSCHULE UND PTS BAD GOISERN, 2019. *Leitbild Welterbe Mittelschule*. Online. Dostupné z: <https://www.welterbe-mittelschule.at/neue-mittelschule/leitbild-nms>. [cit. 2025-04-01].

ZÁKLADNÁ ŠKOLA ANDREJA BAGARA, 2025. *Základná škola Andreja Bagara*. Online. Dostupné z: <https://zstt.edupage.org/a/historia-skoly>. [cit. 2025-04-01].

ZÁKLADNÁ ŠKOLA S MATERSKOU ŠKOLOU. DRIETOMA 453, 2025. *Charakteristika školy*. Online. Dostupné z: <https://zsdrietoma.edupage.org/a/skvp>. [cit. 2025-04-01].

ZÁKLADNÍ ŠKOLA POD VINOHRADY, 2024. *O škole*. Online. 15.9.2024. Dostupné z: <https://www.zsvin.cz/kategorie/o-skole>. [cit. 2025-03-31].

ZÁKLADNÍ ŠKOLA T.G. MASARYKA BOJKOVICE, 2024. *Povinně zveřejňované informace*. Online. Dostupné z: <https://zsbojkovice.edupage.org/a/povinne-informace>. [cit. 2025-03-31].

ZIVILSCHUTZ ÖSTERREICH, 2022. „*SAFETY goes to school 2022*“. Online. Dostupné z: <https://zivilschutz.at/safety-goes-to-school-2022/>. [cit. 2025-04-07].

ZIVILSCHUTZVERBAND ÖSTERREICH, 2024. *Educational materials for civil protection and crisis preparedness*. Online. Dostupné z: <https://zivilschutz.at/>. [cit. 2024-10-30].

ZŠ S MŠ MICHALA REŠETKU HORNÁ SÚČA, 2025. *O škole*. Online. Dostupné z: <https://www.zssmshornasuca.sk/o-skole/>. [cit. 2025-04-01].

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Česká republika	38
Obrázek 2 Maďarsko.....	42
Obrázek 3 Polsko	45
Obrázek 4 Rakousko	49
Obrázek 5 Slovensko	53

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Komparace legislativy – výuka ochrany obyvatelstva	36
Tabulka 2 Struktura ochrany obyvatelstva v České republice.....	40
Tabulka 3 Struktura ochrany obyvatelstva v Maďarsku	43
Tabulka 4 Struktura ochrany obyvatelstva v Polsku	47
Tabulka 5 Struktura ochrany obyvatelstva v Rakousku	51
Tabulka 6 Struktura ochrany obyvatelstva na Slovensku	55
Tabulka 7 Komparace RVP – Ochrana obyvatelstva	64
Tabulka 8 SWOT analýza PVČ pro Českou republiku	67
Tabulka 9 Vyhodnocení výsledků	67
Tabulka 10 SWOT analýza PVČ pro Maďarsko	69
Tabulka 11 Vyhodnocení výsledků	69
Tabulka 12 SWOT analýza PVČ pro Polsko	71
Tabulka 13 Vyhodnocení výsledků	71
Tabulka 14 SWOT analýza PVČ pro Rakousko	72
Tabulka 15 Vyhodnocení výsledků	73
Tabulka 16 SWOT analýza PVČ pro Slovensko	74
Tabulka 17 Vyhodnocení výsledků	75

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Ganttův diagram – Harmonogram diplomové práce	61
Graf 2 Odpovědi na otázku č. 1	80
Graf 3 Odpovědi na otázku č. 5	81
Graf 4 Odpovědi na otázku č. 7	82
Graf 5 Odpovědi na otázku č. 20	83
Graf 6 Odpovědi na otázku č. 1	87
Graf 7 Odpovědi na otázku č. 5	88
Graf 8 Odpovědi na otázku č. 7	89
Graf 9 Odpovědi na otázku č. 20	90

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

apod.	a podobně
ČR	Česká republika
BRS	Bezpečnostní rada státu
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
GŘ HZS	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
KI	Kritická infrastruktura
kol.	kolektiv
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MU	Mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
např.	například
NAT	Nemzeti Alapterv (Národní základní kurikulum)
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Organizace Severoatlantické smlouvy)
NATO CPE	Centrum pro civilní nouzové plánování
OČMU	Ochrana člověka za mimořádných událostí
OO	Ochrana obyvatelstva
OSN	Organizace spojených národů
ÖFV	Rakouský požární svaz
POKOS	Příprava k obraně státu
PVČ	Preventivně výchovná činnost
pozn.	poznámka
RVP	Rámcový vzdělávací program

SR	Slovenská republika
SWOT	Analýza – Strengths (silné stránky), Weaknesses (slabé stránky), Opportunities (příležitosti) a Threats (hrozby)
ŠkVP	Školské vzdelávacie programy
ŠVP	Školní vzdělávací program
ŠVP	Štátny vzdelávací program
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaně
UNESCO	Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
UNDRR	Úřad OSN pro snižování rizika katastrof
USD	Americký dolar
V4	Regionální uskupení čtyř středoevropských států: České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska.
WHO	Světová zdravotnická organizace
ZŠ	Základní škola
Z.z.	Zbierka zákonov

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazníkové šetření – Česká republika (vzor)

Příloha P II: Dotazníkové šetření – Maďarsko (vzor)

Příloha P III: Dotazníkové šetření – Polsko (vzor)

Příloha P IV: Dotazníkové šetření – Rakousko (vzor)

Příloha P V: Dotazníkové šetření – Slovensko (vzor)

Příloha P VI: Pracovní sešit

OBSAH PRVNÍ PŘÍLOHY.

Dotazníkové šetření – Česká republika

Věk:

1. **Jak jsou ve veřejných budovách označeny únikové východy?**
 - a) Cedulka zelené barvy s piktogramem běžící osoby a šipkou.
 - b) Modrá cedulka, na které je nápis „Exit“.
 - c) Cedulka červené barvy s bílým křížem.
 - d) Žlutá cedulka s výrazným nápisem „Nouzový východ“, s vyznačením směru cesty.
2. **Zjistíš, že je v budově požár. Jaký je první krok?**
 - a) Ohlásím požár na tísňovou linku a bezpečně opustím budovu, pokud je to možné.
 - b) Běžím do nejnižšího patra a čekám, až požár skončí.
 - c) Co nejrychleji opustím budovu, k tomu použiji výtah.
 - d) Najdu zdroj požáru a se spolužáky se ho pokusím uhasit .
3. **Jak se zachováš, pokud je místnost, ve které se při požáru nacházíš, zakouřená:**
 - a) Před ústa si dám roušku a zhluboka do ní dýchám, držím se při zemi.
 - b) Držím se u země, chráním si nos i ústa a látkou a co nejrychleji opustím místnost.
 - c) Zakryji si ústa dlaní a dýchám jenom nosem. Snažím se dostat do nejvyššího patra budovy, protože jedovatý kouř klesá k zemi.
 - d) Pokusím se rychle utéct ven z budovy, i když musím proběhnout prostorem, který je zakouřený.
4. **Která z možností je v případě požáru a následné evakuaci z budovy správná?**
 - a) Nejbližším únikovým východem opustím neprodleně budovu a shromáždím se na bezpečném, předem určeném místě.
 - b) Použiji výtah, protože mi zajistí rychlou a bezpečnou evakuaci.
 - c) Schovám se v uzavřené místnosti a počkám na příjezd hasičů nebo členů jiného záchranného sboru.
 - d) Otevřu všechna okna a zjistím, jestli se už kouř rozptýlil. Potom opustím budovu evakuační cestou.
5. **Jak se zachovat při úniku nebezpečných chemických látek do ovzduší?**
 - a) Zůstanu v budově, co nejlépe utěsním okna a dveře a sleduji nařízení úřadů.
 - b) Otevřu všechna okna tak, aby látka co nejrychleji vyprchala.
 - c) Zakryji si nos a ústa a vyběhnu co nejdříve ven z budovy, i kdyby to znamenalo běžet přímo přes zamořenou oblast.
 - d) Upozorním na únik nebezpečné látky, pokusím se ji identifikovat a případně neutralizovat.
6. **Při evakuaci školy:**
 - a) Nezáleží na tom, kdo s kým školu opouští. Důležité je opustit budovu co nejdříve.
 - b) Opouští žáci školu společně se svým učitelem, aby byl přehled o všech osobách.
 - c) Snažím se opustit školu jako mezi prvními, případně se vrátit pro spolužáky.
 - d) Vezmu si všechny své osobní věci a potom opustím co nejrychleji budovu po vyznačené trase.

7. Při zasažení člověka elektrickým proudem vysokého napětí:

- a) Zavolám na tísňovou linku, nedotýkám se postiženého, neposkytuji mu první pomoc a vyčkám na odbornou pomoc.
- b) Pokusím se člověka okamžitě jakýmkoliv způsobem odtáhnout od elektrického zdroje do bezpečí. Tím postiženému zachráním život.
- c) Co nejrychleji odstraním dráty vysokého napětí a zahájím umělé dýchání.
- d) Rychle poskytnu první pomoc.

8. Pokud tě bouřka zastihne v autě, co uděláš?

- a) Zůstanu uvnitř v autě, zavřu dveře a okna, vypnu motor a nedotýkám se kovových částí.
- b) Okamžitě vyskočím z auta a běžím hledat úkryt pod stromem.
- c) Otevřu dveře, abych vyvětral horký vzduch.
- d) Řeknu řidiči, aby zastavil u krajnice a počkal už bouřka odezní.

9. Když tě zastihne tornádo v otevřené krajině, jak se zachováš?

- a) Najdu si nejbližší příkop nebo prohlubeň a lehnu si na zem.
- b) Poběžím co nejrychleji opačným směrem a budu si chránit hlavu.
- c) Rychle se snažím doběhnout ke stromu nebo sloupu a pevně ho chytnu. Počkám tam až tornádo pomine.
- d) Pokusím se co nejrychleji doběhnout do nejbližší vesnice nebo nejbližší chaty.

10. Co je, podle tvého názoru, hlavní příčinou povodní ve střední Evropě?

- a) Sopečná činnost a zemětřesení.
- b) Silné, vydatné deště, které zapříčiní vzestup hladin řek.
- c) Nadměrné odlesňování, zemědělská činnost a s tím spojené nadměrné zavlažování polí.
- d) Znečištění koryt řek a potoků a jejich břehů.

11. Hlavní funkce protipovodňových hrází je?

- a) Zvýšit rychlost toku řeky, tak aby nevznikla povodeň a voda mohla odtéct.
- b) Zadržet vodu a zabránit zaplavení území.
- c) Odklonit vodu do podzemí, kam se vsákně.
- d) Vyčistit vodu od hrubých nečistot a použít ji jako nádrž pro zásobu pitné vody.

12. Jak zastavíš tepenné krvácení?

- a) Stisknu tepnu 20 cm nad ranou a počkám na příjezd zdravotníků.
- b) Stisknu tepnu rukou těsně pod ranou na minimálně 5 minut.
- c) Stisknu tepnu rukou přímo v místě rány a přiložím tlakový obvaz.
- d) Ránu opláchnu vodou a počkám, až krvácení samo ustane.

13. Jaké jsou projevy epileptického záchvatu?

- a) Pomalé a klidné dýchání, horečka, třes rukou.
- b) Rýma, zimnice a slabé téměř neslyšitelné dýchání.
- c) Ztráta vědomí, křeče, třes a ztuhlost svalů.
- d) Bolest hlavy, pocit na zvracení a zvýšený tep.

14. Jaký je postup při otravě alkoholem nebo houbami:

- a) Dám postiženému sníst suchý chléb a zapít ho mlékem.
- b) Uložím postiženého do postele, aby se důkladně prospal.
- c) U postiženého se budu snažit vyvolat zvracení a přivolám mu lékařskou pomoc.
- d) Dám postiženému prášky od bolesti a počkám, až se jeho stavlepší.

15. Co uděláš, když se bude někdo topit?

- a) Zavolám někoho známého, aby ho vytáhnul z vody.
- b) Házím kolem něj klacky, aby se měl čeho zachytit a mohl se sám zachránit.
- c) Jestliže jsem dobrý plavec, tak pro něho skočím a vytáhnou ho na břeh nebo ihned zavolám pomoc. Nikdy nepřeceňuji své síly!
- d) Budu mu radit, co má přesně má dělat, aby se zachránil a dostal se ke břehu.

16. Co chtějí teroristé dosáhnout svými útoky?

- a) Snaží se, aby byl počet civilních obětí teroristického činu byl co nejvyšší.
- b) Chtějí útokem získat co největší finanční prostředky.
- c) Snaží se vzbudit v lidech strach, nejistotu a dosáhnout tím určitých politických cílů.
- d) Způsobit co největší materiální škody na infrastruktuře.

17. Jaký je hlavní cíl teroristických útoků?

- a) Ovládnutí co největšího území, ovládnutí světového trhu s drogami.
- b) Vyvolat strach, destabilizaci společnosti a dosáhnout tím svých politických nebo náboženských cílů.
- c) Zvýšení ekonomického růstu, zajištění materiálních prostředků pro své financování.
- d) Ochrana životního prostředí.

18. Jaký je hlavní rozdíl mezi organizovaným zločinem a terorismem?

- a) Terorismus má politický nebo ideologický motiv, organizovaný zločin se zaměřuje na finanční zisky.
- b) Terorismus se jednoznačně zaměřuje pouze na finanční zisk, zatím co organizovaný zločin na obchod se zbraněmi a s drogami.
- c) Terorismus je legální činnost zatím co organizovaný zločin ne.
- d) Terorismus je prováděn pouze státními institucemi, organizovaný zločin ne.

19. Jak budeš postupovat v případě nálezu podezřelého předmětu nebo zavazadla v hromadném dopravním prostředku, v parku nebo jinde:

- a) Podívám se do něj, abych zjistil, co obsahuje a vyhodnotím, jestli je obsah nebezpečný. Pokud to bude nutné, přivolám Policii.
- b) V žádném případě s předmětem nemanipuluji a volám linku 112.
- c) Opatrně předmět vezmu a odnesu na nejbližší policejní stanici. Pro jistotu nebudu používat hromadnou dopravu, abych nikoho neohrozil.
- d) Snažím se ho odstranit, zneškodnit například tím, že ho odhodím do řeky nebo rybníka.

20. Jaké jsou nejčastější kybernetické hrozby?

- a) Počítačové viry.
- b) Ransomware (vyděračský software), phishing a útoky DDoS.
- c) Útoky hackerů.
- d) Všechny výše uvedené možnosti.

21. Jak nejlépe chránit osobní údaje na internetu?

- a) Sdílet je pouze s nejbližšími přáteli na vybraných sociálních sítích.
- b) Používat silná hesla a dvoufaktorové ověření.
- c) Ukládat je do souborů, které jsou veřejně přístupné.
- d) Nikdy se nepřipojovat k veřejným Wi-Fi sítím.

22. Co je EU (European Union)?

- a) Mezinárodní organizace sdružující evropské státy za účelem hospodářské a politické spolupráce.
- b) Obranná vojenská aliance chránící Evropu před vnějšími hrozbami.
- c) Evropská organizace, která řídí všechny evropské státy a jejich vlády.
- d) Skupina sdružující firmy a banky pro podporu ekonomiky v Evropě.

23. Co je NATO (North Atlantic Treaty Organization)?

- a) Mezinárodní organizace zaměřená na ekonomickou spolupráci v Evropě.
- b) Politicko-vojenská aliance zajišťující kolektivní obranu svých členů.
- c) Sdružení vybraných států Evropy, které se zaměřují na ochranu životního prostředí.
- d) Organizace pro rozvoj jaderné energie a jaderných zdrojů.

24. Co rozumíte pod pojmem vojenský konflikt?

- a) Jakýkoliv spor mezi státy nebo skupinami bez použití síly.
- b) Ozbrojené střetnutí mezi státy nebo skupinami s cílem prosadit své zájmy.
- c) Společné cvičení armád různých států.
- d) Mezinárodní dohoda o vojenské spolupráci při ohrožení státu.

25. Co je hlavním cílem humanitární pomoci?

- a) Podporovat obyvatele chudých zemí dodávkami potravin.
- b) Poskytnout okamžitou pomoc lidem postiženým krizemi, katastrofami válkami nebo epidemiemi.
- c) Výhradně zdravotní péče, která je poskytována mezinárodními neziskovými organizacemi.
- d) Finanční podpora určená pro obnovu infrastruktury. Dlouhodobá ekonomická pomoc rozvojovým zemím.

Správné odpovědi:

1.a), 2.a), 3.b), 4.a), 5.a), 6.b), 7.a), 8.a), 9.a), 10.b), 11.b), 12.c), 13.c), 14.c), 15.c), 16.c), 17.b), 18.a), 19.b), 20.d), 21.b), 22.a), 23.b), 24.b), 25.b)

Test je dostupný i na:

https://docs.google.com/forms/d/1VhIFg0QQZ4e5ihgVZ5iRKzEt4jq7FXh9sMjmbZqr5_8/edit

OBSAH DRUHÉ PŘÍLOHY.

Kérdőíves felmérés – Magyarország

Kor:

1. Hogyan vannak kijelölve a menekülési útvonalak a középületekben?

- a) Zöld tábla futó ember piktogramjával és nyíllal.
- b) Kék tábla, amely azt mondja: "Kilépés".
- c) Piros jel fehér kereszttel.
- d) Sárga tábla a haladási irányt jelző, jól látható "Vészkijárat" felirattal.

2. Felfedezi, hogy tűz van az épületben. Mi az első lépés?

- a) Jelentem a tüzet a segélyvonalon, és lehetőség szerint biztonságosan elhagyom az épületet.
- b) Lefutok a legalsó emeletre, és megvárom, amíg a tűz véget ér.
- c) A lehető leggyorsabban elhagyom az épületet a lift segítségével.
- d) Megkeresem a tűz forrását, és az osztálytársaimmal együtt megpróbálom eloltani.

3. Hogyan viselkedik, ha a szoba, amelyben tűzvész közben tartózkodik, füstös?

- a) Maszkot teszek a számra, és mélyeket lélegezek bele, a földre kapaszkodva.
- b) A földön maradok, az orrom és a számat kendővel védem, és a lehető leggyorsabban elhagyom a helyiséget.
- c) Tenyeremmel eltakarom a számat, és csak az orromon keresztül lélegzem. Megpróbálom feljutni az épület legfelső emeletére, miközben a mérgező füst leszáll a földre.
- d) Megpróbálom gyorsan kiszaladni az épületből, még akkor is, ha füstös területen kell átszaladnom.

4. A lehetőségek közül melyik a helyes tűz esetén, majd az épületből történő evakuáláskor?

- a) Azonnal elhagyom az épületet a legközelebbi menekülési kijáraton keresztül, és egy biztonságos, előre meghatározott helyen gyülekezek.
- b) Liftet fogok használni, mert az biztosítja a gyors és biztonságos evakuálást.
- c) Elbújok egy zárt helyiségben és várom a tűzoltók vagy egy másik mentőcsoport tagjainak érkezését.
- d) Kinyitom az összes ablakot, és megnézem, eloszlott-e a füst. Ezután az evakuációs útvonalon hagyom el az épületet.

5. Hogyan kell viselkedni veszélyes vegyi anyagok levegőbe kerülése esetén?

- a) Az épületben maradok, lehetőség szerint lezárom az ablakokat és ajtókat, és követem a hatóságok utasításait.
- b) Kinyitom az összes ablakot, hogy az anyag a lehető leggyorsabban elpárologjon.
- c) Takarja el az orrom és a számat, és a lehető leggyorsabban rohanjon ki az épületből, még akkor is, ha ez azt jelenti, hogy egyenesen át kell futnom a fertőzött területen.
- d) Felhívom a figyelmet a veszélyes anyag kiszivárgására, megpróbálom azonosítani, esetleg semlegesíteni.

6. Az iskola evakuálásakor:

- a) Nem mindegy, hogy ki kivel hagyja el az iskolát. Fontos, hogy a lehető leghamarabb elhagyják az épületet.
- b) A tanulók tanárjukkal együtt hagyják el az iskolát, hogy minden személyről áttekintést kapjanak.
- c) Igyekszem az elsők között otthagyni az iskolát, vagy az osztálytársaimért visszatérni.
- d) Elviszem az összes személyes holmimat, majd a lehető leggyorsabban elhagyom az épületet a kijelölt útvonalon.

7. Ha valakit nagyfeszültségű elektromos áram ér:

- a) Hívom a segélyvonalat, az érintetthez nem nyúlok, elsősegélyt nem nyújtok és várom a szakszerű segítséget.
- b) Megpróbálom a személyt minden lehetséges módon azonnal biztonságos helyre húzni az áramforrástól. Megmentem a rokkant életét.
- c) A lehető leggyorsabban eltávolítom a nagyfeszültségű vezetékeket és elkezdem a esterséges lélegeztetést.
- d) Gyorsan nyújtok elsősegélyt.

8. Ha egy zivatar elkap az autóban, mit fogsz tenni?

- a) Bent maradok az autóban, becsukom az ajtókat és ablakokat, leállítom a motort és nem érek hozzá fém alkatrészekhez.
- b) Azonnal kiugrok a kocsiból és rohanok menedéket keresni egy fa alatt.
- c) Kinyitom az ajtót, hogy kiszellőztessem a forró levegőt.
- d) Mondom a sofőrnek, hogy húzódjon le a vállánál, és várja meg, amíg elmúlik a vihar.

9. Ha elkap egy tornádó a nyílt terepen, hogyan viselkedsz?

- a) Megkeresem a legközelebbi árkot vagy mélyedést, és lefekszem a földre.
- b) A lehető leggyorsabban futok az ellenkező irányba, és védem a fejemet.
- c) Gyorsan megpróbálok egy fához vagy rúdhoz futni, és határozottan megragadom. Megvárom, amíg elmúlik a tornádó.
- d) Megpróbálok minél gyorsabban futni a legközelebbi faluba vagy a legközelebbi kunyhóba.

10. Ön szerint mi a fő oka a közép-európai árvizeknek?

- a) Vulkáni tevékenység és földrengések.
- b) Heves, heves esőzések, amelyek a folyók vízszintjének emelkedését okozzák.
- c) Túlzott erdőirtás, mezőgazdasági tevékenység és az ezzel járó túlzott öntözés.
- d) A folyómedrek, patakok és partjaik szennyezése.

11. Az árvízi akadályok fő funkciója?

- a) Növelje a folyó áramlási sebességét, hogy ne következzen be árvíz, és a víz el tudjon folyni.
- b) A víz visszatartása és a terület elöntésének megakadályozása.
- c) Vezesse a vizet a föld alá, ahol elnyeli.
- d) Tisztítsa meg a vizet a durva szennyeződésektől, és használja ivóvíz-ellátási tartályként.

12. Hogyan lehet megállítani az artériás vérzést?

- a) Megszorítom az artériát 20 cm-rel a seb felett, és megvárom a mentők kiérkezését.
- b) A kezemmel legalább 5 percig szorítom az artériát közvetlenül a seb alatt.
- c) Közvetlenül a seb helyén a kezemmel összenyomom az artériát és nyomókötet helyezek fel.
- d) A sebet vízzel leöblítem és megvárom, míg a vérzés magától eláll.

13. Mik az epilepsziás roham tünetei?

- a) Lassú és nyugodt légzés, láz, kézremegés.
- b) Hideg, hidegrázás és gyenge, szinte hallhatatlan légzés.
- c) Eszméletvesztés, görcsök, remegés és izommerevség.
- d) Fejfájás, hányinger és szapora szívverés.

14. Mi az eljárás alkohol- vagy gombamérgezés esetén?

- a) Az érintettnek száraz kenyeret adok enni és tejet inni.
- b) Lefektetem az érintettet, hogy nyugodtan aludjon.
- c) Megpróbálom hánytatni az áldozatot, és orvosi segítséget hívok.
- d) Fájdalomcsillapítót adok az áldozatnak, és megvárom, amíg az állapota javul.

15. Mit teszel, ha valaki fulladozik?

- a) Felhívok valakit, akit ismerek, hogy húzza ki a vízből.
- b) Botokat dobok köré, hogy legyen mit megfognia, és meg tudja menteni magát.
- c) Ha jó úszó vagyok, akkor nekiugrok és kirántom a partra, vagy azonnal segítséget hívok. Soha nem becsülöm túl az erőmet!
- d) Tanácsot adok neki, hogy pontosan mit kell tennie, hogy megmentse magát és elérje a partot.

16. Mit akarnak elérni a terroristák támadásaikkal?

- a) Igyekeznek minél magasabbra emelni a terrorcselekmény polgári áldozatainak számát.
- b) Támadás útján a lehető legnagyobb forráshoz akarnak jutni.
- c) Igyekeznek félelmet, bizonytalanságot kelteni az emberekben, és ezzel bizonyos politikai célokat elérni.
- d) Az infrastruktúrában a lehető legnagyobb anyagi kárt okozza.

17. Mi a terrortámadások fő célja?

- a) A lehető legnagyobb terület ellenőrzése, a világ kábítószerpiacának ellenőrzése.
- b) Félelmet kelteni, destabilizálni a társadalmat és ezzel elérni politikai vagy vallási céljait.
- c) A gazdasági növekedés fokozása, finanszírozásának anyagi források biztosítása.
- d) Környezetvédelem.

18. Mi a fő különbség a szervezett bűnözés és a terrorizmus között?

- a) A terrorizmusnak politikai vagy ideológiai indítéka van, a szervezett bűnözés a pénzügyi haszonra összpontosít.
- b) A terrorizmus egyértelműen csak az anyagi haszonszerzésre összpontosít, míg a szervezett bűnözés a fegyver- és kábítószer-kereskedelemre.
- c) A terrorizmus legális tevékenység, míg a szervezett bűnözés nem.
- d) A terrorizmust csak állami intézmények hajtják végre, a szervezett bűnözést nem.

19. Hogyan jár el, ha gyanús tárgyat vagy poggyászt talál a tömegközlekedésben, parkban vagy máshol:

- a) Megnézem, mit tartalmaz, és értékelem, hogy veszélyes-e a tartalom. Ha kell, hívom a rendőrséget.
- b) Semmi esetre sem manipulálom a tárgyat és hívom a 112-t.
- c) Óvatosan átveszem a tárgyat és beviszem a legközelebbi rendőrőrsre. A biztonság kedvéért nem fogok tömegközlekedést használni, így senkit sem teszek veszélybe.
- d) Megpróbálom eltávolítani, semlegesíteni, például folyóba, tóba dobva.

20. Melyek a leggyakoribb kiberfenyegetések?

- a) Számítógépes vírusok.
- b) Ransomware (zsaroló szoftver), adathalászat és DDoS támadások.
- c) Hackerek támadásai.
- d) A fenti lehetőségek mindegyike.

21. Mi a legjobb módja a személyes adatok védelmének az interneten?

- a) Csak közeli barátaival ossza meg őket a kiválasztott közösségi hálózatokon.
- b) Használjon erős jelszavakat és kétlépcsős hitelesítést.
- c) Tárolja azokat nyilvánosan elérhető fájlokban.
- d) Soha ne csatlakozzon nyilvános Wi-Fi hálózatokhoz.

22. Mi az EU (Európai Unió)?

- a) Az európai államokat gazdasági és politikai együttműködés céljából egyesítő nemzetközi szervezet.
- b) Védelmi katonai szövetség, amely megvédi Európát a külső fenyegetésektől.
- c) Az európai szervezet, amely irányítja az összes európai államot és azok kormányait.
- d) Vállalkozásokat és bankokat tömörítő csoport az európai gazdaság támogatása érdekében.

23. Mi az a NATO (Észak-atlanti Szerződés Szervezete)?

- a) Az európai gazdasági együttműködésre összpontosító nemzetközi szervezet.
- b) Tagjai kollektív védelmét biztosító politikai-katonai szövetség.
- c) A környezetvédelemre összpontosító kiválasztott európai államok szövetsége.
- d) Atomenergia és nukleáris erőforrások fejlesztésének szervezete.

24. Mit értesz katonai konfliktus kifejezésen?

- a) Bármilyen vita államok vagy csoportok között erőszak alkalmazása nélkül.
- b) Fegyveres konfrontáció államok vagy csoportok között érdekeik érvényesítése érdekében.
- c) A különböző államok hadseregeinek közös gyakorlata.
- d) Nemzetközi megállapodás a katonai együttműködésről az államot fenyegető veszély esetén.

25. Mi a humanitárius segítségnyújtás fő célja?

- a) Támogassa a szegény országok lakóit élelmiszer-ellátással.
- b) Azonnali segítségnyújtás a válságok, katasztrófák, háborúk vagy járványok által érintett embereknek.
- c) Kizárólag egészségügyi ellátás, amelyet nemzetközi non-profit szervezetek biztosítanak.
- d) Infrastruktúra helyreállítására szánt pénzügyi támogatás. Hosszú távú gazdasági segély a fejlődő országoknak.

Správné odpovědi:

1.a), 2.a), 3.b), 4.a), 5.a), 6.b), 7.a), 8.a), 9.a), 10.b), 11.b), 12.c), 13.c), 14.c), 15.c), 16.c), 17.b), 18.a), 19.b), 20.d), 21.b), 22.a), 23.b), 24.b), 25.b)

Test je dostupný i na:

https://docs.google.com/forms/d/1fgLzah-s6yTxPD_CRHosx4LM6d2i8s38-kKJi_2sMkQ/edit

OBSAH TŘETÍ PŘÍLOHY.

Badanie ankietowe – Polska

Wiek:

1. Jak oznakowane są drogi ewakuacyjne w budynkach użyteczności publicznej?

- a) Zielony znak z piktogramem biegnącej osoby i strzałką.
- b) Niebieski znak z napisem „Wyjście”.
- c) Czerwony znak z białym krzyżem.
- d) Znak żółty z wyraźnym napisem „Wyjście awaryjne”, wskazujący kierunek jazdy.

2. Odkrywasz, że w budynku wybuchł pożar. Jaki jest pierwszy krok?

- a) Zgłoszę pożar na linię alarmową i w miarę możliwości bezpiecznie opuszczę budynek.
- b) Zbiegam na najniższe piętro i czekam, aż ogień ucichnie.
- c) Opuszczę budynek tak szybko, jak to możliwe, korzystając z windy.
- d) Znajdę źródło pożaru i spróbuję go ugasić wraz z kolegami z klasy.

3. Jak się zachować, jeśli w pomieszczeniu, w którym się znajdujesz podczas pożaru jest zadymione:

- a) Nakładam maskę na usta i głęboko wdycham, trzymając się ziemi.
- b) Leżę na ziemi, zakrywam nos i usta chusteczką i jak najszybciej wychodzę z pomieszczenia.
- c) Zakrywam usta dłonią i oddycham tylko przez nos. Próbuję dostać się na najwyższe piętro budynku, gdy trujący dym opada na ziemię.
- d) Postaram się szybko wybiec z budynku, nawet jeśli będę musiał biegać przez zadymiony obszar.

4. Która z opcji jest właściwa w przypadku pożaru i późniejszej ewakuacji z budynku?

- a) Natychmiast opuszczę budynek najbliższym wyjściem ewakuacyjnym i zbiorę się w bezpiecznym, wcześniej ustalonym miejscu.
- b) Będę korzystać z windy, ponieważ zapewni to szybką i bezpieczną ewakuację.
- c) Schowam się w zamkniętym pomieszczeniu i będę czekał na przybycie strażaków lub członków innej ekipy ratowniczej.
- d) Otwieram wszystkie okna i sprawdzam, czy dym opadł. Następnie opuszczam budynek drogą ewakuacyjną.

5. Jak zachować się w przypadku uwolnienia się niebezpiecznych substancji chemicznych do powietrza?

- a) Pozostanę w budynku, uszczelnię okna i drzwi najlepiej jak potrafię i zastosuję się do poleceń władz.
- b) Otwieram wszystkie okna, aby substancja jak najszybciej odparowała.
- c) Zakryj nos i usta i jak najszybciej wybiegnij z budynku, nawet jeśli oznacza to biegnięcie prosto przez zainfekowany teren.
- d) Zwrócę uwagę na wyciek substancji niebezpiecznej, spróbuję ją zidentyfikować i ewentualnie zneutralizować.

6. Podczas ewakuacji szkoły:

- a) Nie ma znaczenia, kto z kim kończy szkołę. Ważne jest, aby jak najszybciej opuścić budynek.
- b) Uczniowie opuszczają szkołę razem ze swoim nauczycielem, tak aby mieć wgląd w wszystkie osoby.
- c) Staram się wychodzić ze szkoły jako jeden z pierwszych lub wracać do kolegów.
- d) Zbiorę wszystkie swoje rzeczy osobiste i następnie możliwie najszybciej opuszczę budynek wyznaczoną trasą.

7. Gdy osoba zostanie porażona prądem elektrycznym o wysokim napięciu:

- a) Dzwonię na numer alarmowy, nie dotykam poszkodowanego, nie udzielam mu pierwszej pomocy i czekam na fachową pomoc.
- b) Dołożę wszelkich starań, aby natychmiast odciągnąć osobę od źródła prądu elektrycznego w bezpieczne miejsce. Uratuję życie osoby niepełnosprawnej.
- c) Jak najszybciej odłączę przewody wysokiego napięcia i rozpocznę sztuczne oddychanie.
- d) Szybko udzielę pierwszej pomocy.

8. Jeśli w samochodzie zastanie Cię burza, co zrobisz?

- a) Pozostaję w samochodzie, zamykam drzwi i okna, wyłączam silnik i nie dotykam metalowych części.
- b) Natychmiast wyskakuję z samochodu i biegnę, aby schronić się pod drzewem.
- c) Otwieram drzwi, żeby wywietrzyć gorące powietrze.
- d) Mówię kierowcy, aby zjechał na pobocze i poczekał, aż burza minie.

9. Jeśli złapie Cię tornado na otwartej przestrzeni, jak się zachowasz?

- a) Znajduję najbliższy rów lub zagłębienie i kładę się na ziemi.
- b) Pobiegnę tak szybko, jak to możliwe w przeciwnym kierunku i ochronię głowę.
- c) Próbuję szybko dobiec do drzewa lub słupa i mocno się go chwycić. Poczekał tam, aż tornado minie.
- d) Postaram się pobiec jak najszybciej do najbliższej wioski lub najbliższej chaty.

10. Co Twoim zdaniem jest główną przyczyną powodzi w Europie Środkowej?

- a) Aktywność wulkaniczna i trzęsienia ziemi.
- b) Ulewne, ulewne deszcze, które spowodują podniesienie się poziomu rzek.
- c) Nadmierne wylesianie, działalność rolnicza i związane z nią nadmierne nawadnianie pól.
- d) Zanieczyszczenie koryt rzek i strumieni oraz ich brzegów.

11. Główną funkcją zapór przeciwpowodziowych jest?

- a) Zwiększyć prędkość przepływu rzeki, aby nie doszło do powodzi i aby woda mogła odpłynąć.
- b) Zatrzymywanie wody i zapobieganie zalaniu terytorium.
- c) Sprowadzić wodę pod ziemię, gdzie zostanie wchłonięta.
- d) Oczyszczyć wodę z większych zanieczyszczeń i wykorzystać ją jako zbiornik do zaopatrzenia w wodę pitną.

12. Jak zatamować krwawienie tętnicze?

- a) Uciskam tętnicę 20 cm nad raną i czekam na przyjazd ratowników.
- b) Ściskam tętnicę dłonią tuż pod raną przez co najmniej 5 minut.
- c) Ściskam tętnicę dłonią bezpośrednio w miejscu rany i zakładam bandaż uciskowy.
- d) Oplukuję ranę wodą i czekam, aż krwawienie samoistnie ustanie.

13. Jakie są objawy napadu padaczkowego?

- a) Powolny i spokojny oddech, gorączka, drżenie rąk.
- b) Zimno, dreszcze i słaby, prawie niesłyszalny oddech.
- c) Utrata przytomności, drgawki, drżenie i sztywność mięśni.
- d) Ból głowy, nudności i przyspieszone bicie serca.

14. Jak wygląda postępowanie w przypadku zatrucia alkoholem lub grzybami:

- a) Dam poszkodowanemu suchy chleb do jedzenia i mleko do picia.
- b) Kładę poszkodowanego do łóżka, aby mógł spokojnie spać.
- c) Spróbuję wywołać u ofiary wymioty i wezwę pomoc lekarską.
- d) Podam ofierze tabletki przeciwbólowe i poczekał, aż jego stan się poprawi.

15. Co zrobisz, jeśli ktoś się tonie?

- a) Wzywam znajomą osobę, aby wyciągnęła go z wody.
- b) Rzucam wokół niego kije, żeby miał się czego chwycić i mógł się uratować.
- c) Jeśli jestem dobrym pływakiem, skoczę po niego i wyciągnę go do brzegu lub natychmiast wezwę pomoc. Nigdy nie przeceniam swoich mocy!
- d) Doradzę mu, co dokładnie powinien zrobić, aby się uratować i dotrzeć do brzegu.

16. Co terroryści chcą osiągnąć swoimi atakami?

- a) Starają się, aby liczba cywilnych ofiar aktu terrorystycznego była jak największa.
- b) Chcą zdobyć jak największe fundusze poprzez atak.
- c) Próbuje wzbudzić w ludziach strach i niepewność, a tym samym osiągnąć określone cele polityczne.
- d) Spowodować możliwie największe szkody materialne w infrastrukturze.

17. Jaki jest główny cel ataków terrorystycznych?

- a) Kontrola możliwie największego terytorium, kontrola światowego rynku narkotykowego.
- b) Wywoływać strach, destabilizację społeczeństwa i w ten sposób osiągać swoje cele polityczne lub religijne.
- c) Zwiększanie wzrostu gospodarczego, zabezpieczenie środków materialnych na jego finansowanie.
- d) Ochrona środowiska.

18. Jaka jest główna różnica pomiędzy przestępczością zorganizowaną a terroryzmem?

- a) Terroryzm ma motyw polityczny lub ideologiczny, przestępczość zorganizowana koncentruje się na korzyściach finansowych.
- b) Terroryzm wyraźnie koncentruje się wyłącznie na korzyściach finansowych, podczas gdy przestępczość zorganizowana koncentruje się na handlu bronią i narkotykami.
- c) Terroryzm jest działalnością legalną, podczas gdy przestępczość zorganizowana nie.
- d) Terroryzm jest realizowany wyłącznie przez instytucje państwowe, przestępczość zorganizowana nie.

19. Jak postąpisz w przypadku znalezienia podejrzanego przedmiotu lub bagażu w transporcie publicznym, w parku lub w innym miejscu:

- a) Sprawdzam, co zawiera i oceniam, czy treść jest niebezpieczna. W razie potrzeby wezwę policję.
- b) W żadnym wypadku nie manipuluję obiektem i nie dzwonię pod numer 112.
- c) Ostrożnie wezmę przedmiot i zaniosę na najbliższy komisariat Policji. Dla bezpieczeństwa nie będę korzystał z komunikacji miejskiej, więc nie narażam nikogo na ryzyko.
- d) Próbuję go usunąć, zneutralizować, na przykład wrzucając do rzeki lub stawu.

20. Jakie są najczęstsze zagrożenia cybernetyczne?

- a) Wirusy komputerowe.
- b) Ransomware (oprogramowanie do szantażu), phishing i ataki DDoS.
- c) Ataki hakerów.
- d) Wszystkie powyższe opcje.

21. Jaki jest najlepszy sposób ochrony danych osobowych w Internecie?

- a) Udostępniaj je tylko bliskim znajomym na wybranych portalach społecznościowych.
- b) Używaj silnych haseł i uwierzytelniania dwuskładnikowego.
- c) Przechowywać je w plikach publicznie dostępnych.
- d) Nigdy nie łącz się z publicznymi sieciami Wi-Fi.

22. Czym jest UE (Unia Europejska)?

- a) Organizacja międzynarodowa zrzeszająca państwa europejskie w celu współpracy gospodarczej i politycznej.
- b) Sojusz wojskowo-obronny chroniący Europę przed zagrożeniami zewnętrznymi.
- c) Organizacja europejska rządząca wszystkimi państwami europejskimi i ich rządami.
- d) Grupa zrzeszająca firmy i banki w celu wspierania gospodarki w Europie.

23. Czym jest NATO (Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego)?

- a) Organizacja międzynarodowa skupiona na współpracy gospodarczej w Europie.
- b) Sojusz polityczno-wojskowy zapewniający zbiorową obronę swoim członkom.
- c) Stowarzyszenie wybranych państw europejskich zajmujących się ochroną środowiska.
- d) Organizacja Rozwoju Energii Jądrowej i Zasobów Jądrowych.

24. Co rozumiesz pod pojęciem konfliktu zbrojnego?

- a) Wszelkie spory między państwami lub grupami bez użycia siły.
- b) Zbrojna konfrontacja między państwami lub grupami w celu realizacji ich interesów.
- c) Wspólne ćwiczenia armii różnych państw.
- d) Umowa międzynarodowa o współpracy wojskowej w przypadku zagrożenia państwa.

25. Jaki jest główny cel pomocy humanitarnej?

- a) Wspieraj mieszkańców biednych krajów dostawami żywności.
- b) Udzielanie natychmiastowej pomocy osobom dotkniętym kryzysami, katastrofami, wojnami czy epidemiami.
- c) Wyłącznie opieka zdrowotna, którą zapewniają międzynarodowe organizacje non-profit.
- d) Wsparcie finansowe przeznaczone na odbudowę infrastruktury. Długoterminowa pomoc gospodarcza dla krajów rozwijających się.

Správné odpovedi:

1.a), 2.a), 3.b), 4.a), 5.a), 6.b), 7.a), 8.a), 9.a), 10.b), 11.b), 12.c), 13.c), 14.c), 15.c), 16.c), 17.b), 18.a), 19.b), 20.d), 21.b), 22.a), 23.b), 24.b), 25.b)

Test je dostupný i na:

https://docs.google.com/forms/d/1Y_dbr2qYGf7MySFgFIfPNSTI5nu6d1UQcXsq0N4UU8E/edit

OBSAH ČTVRTÉ PŘÍLOHY.

Fragebogenumfrage – Österreich

Alter:

1. Wie werden Fluchtwege in den öffentlichen Gebäuden gekennzeichnet?

- a) Ein grünes Schild mit dem Piktogramm einer laufenden Person und einem Pfeil.
- b) Ein blaues Schild mit der Aufschrift „Exit“.
- c) Ein rotes Schild mit einem weißen Kreuz.
- d) Ein gelbes Schild mit der deutlich sichtbaren Aufschrift „Notausgang“, das die Fahrtrichtung anzeigt.

2. Sie stellen fest, dass es im Gebäude brennt. Was ist der erste Schritt?

- a) Ich werde den Brand der Notrufnummer melden und das Gebäude möglichst sicher verlassen.
- b) Ich renne in die unterste Etage und warte, bis das Feuer erlischt.
- c) Ich verlasse das Gebäude so schnell wie möglich mit dem Aufzug.
- d) Ich werde den Brandherd finden und gemeinsam mit meinen Klassenkameraden versuchen, ihn zu löschen.

3. Wie verhalten Sie sich, wenn der Raum, in dem Sie sich während eines Brandes aufhalten, verraucht ist:

- a) Ich ziehe mir eine Maske über den Mund und atme tief hinein, wobei ich mich am Boden festhalte.
- b) Ich bleibe am Boden, schütze Nase und Mund mit einem Tuch und verlasse den Raum so schnell wie möglich.
- c) Ich bedecke meinen Mund mit meiner Handfläche und atme nur durch die Nase. Ich versuche, in die oberste Etage des Gebäudes zu gelangen, während der giftige Rauch zu Boden sinkt.
- d) Ich werde versuchen, schnell aus dem Gebäude zu rennen, auch wenn ich durch einen verrauchten Bereich laufen muss.

4. Welche der Optionen ist im Brandfall und anschließender Evakuierung aus dem Gebäude richtig?

- a) Ich verlasse das Gebäude unverzüglich über den nächstgelegenen Fluchtausgang und versammele mich an einem sicheren, vorher festgelegten Ort.
- b) Ich werde den Aufzug benutzen, weil er eine schnelle und sichere Evakuierung gewährleistet.
- c) Ich verstecke mich in einem geschlossenen Raum und warte auf die Ankunft von Feuerwehrleuten oder Mitgliedern eines anderen Rettungsteams.
- d) Ich öffne alle Fenster und schaue, ob sich der Rauch verzogen hat. Anschließend verlasse ich das Gebäude über den Evakuierungsweg.

5. Wie verhält man sich, wenn gefährliche chemische Stoffe in die Luft gelangen?

- a) Ich werde im Gebäude bleiben, die Fenster und Türen so gut wie möglich abdichten und den Anweisungen der Behörden Folge leisten.
- b) Ich öffne alle Fenster, damit die Substanz möglichst schnell verdunstet.
- c) Ich bedecke meine Nase und meinen Mund und renne so schnell wie möglich aus dem Gebäude, auch wenn das bedeutet, dass ich direkt durch das befallene Gebiet laufen muss.
- d) Ich werde auf das Austreten eines gefährlichen Stoffes aufmerksam machen und versuchen, ihn zu identifizieren und ggf. zu neutralisieren.

6. Bei Räumung der Schule:

- a) Es spielt keine Rolle, wer mit wem die Schule verlässt. Es ist wichtig, das Gebäude so schnell wie möglich zu verlassen.
- b) Die Schüler verlassen die Schule gemeinsam mit ihrem Lehrer, sodass ein Überblick über alle Personen besteht.
- c) Ich versuche, als einer der Ersten die Schule zu verlassen oder für meine Klassenkameraden zurückzukommen.
- d) Ich nehme alle meine persönlichen Gegenstände mit und verlasse dann das Gebäude so schnell wie möglich über den markierten Weg.

7. Wenn eine Person von einem Hochspannungsstrom getroffen wird:

- a) Ich rufe den Notruf an, berühre den Betroffenen nicht, leiste ihm keine Erste Hilfe und warte auf professionelle Hilfe.
- b) Ich werde versuchen, die Person auf jede erdenkliche Weise sofort von der Stromquelle wegzuziehen und in Sicherheit zu bringen. Ich werde das Leben des betroffenen Menschen retten.
- c) Ich werde so schnell wie möglich die Hochspannungskabel entfernen und mit der künstlichen Beatmung beginnen.
- d) Ich werde schnell Erste Hilfe leisten.

8. Was wirst du tun, wenn dich ein Gewitter im Auto erwischt?

- a) Ich bleibe im Auto, schließe die Türen und die Fenster, stelle den Motor ab und berühre keine Metallteile.
- b) Ich springe sofort aus dem Auto und renne, um unter einem Baum Schutz zu finden.
- c) Ich öffne die Tür, um die heiße Luft abzulassen.
- d) Ich fordere den Fahrer auf, am Straßenrand anzuhalten und zu warten, bis der Sturm vorbei ist.

9. Wie verhalten Sie sich, wenn Sie auf freiem Feld in einen Tornado geraten?

- a) Ich finde den nächsten Graben oder die nächste Vertiefung und lege mich auf den Boden.
- b) Ich werde so schnell wie möglich in die andere Richtung laufen und meinen Kopf schützen.
- c) Ich versuche schnell zu einem Baum oder einer Säule zu laufen und sie festzuhalten. Ich werde dort warten, bis der Tornado vorbei ist.
- d) Ich werde versuchen, so schnell wie möglich zum nächsten Dorf oder zur nächsten Hütte zu laufen.

10. Was ist Ihrer Meinung nach der Hauptursache für Überschwemmungen in Mitteleuropa?

- a) Vulkanische Aktivität und Erdbeben.
- b) Starke, ergiebige Regenfälle, die zu einem Anstieg des Flusspegels führen.
- c) Übermäßige Abholzung, landwirtschaftliche Tätigkeit und damit verbundene übermäßige Bewässerung von Feldern.
- d) Verschmutzung von den Flussbetten und den Bächen sowie ihren Ufern.

11. Die Hauptfunktion von Hochwassersperren ist?

- a) Sie erhöhen die Fließgeschwindigkeit des Flusses, damit es nicht zu einer Überschwemmung kommt und das Wasser abfließen kann.
- b) Um das Wasser zurückzuhalten und eine Überschwemmung des Territoriums zu verhindern.
- c) Sie leiten das Wasser in den Untergrund um, wo es absorbiert wird.
- d) Sie reinigen das Wasser von groben Verunreinigungen und Sie nutzen es als ein Tank für die Trinkwasserversorgung.

12. Wie stoppt man arterielle Blutungen?

- a) Ich drücke die Arterie 20 cm oberhalb der Wunde und warte auf das Eintreffen der Sanitäter.
- b) Ich drücke die Arterie mit meiner Hand mindestens 5 Minuten lang direkt unter der Wunde zusammen.
- c) Ich drücke die Arterie mit der Hand direkt an der Wundstelle und lege einen Druckverband an.
- d) Ich spüle die Wunde mit Wasser aus und warte, bis die Blutung von selbst aufhört.

13. Was sind die Symptome eines epileptischen Anfalls?

- a) Langsames und ruhiges Atmen, Fieber, Handzittern.
- b) Kälte, Schüttelfrost und schwache, fast unhörbare Atmung.
- c) Bewusstlosigkeit, Krämpfe, Zittern und Muskelsteifheit.
- d) Kopfschmerzen, Übelkeit und erhöhte Herzfrequenz.

14. Wie wird bei einer Alkohol- oder Pilzvergiftung vorgegangen:

- a) Ich gebe der betroffenen Person trockenes Brot zu essen und Milch zu trinken.
- b) Ich lege den betroffenen ins Bett, damit er tief und fest schläft.
- c) Ich werde versuchen, beim betroffenen Erbrechen auszulösen und eine ärztliche Hilfe zu rufen.
- d) Ich gebe die betroffenen Schmerztabletten und warte, bis sich sein Zustand bessert.

15. Was werden Sie tun, wenn jemand ertrinkt?

- a) Ich rufe jemanden, den ich kenne, um ihn aus dem Wasser zu ziehen.
- b) Ich werfe Stöcke um ihn herum, damit er etwas zum Festhalten hat und sich retten kann.
- c) Eine, falls ich gut schwimmen kann, springe ich zu ihm und ziehe ihn ans Ufer oder rufe sofort Hilfe. Ich überschätze nie meine Kräfte!
- d) Ich werde ihm sagen, was genau er tun soll, um sich zu retten und das Ufer zu erreichen.

16. Was wollen Terroristen mit ihren Anschlägen erreichen?

- a) Sie versuchen, die Zahl der zivilen Opfer eines Terroranschlags so hoch wie möglich zu machen.
- b) Sie wollen durch einen Angriff möglichst große Gelder beschaffen.
- c) Sie versuchen, bei Menschen Angst und Unsicherheit zu hervorrufen und dadurch bestimmte politische Ziele zu erreichen.
- d) Den größtmöglichen materiellen Schaden an der Infrastruktur verursachen.

17. Was ist das Hauptziel von Terroranschlägen?

- a) Kontrolle des größtmöglichen Territoriums, Kontrolle des Weltrogenmarktes.
- b) Angst hervorrufen, die Gesellschaft destabilisieren und dadurch ihre politischen oder religiösen Ziele erreichen.
- c) Steigerung des Wirtschaftswachstums, Sicherung der materiellen Ressourcen für seine Finanzierung.
- d) Umweltschutz.

18. Was ist der Hauptunterschied zwischen organisierter Kriminalität und Terrorismus?

- a) Terrorismus hat ein politisches oder ideologisches Motiv, organisierte Kriminalität konzentriert sich auf finanzielle Gewinne.
- b) Der Terrorismus konzentriert sich eindeutig nur auf einen finanziellen Gewinn, während sich die organisierte Kriminalität auf den Waffen- und Drogenhandel konzentriert.
- c) Terrorismus ist eine legale Aktivität, organisierte Kriminalität nicht.
- d) Terrorismus wird nur von staatlichen Institutionen ausgeübt, organisierte Kriminalität nicht.

19. Wie gehen Sie vor, wenn Sie einen verdächtigen Gegenstand oder ein Gepäck in einem öffentlichen Verkehrsmittel, in einem Park oder anderswo finden:

- a) Ich schaue mir den Inhalt an und beurteile, ob der Inhalt gefährlich ist. Bei Bedarf rufe ich die Polizei an.
- b) Auf keinen Fall manipulierte ich das Objekt und rufe 112 an.
- c) Ich werde den Gegenstand vorsichtig entgegennehmen und zur nächsten Polizeidienststelle bringen. Aus Sicherheitsgründen werde ich keine öffentlichen Verkehrsmittel benutzen, um niemanden zu gefährden.
- d) Ich versuche es zu entfernen, zu neutralisieren, wobei ich es beispielsweise in einen Fluss oder einen Teich werfe.

20. Was sind die häufigsten Cyber-Bedrohungen?

- a) Computerviren.
- b) Ransomware (Erpressungssoftware), Phishing- und DDoS-Angriffe.
- c) Angriffe durch Hacker.
- d) Alle oben genannten Optionen.

21. Wie schützt man die personenbezogenen Daten im Internet am besten?

- a) Sie teilen sie nur mit engen Freunden in den ausgewählten sozialen Netzwerken.
- b) Sie verwenden sichere Passwörter und eine Zwei-Faktor-Authentifizierung.
- c) Sie speichern sie in den öffentlich zugänglichen Dateien.
- d) Sie stellen niemals eine Verbindung zu den öffentlichen WLAN-Netzwerken her.

22. Was ist die EU (Europäische Union)?

- a) Internationale Organisation, die europäischen Staaten zum Zweck der wirtschaftlichen und politischen Zusammenarbeit vereint.
- b) Verteidigungs-Militärbündnis, das Europa vor den externen Bedrohungen schützt.
- c) Die europäische Organisation, die alle europäischen Staaten und ihre Regierungen regiert.
- d) Eine Gruppe, die Unternehmen und die Banken zusammenbringt, um die Wirtschaft in Europa zu unterstützen.

23. Was ist die NATO (Organisation des Nordatlantikvertrags)?

- a) Internationale Organisation, die sich auf die wirtschaftliche Zusammenarbeit in Europa konzentriert.
- b) Ein politisch-militärisches Bündnis, das die kollektive Verteidigung seiner Mitglieder gewährleistet.
- c) Zusammenschluss ausgewählter europäischer Staaten, die sich auf den Umweltschutz konzentrieren.
- d) Organisation zur Entwicklung der Kernenergie und der Kernressourcen.

24. Was verstehen Sie unter dem Begriff militärischer Konflikt?

- a) Jeder Streit zwischen Staaten oder Gruppen ohne Anwendung von Gewalt.
- b) Bewaffnete Konfrontation zwischen Staaten oder Gruppen zur Durchsetzung ihrer Interessen.
- c) Gemeinsame Übung der Armeen verschiedener Staaten.
- d) Internationales Abkommen über militärische Zusammenarbeit im Falle einer Bedrohung des Staates.

25. Was ist das Hauptziel der humanitären Hilfe?

- a) Sie unterstützen die Bewohner armer Länder mit Nahrungsmitteln.
- b) Sie leisten eine Soforthilfe, die von Krisen, Katastrophen, Kriegen oder Epidemien betroffen sind.
- c) Ausschließlich Gesundheitsversorgung, die von internationalen Non-Profit-Organisationen erbracht wird.
- d) Finanzielle Unterstützung für die Wiederherstellung der Infrastruktur. Langfristige Wirtschaftshilfe für Entwicklungsländer.

Správne odpovedi:

1.a), 2.a), 3.b), 4.a), 5.a), 6.b), 7.a), 8.a), 9.a), 10.b), 11.b), 12.c), 13.c), 14.c), 15.c), 16.c), 17.b), 18.a), 19.b), 20.d), 21.b), 22.a), 23.b), 24.b), 25.b)

Test je dostupný i na:

<https://docs.google.com/forms/d/1fg->

[ckbPNTIxrUdQemTmLNIkgcr3TafBENCeqvNoKM/edit](https://docs.google.com/forms/d/1fg-ckbPNTIxrUdQemTmLNIkgcr3TafBENCeqvNoKM/edit)

OBSAH PÁTÉ PŘÍLOHY.

Dotazníkové šetrenie – Slovensko

Vek:

1. Ako sú vo verejných budovách označené únikové východy?

- a) Cedulka zelenej farby s piktoqramom bežiacej osoby a šípkou.
- b) Modrá cedulka, na ktorej je nápis „Exit“.
- c) Cedulka červenej farby s bielym krížom.
- d) Žltá cedulka s výrazným nápisom „Núdzový východ“, s vyznačením smeru cesty.

2. Zistíte, že je v budove požiar. Čo urobíte najskôr?

- a) Ohlásim požiar na tiesňovú linku a bezpečne opustím budovu, pokiaľ je to možné.
- b) Bežím do najnižšieho poschodia a čakám, kým požiar skončí.
- c) Čo najrýchlejšie opustím budovu, na to použijem výťah.
- d) Nájdem zdroj požiaru a so spolužiakmi sa ho pokúsim uhasiť.

3. Ako sa zachováš, ak je miestnosť, v ktorej sa pri požiari nachádzaš, zadymená:

- a) Pred ústa si dám rúško a zhlboka do neho dýcham, držím sa pri zemi.
- b) Držím sa pri zemi, chránim si nos aj ústa a látkou a čo najrýchlejšie opustím miestnosť.
- c) Zakryjem si ústa dlaňou a dýcham iba nosom. Snažím sa dostať do najvyššieho poschodia budovy, pretože jedovatý dym klesá k zemi.
- d) Pokúsim sa rýchlo utiecť von z budovy, aj keď musím prebehnúť priestorom, ktorý je zadymený.

4. Ktorá z možností je v prípade požiaru a následnej evakuácii z budovy správna?

- a) Najbližším únikovým východom opustím bez meškania budovu a zhromaždím sa na bezpečnom, vopred určenom mieste.
- b) Použijem výťah, pretože mi zaistí rýchlu a bezpečnú evakuáciu.
- c) Schovám sa v uzavretej miestnosti a počkám na príchod hasičov alebo členov iného záchranného zboru.
- d) Otvorím všetky okná a zistím, či sa už dym rozptýlil. Potom opustím budovu evakuačnou cestou.

5. Ako sa zachovať pri úniku nebezpečných chemických látok do ovzdušia?

- a) Zostanem v budove, čo najlepšie utesním okná a dvere a sledujem nariadenia úradov.
- b) Otvorím všetky okná tak, aby látka čo najrýchlejšie vyprchala.
- c) Zakryjem si nos a ústa a vybehnem čo najskôr von z budovy, aj keby to znamenalo bežať priamo cez zamorenú oblasť.
- d) Upozorním na únik nebezpečnej látky, pokúsim sa ju identifikovať a prípadne neutralizovať.

6. Pri evakuácii školy:

- a) Nezáleží na tom, kto s kým školu opúšťa. Dôležité je opustiť budovu čo najskôr.
- b) Žiaci opúšťajú školu spoločne so svojim učiteľom, aby bol prehľad o všetkých osobách.
- c) Snažím sa opustiť školu medzi prvými, prípadne sa vrátiť pre spolužiakov.
- d) Vezmem si všetky svoje osobné veci a potom opustím čo najrýchlejšie budovu po vyznačenej trase.

7. Pri zasiahnutí človeka elektrickým prúdom vysokého napätia:

- a) Zavolám na tiesňovú linku, nedotýkam sa postihnutého, neposkytujem mu prvú pomoc a počkám na odbornú pomoc.
- b) Pokúsim sa človeka okamžite akýmkoľvek spôsobom odtiahnuť od elektrického zdroja do bezpečia. Tým postihnutému zachránim život.
- c) Čo najrýchlejšie odstránim drôty vysokého napätia a zahájim umelé dýchanie.
- d) Rýchlo poskytnem prvú pomoc.

8. Ak ťa búrka zastihne v aute, čo urobíš?

- a) Zostanem vo vnútri v aute, zatvorím dvere a okná, vypnem motor a nedotýkam sa kovových častí.
- b) Okamžite vyskočím z auta a bežím hľadať úkryt pod stromom.
- c) Otvorím dvere, aby som vyvetral horúci vzduch.
- d) Poviem vodičovi, aby zastavil pri krajnici a počkal už búrka odznie.

9. Keď ťa zastihne tornádo v otvorenej krajine, ako sa zachováš?

- a) Nájdem si najbližšiu priekopu alebo priehlinu a ľahnem si na zem.
- b) Pobežím čo najrýchlejšie opačným smerom a budem si chrániť hlavu.
- c) Rýchlo sa snažím dobehnúť k stromu alebo stĺpu a pevne ho chytím. Počkám tam až tornádo pominie.
- d) Pokúsim sa čo najrýchlejšie dobehnúť do najbližšej dediny alebo najbližšej chaty.

10. Čo je podľa tvojho názoru hlavnou príčinou povodní v strednej Európe?

- a) Sopečná činnosť a zemetrasenie.
- b) Silné, výdatné dažde, ktoré zapríčinia vzostup hladín riek.
- c) Nadmerné odlesňovanie, poľnohospodárska činnosť a s tým spojené nadmerné zavlažovanie polí.
- d) Znečistenie korýt riek a potokov a ich brehov.

11. Hlavná funkcia protipovodňových hrádí je?

- a) Zvýšiť rýchlosť toku rieky, tak aby nevznikla povodeň a voda mohla odtiecť.
- b) Zadržať vodu a zabrániť zaplaveniu územia.
- c) Odkloniť vodu do podzemia, kam sa vsiakne.
- d) Vyčistiť vodu od hrubých nečistôt a použiť ju ako nádrž na zásobu pitnej vody.

12. Ako zastavíš tepenné krvácanie?

- a) Stlačím tepnu 20 cm nad ranou a počkám na príchod zdravotníkov.
- b) Stlačím tepnu rukou tesne pod ranou na minimálne 5 minút.
- c) Stlačím tepnu rukou priamo v mieste rany a priložím tlakový obväz.
- d) Ranu opláchnem vodou a počkám, až krvácanie samo ustane.

13. Aké sú prejavy epileptického záchvatu?

- a) Pomalé a pokojné dýchanie, horúčka, tras rúk.
- b) Nádcha, zimnica a slabé takmer nepočuteľné dýchanie.
- c) Strata vedomia, kŕče, tras a stuhnutosť svalov.
- d) Bolesť hlavy, pocit na zvracanie a zvýšený tep.

14. Aký je postup pri otrave alkoholom alebo hubami:

- a) Dám postihnutému zjesť suchý chlieb a zapíť ho mliekom.
- b) Uložím postihnutého do postele, aby sa dôkladne prespal.
- c) U postihnutého sa budem snažiť vyvolať zvracanie a privolám mu lekársku pomoc.
- d) Dám postihnutému prášky od bolesti a počkám, až sa jeho stav zlepší.

15. Čo urobíš, keď sa bude niekto topiť?

- a) Zavolám niekoho známeho, aby ho vytiahol z vody.
- b) Hádzem okolo neho poľená, aby sa mal čoho zachytiť a mohol sa sám zachrániť.
- c) Ak som dobrý plavec, tak pre neho skočím a vytiahnem ho na breh alebo ihneď zavolám pomoc. Nikdy nepreceňujem svoje sily!
- d) Budem mu radiť, čo má presne má robiť, aby sa zachránil a dostal sa k brehu.

16. Čo chcú teroristi dosiahnuť svojimi útokmi?

- a) Snažia sa, aby bol počet civilných obetí teroristického činu čo najvyšší.
- b) Chcú útokom získať čo najväčšie finančné prostriedky.
- c) Snažia sa vzbudiť v ľuďoch strach, neistotu a dosiahnuť tým určité politické ciele.
- d) Spôsobiť čo najväčšie materiálne škody na infraštruktúre.

17. Aký je hlavný cieľ teroristických útokov?

- a) Ovládnutie čo najväčšieho územia, ovládnutie svetového trhu s drogami.
- b) Vyvolať strach, destabilizáciu spoločnosti a dosiahnuť tým svoje politické alebo náboženské ciele.
- c) Zvýšenie ekonomického rastu, zabezpečenie materiálnych prostriedkov pre svoje financovanie.
- d) Ochrana životného prostredia.

18. Aký je hlavný rozdiel medzi organizovaným zločinom a terorizmom?

- a) Terorizmus má politický alebo ideologický motív, organizovaný zločin sa zameriava na finančné zisky.
- b) Terorizmus sa jednoznačne zameriava iba na finančný zisk, zatiaľ čo organizovaný zločin na obchod so zbraňami a s drogami.
- c) Terorizmus je legálna činnosť zatiaľ čo organizovaný zločin nie.
- d) Terorizmus je vykonávaný iba štátnymi inštitúciami, organizovaný zločin nie.

19. Ako budeš postupovať v prípade nálezu podozrivého predmetu alebo batožiny v hromadnom dopravnom prostriedku, v parku alebo inde:

- a) Pozriem sa do neho, aby som zistil, čo obsahuje a vyhodnotím, či je obsah nebezpečný. Pokiaľ to bude nutné, privolám Políciu.
- b) V žiadnom prípade s predmetom nemanipulujem a volám linku 112.
- c) Opatrne predmet vezmem a odnesiem na najbližšiu policajnú stanicu. Pre istotu nebudem používať hromadnú dopravu, aby som nikoho neohrozil.
- d) Snažím sa ho odstrániť, zneškodniť napríklad tým, že ho odhodím do rieky alebo rybníka.

20. Aké sú najčastejšie kybernetické hrozby?

- a) Počítačové vírusy.
- b) Ransomware (vydieračský softvér), phishing a útoky DDoS.
- c) Útoky hackerov.
- d) Všetky vyššie uvedené možnosti.

21. Ako najlepšie chrániť osobné údaje na internete?

- a) Zdieľať ich iba s najbližšími priateľmi na vybraných sociálnych sieťach.
- b) Používať silné heslá a dvojfaktorové overenie.
- c) Ukladať ich do súborov, ktoré sú verejne prístupné.
- d) Nikdy sa nepripájať k verejným Wi-Fi sieťam.

22. Čo je EÚ (European Union)?

- a) Medzinárodná organizácia združujúca európske štáty na účely hospodárskej a politickej spolupráce.
- b) Obranná vojenská aliancia chrániaca Európu pred vonkajšími hrozbami.
- c) Európska organizácia, ktorá riadi všetky európske štáty a ich vlády.
- d) Skupina združujúca firmy a banky na podporu ekonomiky v Európe.

23. Čo je NATO (North Atlantic Treaty Organization)?

- a) Medzinárodná organizácia zameraná na hospodársku spoluprácu v Európe.
- b) Politicko-vojenská aliancia zabezpečujúca kolektívnu obranu svojich členov.
- c) Združenia vybraných štátov Európy, ktoré sa zameriavajú na ochranu životného prostredia.
- d) Organizácia pre rozvoj jadrovej energie a jadrových zdrojov.

24. Čo rozumiete pod pojmom vojenský konflikt?

- a) Akýkoľvek spor medzi štátmi alebo skupinami bez použitia sily.
- b) Ozbrojené stretnutie medzi štátmi alebo skupinami s cieľom presadiť svoje záujmy.
- c) Spoločné cvičenie armád rôznych štátov.
- d) Medzinárodná dohoda o vojenskej spolupráci pri ohrození štátu.

25. Čo je hlavným cieľom humanitárnej pomoci?

- a) Podporovať obyvateľov chudobných krajín dodávkami potravín.
- b) Poskytnúť okamžitú pomoc ľuďom postihnutým krízami, katastrofami vojnami alebo epidémiami.
- c) Výhradne zdravotná starostlivosť, ktorá je poskytovaná medzinárodnými neziskovými organizáciami.
- d) Finančná podpora určená na obnovu infraštruktúry. Dlhodobá ekonomická pomoc rozvojovým krajinám.

Správne odpovedi:

1.a), 2.a), 3.b), 4.a), 5.a), 6.b), 7.a), 8.a), 9.a), 10.b), 11.b), 12.c), 13.c), 14.c), 15.c), 16.c), 17.b), 18.a), 19.b), 20.d), 21.b), 22.a), 23.b), 24.b), 25.b)

Test je dostupný i na:

https://docs.google.com/forms/d/15hi7IVBeteC_pekEwILWoBHp-kN-ywEs6nQnVU-BLtQ/edit

OBSAH ŠESTÉ PŘÍLOHY

Pracovní sešit

Bezpečnost v praxi:
Průvodce mimořádnými událostmi pro žáky ZŠ

Pracovní sešit pro 2. stupeň ZŠ

Josef Pančocha